

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ'NDEKİ METİN ALTI
SORULARIN YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİ'NE GÖRE İNCELENMESİ**

Fatma ÇIRAK
ORCID: 0000-0002-6857-6685

Danışman
Doç. Dr. Murat TURNA
ORCID: 0000-0002-1413-6246

Konya – 2023

ÖN SÖZ

Ders kitabı hazırlamak büyük sorumluk gerektiren bir süreçtir. Bu süreçte konu bağlamında metinler bulmak, bu metinlere uygun soru hazırlamak oldukça zahmetlidir. Dil öğretim materyalleri bireylerin zihinsel faaliyetleri destekler nitelikte olmalıdır, üst düzey zihinsel faaliyetleri yürütebilmesini sağlamalıdır. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde yer alan okuma ve dinleme/izleme metin altı sorularının incelendiği bu çalışma 5 bölümden meydana gelmektedir.

Araştırmanın ilk kısmı giriş bölümüdür. Araştırma genel hatalarıyla ele alınmıştır. Araştırmanın ele aldığı problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve araştırma kapsamındaki tanımlara bu bölümde yer verilmiştir.

İkinci bölümde alan kavramsal çerçeveye bağlı olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretim tarihi, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, temel dil eğitimi kavramları üzerinde durulmuştur. Alan yazına dair çalışmalarda Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne dayalı yapılan araştırmalar ele alınmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde bulgular okuma ve dinleme/izleme metinlerine ve bilişsel düzeylere ve bilgi boyutuna göre ele alınmıştır.

Beşinci bölümde ise bulgulara çerçevesinde tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Tez çalışmam esnasında öncelikle Türk dilini yücelten, ona hak ettiği değeri teslim eden ve Türk diline dair birçok çalışmanın yapılmasına zemin hazırlayan Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e teşekkürü bir borç bilerek minnet duygularımı sunmaktayım. Yüksek lisans eğitim sürecimde her zaman bilgisiyle yanımda olan danışmanım Sayın Doç. Dr. Murat TURNA'ya çok teşekkür ederim. Tez sürecimde her zaman desteğini hissettiğim Sayın Prof. Dr. Derya YILDIZ'a teşekkür ederim. Tüm hayatım boyunca benim yanımda olan, her zaman beni destekleyen, bana kendim olma imkânı tanıyan aileme teşekkür ederim.

Fatma ÇIRAK

Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	iv
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	vi
Simgeler	vi
Kısaltmalar	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayılıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALAN YAZIN	8
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	8
2.1.1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretim tarihi	8
2.1.2 Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	11
2.1.3. Temel dil eğitimi	14
2.2. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	17
2.2.1. Doktora tezleri.....	17
2.2.2. Yüksek lisans tezleri.....	18
2.2.3. Makaleler.....	19
2.3. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	20
3. YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Modeli	22
3.2. Araştırmanın Materyalleri	22
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	23
3.4. Verilerin Toplanması.....	23
3.5. Verilerin Analizi.....	24

4. BULGULAR	31
4.1. Yabancılar İçin Türkçe Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerine Dair Bulgular..	32
4.1.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki bilişsel düzeylere dair bulgular	32
4.1.2. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki bilgi boyutlarına dair bulgular	52
4.2. Yabancılar İçin Türkçe Kitaplarında Yer Alan Dinleme/İzleme Metinlerine Dair Bulgular	72
4.2.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerindeki bilişsel düzeylere dair bulgular.....	72
4.2.2. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerindeki bilgi boyutuna dair bulgular.....	87
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	102
5.1. Tartışma.....	102
5.2. Sonuç	103
5.3. Öneriler.....	113
KAYNAKLAR.....	115
EKLER.....	120

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'ndeki Metin Altı Soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam 127 sayfalık kısmına ilişkin, 11/08/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %16 olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

11/08/2023

Fatma ÇIRAK

Doç. Dr. Murat TURNA

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

11/08/2023

Fatma ÇIRAK

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

f : frekans

%: yüzde

Kısaltmalar

Ed.: Editör

Çev.: Çeviren

Kay: Kaynak

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türk Diyanet Vakfı

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TÖMER: Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

vb.: ve benzerleri

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Maarif Vakfı

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Orijinal Bloom Taksonomisi	11
Tablo 2.2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	12
Tablo 3.1. İncelenen Türkçe öğretim materyalleri	22
Tablo 4.1. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	32
Tablo 4.2. Türkçe A1 çalışma kitaplarındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	34
Tablo 4.3. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	37
Tablo 4.4. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	39
Tablo 4.5. Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	41
Tablo 4.6. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	43
Tablo 4.7. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	44
Tablo 4.8. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	46
Tablo 4.9. Türkçe C1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	48
Tablo 4.10. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	50
Tablo 4.12. Türkçe A1 ders kitaplarındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	52
Tablo 4.13. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	55
Tablo 4.14. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	57
Tablo 4.15. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	59
Tablo 4.16 Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	61
Tablo 4.17. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı.....	62

Tablo 4.18. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı.	64
Tablo 4.19. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı.....	66
Tablo 4.20. Türkçe C1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı	68
Tablo 4.21. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı.....	69
Tablo 4.22. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilgi boyutunun dağılımı	71
Tablo 4.23. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	72
Tablo 4.24. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	74
Tablo 4.25. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	75
Tablo 4.26. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	76
Tablo 4.27 Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	77
Tablo 4.28. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	79
Tablo 4.29. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	80
Tablo 4.30. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	82
Tablo 4.31. Türkçe C1ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	83
Tablo 4.32. Türkçe C1çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı.....	85
Tablo 4.33. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilişsel düzeylerin dağılımı.....	86
Tablo 4.34. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	87
Tablo 4.35. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	88
Tablo 4.36. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	89
Tablo 4.37. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	91

Tablo 4.38. Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	92
Tablo 4.39. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	93
Tablo 4.40. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı ...	95
Tablo 4.41 Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	96
Tablo 4.42. Türkçe C1ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı	98
Tablo 4.43. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı.....	99
Tablo 4.44. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilgi boyutunun dağılımı	101

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Dil Becerileri.....	14
-------------------------------	----

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ'NDEKİ METİN ALTI SORULARIN YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİ'NE GÖRE İNCELENMESİ

Fatma ÇIRAK

Dil toplum içi ve toplumlar arası iletişimin en büyük vasıtasıdır. Bu sebeple dil eğitiminin temel materyalleri olan ders kitaplarının hazırlanmasında birtakım önemli unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Ders kitapları, öğrencilerin öğrenme sürecini destekler nitelikte hazırlanmalıdır. Bu hususta ders kitabında yer alan metinler ve metinler bağlamında yer verilen soruların; öğrenmeyi desteklemesi, kolaylaştırması, zihinsel becerileri üst seviyede kullanmaya yardımcı olması gerekmektedir. Eğitim niteliğinin ölçülmesinde taksonomilerden yararlanılmaktadır. Bu çalışmada cevap aranan sorular şunlardır: Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve Çalışma Kitapları'ndaki dinleme ve okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların "Yenilenmiş Bloom Taksonomisi"nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir? Çalışmada amaç, Gazi Üniversitesi TÖMER- Türkçe Öğrenim Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından okutulan Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma kitaplarında yer alan dinleme ve okuma metinlerindeki metin altı sorularının Bloom Taksonomisi'ndeki bilişsel alanda hangi düzeyde ve ne sıklıkta yer aldığını tespit etmektir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden tarama (betimsel araştırma) modeli kullanılmıştır. Betimsel çalışmalarda, var olan durumlar ortaya koyulur ve açıklanır. Araştırma bağlamında hedeflenen dil düzeyi Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1'dir. Okuma ve dinleme metinlerine dair hazırlanan metin altı sorularıyla çalışma sınırlandırılmıştır. Kitaplarda ulaşılmak istenen nitelikler doküman incelemesi yöntemiyle tespit edilmiştir. İncelenen veriler taksonomiye ve dil düzeylerine göre kategorize edilmiştir. Verilerin analizinde, nitel verilerin analizi olan betimsel analizden faydalanılmıştır. Bu çalışmada da var olan durumların ele alınması söz konusudur. Bu çalışmada okuma metinleri kapsamında, 3090 soru yer alırken dinleme metinleri kapsamında 1537 sorunun yer aldığı görülmektedir. Okuma ve dinleme becerisine dair metin altı soru sayısı karşılaştırıldığında dinleme becerisine yönelik sorulara daha az yer verildiği anlaşılmaktadır. Okuma metinlerinde bilişsel süreçler doğrultusunda, en çok hatırlama düzeyi sorulara (1514) yer verildiği en az ise yaratma düzeyi sorulara (1) yer verildiği tespit edilmiştir. Bilgi boyutu kapsamında ise en çok olgusal bilgi boyutuna (1468) yer verilirken en az üst bilişsel bilgi boyutuna (30) yönelik sorulara yer verilmiştir. Dinleme metinlerinde bilişsel süreçlerden en çok hatırlama düzeyine (1318) ilişkin sorulara yer verilirken en az yaratma düzeyine (2) ilişkin sorulara yer verilmiştir. Değerlendirme düzeyine ilişkin soru örnekleri ise tespit edilememiştir. Bilgi boyutu doğrultusunda ise en çok olgusal bilgi boyutuyla (1130) ilgili, en az üst bilişsel bilgi boyutuyla (39) ilişkili sorulara yer verildiği görülmektedir. Tüm bu bilgiler sonucunda, okuma ve dinleme metinlerine dair hazırlanan metin altı sorularının üst bilişsel hedefleri yoklamada yetersiz olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme Metni, Okuma Metni, Metin Altı Sorusu, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Turkish Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF THE QUESTIONS UNDER TEXTS IN THE TURKISH FOR FOREIGNERS TEACHING SET ACCORDING TO THE REVISED BLOOM TAXONOMY

Fatma ÇIRAK

Language is the greatest medium of communication within and between societies. For this reason, some important factors should be considered in the preparation of coursebooks, which are the main materials used for language education. Coursebooks should be prepared in a way that supports the learning process of students. In this respect, the texts in the coursebook and the questions included in the context of the texts should promote and facilitate learning and help to use cognitive skills at a high level. Taxonomies are used to measure the quality of education. The questions to be answered in this research are as follows: How are the questions in the listening and reading texts of Gazi TÖMER Turkish for Foreigners A1, A2, B1, B2 and C1 Textbooks and Workbooks classified in accordance with the cognitive processing and knowledge dimensions of "The Revised Bloom Taxonomy"? What is their frequency? The study aims to determine at what level and how often the questions of the listening and reading texts in the Gazi TÖMER Turkish for Foreigners Courses and Workbooks taught by Gazi University TÖMER- Turkish Research and Application Center are included in the cognitive domain of Bloom's Taxonomy. In this study, the descriptive research model, which is one of the qualitative research methods, was used. In descriptive studies, existing situations are presented and explained. In the scope of this research, the targeted language level is Turkish A1, A2, B1, B2, and C1. The study was limited to text-based questions prepared for listening and reading texts. The attributes desired to be achieved in the books were determined using the document analysis method. The analyzed data were categorized according to the taxonomy and language levels. While analyzing the data, descriptive analysis, which is the analysis of qualitative data, was practiced. In this study, current situations are discussed, and it is realized that there are 3090 questions in reading texts, while there are 1537 questions in the listening texts. When the number of text-based questions on reading and listening skills is compared, it is understood that the books contain fewer questions about listening skills. In line with cognitive processes in the reading texts, it was confirmed that the remembering questions (1514) were included the most while creating questions (1) were minimal. Regarding the knowledge dimension, the factual knowledge dimension (1468) was included the most, while the questions related to the metacognitive knowledge dimension (30) were included the least. In the listening texts, while the questions related to the remembering (1318) of the cognitive processes were included the most, the questions related to creating (2) were included the least. Examples of questions regarding the level of evaluation could not be attained. In line with the knowledge dimension, it is seen that questions about factual knowledge (1130) were involved the most, and questions about metacognitive knowledge (39) were involved the least. Consequently, it is confirmed that the questions prepared for reading and listening texts are insufficient to study the metacognitive targets.

Keywords: Reading Text, Listening Text, Text-based questions, Revised Bloom Taxonomy

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Dil toplum içi ve toplumlar arası ilişkileri kuran yegâne unsurdur. Dil vasıtasıyla bireyler düşüncelerini aktarma imkânına erişir. Düşüncelerin aktarılması beraberinde kültürün de aktarılmasını sağlar. Yüzyıllar boyu toplumlar, kendilerini yaşadıkları dönemdeki toplumlara ve sonraki kuşaktaki toplumlara aktarma gayesinde olmuştur. Bu da önce resimler ve işaretlerle yapılmıştır. İlerleyen tarihlerde ise sembollerle yani yazıyla mümkün kılınmıştır.

Güneş'e (2013) göre dil, düşüncelerin, duyguların ve gözlemlerin işaretler ve kelimelerle aktarıldığı bir sistemdir. Dil sistemi; ses, sözcük, tümce ve işaretlerle örülü öğelerden bununla beraber kurallar ve yöntemlerden oluşan bir yapıdır. Bu yapılar vasıtasıyla insanlar iletişim kurarlar ve etkileşime geçerler.

Dil eğitimi, bir ülkenin dilini vatandaşlarına kazandırma gayesiyle yapılabileceği gibi başka dillerin konuşurlarına yönelik de yapılabilir. Kitle iletişim araçlarının bu denli hayatımızda yer edindiği çağımızda kültürlerarası etkileşim kaçınılmazdır. Dil eğitimi de uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu sebeple dil eğitimi millî gayelerin yanında siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel pek çok bileşeni de barındırır. Ayrıca dil eğitimi ülkelerin ekonomisinde önemli bir gelir kaynağı hâline gelmiştir. Tüm etkenler göz önünde tutulduğunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Dil eğitimi alıcı ile ifade edici dil becerilerinin üzerine inşa edilir. Alıcı dil becerileri de ifade edici dil becerilerine temel oluşturur. Doğan'a (2016) göre dil becerileri gelişim sırası; dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde sıralanabilir. Dil becerilerinde kazanım sırası olsa da bu beceriler birbiriyle kaynaşık şekilde gelişim gösterir. Dil eğitiminde de bu hususa dikkat edilmelidir. Dil eğitimi sırasında, dört temel dil becerisi bir arada birbirini destekleyici şekilde yer almalıdır. Böylece birey anlama becerilerinde ne kadar yetkin ise anlatma becerilerine de yetkin olma potansiyeline sahip olacaktır. Anlama ve anlatma becerileri birbirlerinden beslenme imkânına erişecektir.

Halis'e (2002) göre ders kitapları eğitimin gayelerini gerçekleştirmede öğrenme yaşantılarına temel oluşturan materyallerdir. Dil eğitiminde de ders kitaplarının nitelikli hazırlanması, eğitimi verimli hale getirici nitelikte olması son derece önemlidir. Ders kitaplarındaki metinler ve metin altı sorular da eğitici ve öğrenici için yol gösterici bir nitelik

taşımalıdır. Eğitim ortamında soru, soru yoluyla öğretim etkinliğini gerçekleştirme uzun yıllardır kullanılan bir yöntemdir. Metinlerin anlaşılabilirliğini metin altı sorularla sağlamak mümkündür. Akyol'a (2001) göre de hem anlamının ölçülmesi hem de geliştirilmesi sorularla sağlanabilir. Bu sebeple Türkçe öğretim materyallerinde yer alan anlama becerine yönelik metinler ve bu metinlerin altında yer alan metin altı soruları anlama becerinin gelişmesine katkı sağlaması kaçınılmazdır. Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik hazırlanan metin altı sorular bireylerin zihinsel kapasitesini tam anlamıyla kullanmalarını sağlamaya yönelik olmalıdır.

Öğrenmeler genel sınıflamalara göre; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak adlandırılan üç alandan oluşur. Bireyin zihinsel kapasitesini tam anlamıyla kullanmasında bilişsel alanın farklı basamaklarına hitap eden soruların varlığı gereklidir. Fidan ve Erden'e (1992) göre insanın öğrenme potansiyeli vardır ve doğuştan bilinçsiz yapılan davranışlar çevrenin etkisi ve insanın doğuştan sahip olduğu potansiyelle öğrenilir. Bu savunulan görüşler, Bloom'un görüşleriyle de paralellik göstermektedir. Bloom ve arkadaşları 1956'da zihinsel alana yönelik altı alt basamaktan oluşan taksonomiden söz etmişlerdir. Bu taksonomi bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarından meydana gelmektedir (Demirel, 2011). Taksonomi, Anderson ve arkadaşları tarafından 2001 yılında revize edilmiştir. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde eksikler girilmeye çalışılmıştır. Bilişsel süreç boyutunun yanına dört alt basamaktan oluşan bilgi boyutu eklenmiştir (Sallabaş ve Yılmaz, 2020). Bilgi basamağı; olgusal, kavramsal, işlemsel ve üst bilişsel bilgi şeklinde ayrılır.

Metinlerin ele alınmasında metin altı soruların niteliği anlamayı üst düzeye taşıyabilmektedir. Metin altı soruların niteliği ana dili eğitiminde olduğu gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde de önem taşımaktadır. Dili öğrenen bireylerin dinlediğini ya da okuduğunu hatırlamasının yanında anlaması, uygulaması hatta analiz, değerlendirme ve yaratma gibi üst düzeye çıkararak kullanabilmesi zihinsel yapılandırma sürecini olumlu etkileyecektir. Böylece birey Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenirken Türkçe düşünme becerisini de kolaylıkla edinecektir.

Türkçe eğitimi, Türkiye'de ve Dünya'da her geçen gün daha da ehemmiyet kazanan bir hâl almaktadır. Bu da alanda yapılan çalışmalara önem kazandırmaktadır. Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde başat kitaplardan biri olan Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve Çalışma Kitapları'ndaki dinleme ve okuma

metinlerindeki metin altı sorularının “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması yapılmaya çalışılacaktır. Bilişsel süreç boyutunda hangi basamağa ne sıklıkla yer verildiği tespit edilecektir. Farklı dil seviyelerinde bilişsel süreç boyutuna yönelik metin altı sorularının hangi seviyeye yönelik olduğunu tespit etmek ve hangi bilgi boyutuna yer verildiği tespit etmek istenilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve Çalışma Kitapları’ndaki dinleme ve okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

1.1.1. Alt problemler

1. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

2. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Çalışma Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

3. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

4. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Çalışma Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

5. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

6. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Çalışma Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

7. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

8. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Çalışma Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

9. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

10. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

11. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

12. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

13. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

14. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Çalışma Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

15. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

16. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Çalışma Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

17. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

18. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Çalışma Kitabı dinleme metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

19. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

20. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Çalışma Kitabı okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması nedir? Bunların sıklığı nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Dil eğitimde temel materyaller olan ders kitapları eğitimin amacını gerçekleştirmede başvurulan temel kaynaklardır. Dil eğitiminde metin seçimi de son derece önemli bir ilkedir. Bu sebeple bu metinlerin ve metin altı soruların seçiminde ve yazımında kitap yazarlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Bu araştırmanın amacı; Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve Çalışma Kitapları’ndaki dinleme ve okuma metinlerinde yer alan metin altı soruların “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi”nin bilişsel süreç boyutuna ve bilgi boyutuna göre sınıflandırılması ve sıklığının tespit edilmesidir. Bu çalışmada kaynak kitapların geliştirilmesine yönelik alana katkı sağlamaya çalışmak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Dil eğitimi karmaşık zihinsel faaliyetleri içeren bir süreçtir. Bu sebeple dil eğitimde bilişsel yapının farklı düzeylerine hitap edebilmek gerekir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili temel kaynaklar: Ankara TÖMER- Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Gazi TÖMER- Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, İstanbul- Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Yunus Emre Enstitüsü- Yedi İklim Türkçe Seti olarak sıralanabilir.

Bu araştırmada da Türkçenin yabancı dil ğretim kaynaklarından olan Gazi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe ğretim Seti'nde Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel süreç boyutunun ve bilgi boyutunun ne ölçüde dikkat alındığı tespit edilmiştir. Diğer kaynak kitaplara yönelik çalışmalar mevcut iken Gazi TÖMER'in kaynaklarına yönelik böyle bir çalışmanın olmaması bu çalışmayı yapmayı gerekli kılmıştır.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmada Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe ğretim Seti (A1, A2, B1, B2, C1 Ders ve alışma Kitapları) incelenmiştir.

2. Toplanan veriler gerçeği yansıtılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Gazi TÖMER'de okutulan Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve alışma Kitaplarıyla,

2. Gazi TÖMER'de okutulan Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve alışma Kitapları'ndaki dinleme ve okuma metinlerindeki metin altı sorularıyla,

3. Betimsel araştırma yöntemiyle

4. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ndeki bilişsel süreç boyutuyla

5. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ndeki bilgi birikimi boyutuyla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dinleme: Duyulanların alınması, saklanması veya duyulanları anlamak maksadıyla dikkat harcamaktır (Sever, 2000).

Dinleme metni: Dil eğitimde alıcı dil becerilerinden birisi dinleme becerisidir. Bu beceriye ithafen hazırlanan metinler de dinleme metinleridir.

Okuma: Bir yazıya ait harfleri, sözcükleri tanımanın yanında anlamları da kavramaktır. Bu durum fizyolojik olarak görme ve seslendirme, ruhsal olarak ise kavramayı içeren bir süreçtir (Göğüş, 1978).

Okuma metni: Dil eğitimde alıcı dil becerileri iki tanedir. Bunlardan ikinci gelişen okumadır. Bu becerine yönelik hazırlanan metinler okuma metinleridir.

Metin: Anlatımdan ve biçimsel özelliklerden faydalanılarak bilgilerin, duyguların ve düşüncelerin ifadelendirildiği yapılardır (Güneş, 2013).

Metin Altı Sorular: Bireylerin okudukları ya da dinledikleri/izledikleri metni anlamalarına yönelik hazırlanmış sorulardır.

Taksonomi: Sönmez'e (2004) göre durumların yalından karmaşığa sıralandığı gibi ön koşul ilişkisi içererek dereceli olarak da sınıflandırılmasıdır.

Bloom Taksonomisi: Benjamin Bloom ve diğer araştırmacılar'a (1956) göre bilişsel öğrenme alanları: bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak ayrılmıştır.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi: Krathwohl (2002) bilişsel öğrenme alanlarını ikiye ayırır: bilişsel süreç ve bilgi boyutu. Bilgi boyutu; olgusal, kavramsal, işlemsel ve üst bilişsel bilgiden meydana gelir. Bilişsel süreç boyutu; hatırlama, anlama, uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarından oluşur. Metin altı soruları incelenirken bu sınıflamalar dikkate alınmıştır.

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALAN YAZIN

Bu bölümde kavramsal çerçeve, alanda Türkiye’de ve yurt dışında yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretim tarihi

Türkçenin köklü bir dil olması ve köklü bir tarihe sahip olması Türk dilinin öğretimi konusunda pek çok çalışmanın yapılmasını sağlamıştır. Türkçenin yabancı dil öğretiminde belli bir sistem olmasa da Hunlar döneminde de var olduğunu söyleyen Biçer (2012) çalışmasında Çince bulunan Türkçe kelime tespitleriyle yapan Tekin (1993)’in verilerini dayanak göstermiştir. Eski çağlardan günümüze baktığımızda Bugut Yazıtları Türklerin tarihsel perspektiflerinde Türkçenin siyasi ilişkiler doğrultusunda yabancı dil olarak öğrenilmiş ya da öğretilmiş olabileceğini bizlere gösterir (Alyılmaz, 2003). Birçok resmî belgede Türkçenin ilk yazılı kaynağı olarak gösterilen Orhun Kitabeleri’nin bir yüzünde Türkçe bir yüzünde Çince yazıların var olması Türk-Çin siyasî ilişkileri kadar dil münasebetlerinin de geliştiğini bizlere göstermektedir (Alyılmaz, 2005). Uygurlar döneminde elimizde bulunan veriler Moğol yöneticilere Türkçe öğretildiğini, Moğolların Uygurları hoca, öğretici olarak gördüklerini kanıtlar niteliktedir (Ögel, 2002). Kaynaklar Türkçenin öğretim tarihini, Türk tarihi ile bütünleştirmişlerdir.

“Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda bilinen ilk yazılı eser Kaşgarlı Mahmud’un yazmış olduğu Divanü Lügati’t-Türk’tür. Kaşgarlı bu eserini Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla Arapça olarak kaleme almıştır; ancak Kaşgarlı Mahmud’un kullandığı örnekler Türkçedir” (Biçer, 2012: 114). O dönemdeki Türklerin askerî ve siyasî saygınlıkları Arapların Türkçe öğrenme ihtiyacını oluşturmuştur. Biçer’e (2012) göre bu eser Türkçenin Arapça ile “atbaşı” gittiğini anlatır. Kullanımı ve zenginliğiyle Arapçadan geride olmadığı gösterir. “Türkçenin ilk ansiklopedik lügati” olduğunu söyleyen (Akyüz, 1999: 32), Kagarlı’nın amacının “Türkçeyi öğretecek temel araçlar hazırlamak” olduğunu söyleyen (İlaydın, 1972: 77) örneklendirilen tümceleri ve açıklamalarıyla Divânu Lugâti’t- Türk’ü ansiklopedik şekilde oluşan modern bir sözlüğe benzeten (Ercilasun, 2021), “eser sözlük niteliği taşımaktadır” diyen Onan (2003: 438), eserin kelime öğretimindeki önemine vurgu yapan Özbay ve Melanlıoğlu (2008: 54) da aslında bize Türkçe öğretimi için amaçlı ve

sistemli olarak hazırlanan ilk kaynağın Divânu Lugâti't- Türk olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir.

Kıpçaklar dönemine gelindiğinde Türkçenin öğretimi için önemli çalışmaların olduğu görülmektedir. Ercilasun (2021), Hilyetü'l-Lisân ve Hulbetü'l-Beyan isimli eserin tahmini olarak 14. yüzyılda yazılan Türkçe-Moğolca-Arapça bir sözlük olduğunu söyler. Bu dönemdeki önemli bir diğer eserin Codex Cumanicus olduğunu bu eserin Kıpçak dilini yansıttığını ve atasözleri, bilmeceleer barındırdığını bilinmektedir (Çağatay, 1978: 142). Codex Cumanicus, Kıpçak diline ait dönemin sözlüğüdür denilebilir.

Karamanoğlu Mehmet Türkçeye önem veren tarihi bir şahsiyettir. Onun resmî dili Türkçe yapması ve Akyüz'ün (1999) ifadesiyle Arapça ve Farsçanın Türkçenin önüne geçmesine karşı gösterdiği duruştur. Polat'a (2003) göre Karamanoğlu'nun 1277 yılında verdiği buyruk "Bugünden sonra, divanda dergâhta, bargâhta, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaya!" Türkçeyi diğer dillerin boyunduruğundan kurtarmaya yöneliktir. Bu serzeniş aynı zamanda millî dil bilincinin de göstergesidir.

Çağatay devrinde Ali Şir Nevaî tarafından kaleme alınan Muhâkemetü'l Lugâteyn Türkçenin öğretim faaliyeti bakımından son derece önemlidir. Eser Türkçe- Farsça karşılaştırmalı sözlük niteliği taşımaktadır. Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü kanıtlama uğraşındadır.

Osmanlı Devleti çok büyük coğrafyaya yayılmış bir imparatorluktur. Onun bu siyasi gücü, diğer devletleri onunla yakın ilişkiler kurmaya mecbur bırakmıştır. Tüm bu sebepler göz önüne alındığında Türkçenin de geniş sahalara yayılmış olduğu gerçeği yadsınamaz. Yabancı devletler de Türkçe öğretimine önem vermiştir. Almanya'da Türkçe gramer kitabını yazarak eğitim veren Hieronymus Megiser hakkındaki bilgiye Dilâçar'ın (1989) çalışmasından ulaşılmaktadır. Rusya'nın Türkçe öğretmek maksadıyla Türkoloji ile ilgili çalışmalar yaptığını Açık'ın (2011) çalışmalarında görülmektedir. Fransa, İtalya, Venedik gibi birçok devletin de Türkçe öğretimine önem verdiğini bilinmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla beraber her alanda hızla atılımlar yapılırken dile de büyük ehemmiyet verilmiştir. Türk dilinin kökenine dair çalışmaları bizzat Mustafa Kemal yakından takip etmiştir. Türk diline dair sistemli çalışmalar yürütülebilmesi için Türk Dil Kurumunun açılması bunun en büyük kanıtıdır. Sonrasında Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin açılması dil çalışmalarını akademik temellere dayandırma isteğindedir.

Ankara Üniversitesi TÖMER 1984'te kurulmuştur. Bu kurum Türkçe öğretimini sistemleştirmiştir. Böylece daha sonra açılacak olan kurumlara da yol gösterici olmuştur. Bugün pek çok üniversitede Türkçe öğretimine dair kurumlar açılmıştır. Alyılmaz'ın (2010) çalışmasından yola çıkılarak; Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (Ankara TÖMER), Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (Gazi TÖMER), Hacettepe Üniversitesi Dil Öğretimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜDİL), Atatürk Üniversitesi Dil Öğretim Merkezi (DİLMER), Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türkçe Öğretim Birimi, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) gibi birçok kurum sıralanabilir.

Türkçe öğretimini kendine görev addeden kurumlar gerek yurt içinde gerekse yurt dışında Yunus Emre Enstitüsü, Milli Eğitim Bakanlığı vb. olarak sayılabilir (Köse ve Özsoy, 2020). Balcı ve Melanlıoğlu'nun (2020) çalışmasından hareketle Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Maarif Vakfı, Türk Diyanet Vakfı (TDV) gibi kurumlar da bu listeye eklenilebilir. Bu kurumlar Türkçenin sistemli olarak öğretiminde görev üstlenmişlerdir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretim sürecinin akademik seyri hakkında ise Özbay ve Bahar'ın (2016) çalışmasından yola çıkarak şunlar söylenilebilir: Yabancılar için Türkçe öğretimine dair lisans dersleri; Türkçe Eğitimi Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Dil Bilim Bölümü, İngiliz Dili Eğitimi Bölümünde verilmektedir. Yabancılar için Türkçe öğretimi alanında lisansüstü bölümlerin açılış amacının ise bu bölümünün diğer bölümlerden bağımsız bir alan olma çabası olduğu söylenmiştir (Özbay ve Bahar, 2016). Bu çalışmadan hareketle lisansüstü programların Gazi Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi gibi birçok kurumlarda bulunduğu söylenilebilir. Elde edilen verilerden yola çıkarak bu alanda gerek lisansüstü programların sayısının gün geçtikçe attığı gerekse eğitimcilerle yönelik düzenlenen sertifika programlarının artış gösterdiği bilinmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi neticesinde Türkiye'nin sosyal ve kültürel ilişkilerini geliştirmesi kaçınılmazdır. Türkçe varlığını kendi konuşurlarına ve yabancılar

kapılarını açarak sürdürecektir. Bu Türkçenin dünya dilleri arasında tanınırlığı açısından millî bir önem arz etmektedir.

2.1.2 Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Taksonomi; “sınıflandırılma ve bu sınıflandırılmalarda kullanılan kurallar bütünü” (TDK, 2011: 2253) şeklinde tanımlanmıştır. Eğitim hedeflerini kolaylaştırmak için taksonomilerden yararlanılmaktadır. Dil becerilerini belli bir sınıflamaya tabi tutarak ölçmek hem becerilerin işlevselliğini artıracak hem de eğiticiye yol gösterecektir. “Öğrencilerin bilişsel süreçlerinin ölçülmesinde bir sınıflamanın belirlenmesi ölçülecek yapının ayrıntılı bir resminin ortaya koyulmasına yardımcı olur. Sınıflamalar anlamının farklı zihinsel süreç ve düzeyleri içinde barındırması sebebiyle bir model ortaya koyması açısından önemlidir” (Karakaya, 2022: 9). Ölçme işlemlerinde kullanılan sınıflamalar eğitim süreçlerinin etkililiğini bizlere göstermesi bakımından önemlidir.

Orijinal Taksonomi, bilişsel alanı altı gruba ayırmıştır. Gruplandırmalar yalnızca karmaşığa ve somuttan soyuta olmak üzere sıralanmıştır. Krathwohl (2002) bununla birlikte orijinal taksonominin birikimli bir hiyerarşiden oluştuğunu söylemiştir. Orijinal taksonomi Krathwohl’un (2002) makalesinden yararlanılarak tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1.1. Orijinal Bloom Taksonomisi

Bilgi
Kavrama
Uygulama
Analiz
Sentez
Değerlendirme

Bloom ve arkadaşlarınca (1956) “Bilişsel Alan Taksonomisi” hazırlanmıştır. Hazırlanan bu taksonominin, eğitim programları üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Furst’a (1994) göre ise bilgiyi tek boyutlu sıralayan ve aşamalandıran bu taksonomi eleştirilmiştir. Bununla birlikte eğitim sistemi, ölçme değerlendirme vb. alanlarda yaşanan değişiklikler bilişsel süreçleri tek boyutlu olarak ele alan bu taksonominin güncellenmesini gerekli kılmıştır. Öğrenme teknolojilerindeki yenilikler de taksonominin revize edilmesini gerekli kılan diğer bir sebeptir. 2001 yılında eğitim sistemindeki gelişmelere bağlı olarak taksonomi Anderson ve Krathwohl tarafından revize edilmiştir. Daha sonra taksonomi, “Yenilenmiş Bloom Taksonomisi” adıyla anılmıştır. Yenilenmiş Taksonomi, bilişsel süreç ve bilgi boyutlarından

oluşan iki temel üzerine şekillenmiştir. Özçelik'in (2018) kitabından yararlanılarak Yenilenmiş Bloom Taksonomisi tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 2.2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Bilgi Birikimi Boyutu	Bilişsel Süreç Boyutu					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
Olğusal Bilgi						
Kavramsal Bilgi						
İşlemsel Bilgi						
Üst Bilişsel Bilgi						

Bu taksonominin eskisinden farklı “içerik yerine bilgi çeşidi ve davranış yerine de bilişsel süreç ifadesinin” kullanılmasıdır (Tan, 2016: 47). Yenilenen sınıflamayla davranış merkezli yaklaşımdan uzaklaşmaya çalışmıştır. Bilginin tek boyutlu olmadığı iki boyutlu bir kapsama sahip olduğunu söyleyerek bilginin yapısı genişletilmiştir. Aynı zamanda Yenilenmiş Taksonomi’de zihinsel süreçlerin aktivasyonuna bağlı olarak yer değiştiren basamaklar olmuştur. Sentez basamağı ile değerlendirme basamağında sırasal bir değişim söz konusudur. Bu basamağın adı da zihinsel süreçlerin sonunda ortaya çıkan yeni yapıtlara bağlı olarak yaratma olarak değişim göstermiştir.

Bilişsel Süreç Boyutu

Süreç boyutu alt aşamalardan oluşan bir yapıyı meydana getirmektedir. Bilişsel süreç boyutunu açıklamak için Krathwohl (2002) tarafından alt maddelerle açıkladığı tabloya bakmak gerekir. Bilişsel süreç boyutuna dair detaylı bilgi maddelerden yola çıkarak aşağıda yer verilecektir:

Hatırlama: “Tanıma” ve “anımsama” gibi alt süreçlerden oluşan bu basamak “görünce tanımayı” ya da “sorunca söylemeyi” gerektirir. Kişinin zihninde var olanları anımsamasıdır. “Bilgiyi uzun süreli bellekte saklama” ve oradan “geri getirme” gibi işlevleri vardır. Orijinal taksonomideki bilgi süreciyle eşdeğerdir.

Anlama: “Yorumlama”, “örneklendirme”, “sınıflandırma”, “özetleme”, “çıkarım yapma”, “karşılaştırma”, “açıklama” gibi ast süreçlerden oluşan bu basamakta hatırlanan bilginin başka formlara çevrilmesi söz konusudur. Orijinal taksonomide kavrama süreciyle eşdeğerdir.

Uygulama: “Yürütme/ yapma” ve “kullanma” gibi alt süreçlerden oluşan bu basamakta öğrenilen “bilginin farklı alanlara ve bağlamlara transferi” söz konusudur. Orijinal taksonomide isimlendirmesi yine uygulama olarak geçmektedir ancak alt boyutlarına yer verilmemiştir.

Çözümleme: “Ayrıştırma”, “örgütleme” ve “ilişkilendirme” gibi alt süreçlerden oluşan bu basamak, “sistem ve sistemin ögeleri arasındaki ilişkileri” inceleme gibi işlevlerine sahiptir. Orijinal taksonomideki analiz basamağıyla eşdeğerdir.

Değerlendirme: “Kontrol etme” ve “kritik” gibi alt süreçlerden oluşan bu basamakta ölçüt yönlendirmesiyle karara ulaşmak söz konusudur. Orijinal taksonomide de bu süreç değerlendirme olarak adlandırılmaktadır. Orijinal taksonomiden farkı ise orijinal taksonomide son basamak değerlendirme iken revize edilen taksonomide bu aşama güncellenmiştir.

Yaratma: “Oluşturma”, “planlama”, “hipotez kurma” gibi alt süreçlerden oluşan bu basamakta “özgün ürünler” ortaya çıkarmak söz konusudur. Orijinal taksonomide sentez basamağında eşdeğerdir. Revize edilen taksonomide ise yaratma basamağı son süreçtir. Bu süreçte yeni ürünler ortaya koyma söz konusudur. “Yaratıcı olmak” ifadesiyle “özgün ürünler” ortaya koymak hedeflenir.

Bilgi Boyutu

Anderson ve Karthwohl tarafından revize edilen taksonomide bilgiye dair eklenen ikinci bir boyuttur. Anderson ve diğer araştırmacılar (2001, 27) tarafından verilen bilgilerden hareketle bu boyutun oluştuğu dört alt bilgi türü açıklanacaktır.

Olgusal Bilgi: “Terimler”, “özel ayrıntılar” ve “öğeler bilgisi” gibi alt boyutlardan oluşan bu basamakta konu alanı adlandırmalarının, simgelerin, nesnel bilgilerin ele alındığı söylenilebilir.

Kavramsal Bilgi: “Sınıflama ve kategori bilgisi”, “ilke ve genelleme bilgisi” “kuram model ve yapıların bilgisi” gibi alt boyutlardan oluşan bu basamakta büyük yapılar arasındaki ilişkileri açıklayabilmek gerekmektedir.

İşlemsel Bilgi: “Alana özel beceri ve algoritma bilgisi”, “konuya özel teknik ve yöntemlerin bilgisi”, “uygun yöntemlerin ne zaman, nasıl kullanılacağı ile ilgili ölçütlerin

bilgisi” gibi alt boyutlardan oluşan bu basamakta bir işlemin nasıl yapılacağı bilgisine sahip olmak ya da bir şeyi yaparken bu aşamaları kullanabilmek gerekmektedir.

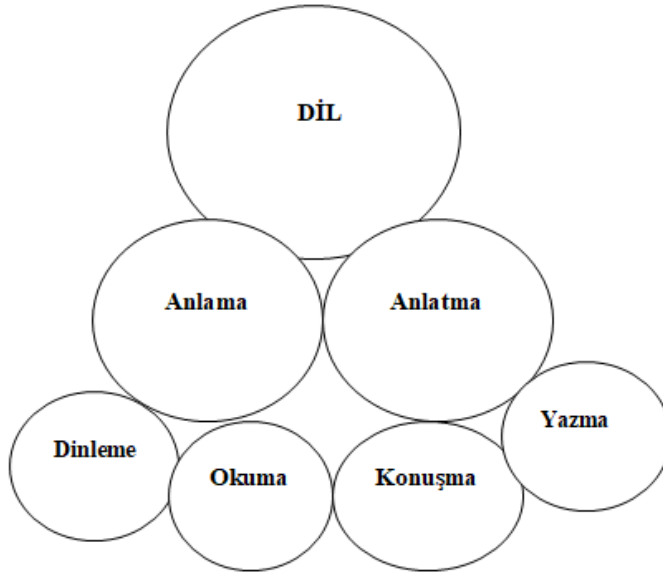
Üst Bilişsel Bilgi: “Stratejik bilgi”, “uygun bağlam ve koşulları içeren bilişsel görevler bilgisi”, “öz bilgi” gibi alt boyutlardan oluşan bu basamakta kişinin kendi bilişsel süreçlerine dair farkındalığı ortaya çıkmaktadır.

2.1.3. Temel dil eğitimi

“Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır” (Aksan, 2015: 11). Dil kendine has sistem ve pratikleri barındırır. Kişiler dil aracılığıyla dünyayı algılar. Dil kişinin hayat görüşüne yön verir.

Dil çok boyutlu bir yapı temeline inşa edilir. Bu yapı da dil becerileridir. Dil becerilerini farklı kategoriler halinde ayırmak mümkündür. Doğan (2016), dilin anlama ve anlatma becerileri altında birleştiğini söyler. Bu becerilerin kazanılış sırasını ise dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralar. Doğan’ın (2016) ifadesine göre dil becerilerinden dinleme ve okuma; anlamayla ilişkilendirilirken konuşma ve yazma; anlatmaya ilişkilendirilir. Şekil 2.1 Doğan’dan (2016: 3) alınmıştır.

Şekil 2.1 Dil Becerileri

Dil becerileri bu şekildeki gibi birbirleriyle bağlantılıdır. Yalçın (2018), dil eğitiminin en temel hedefinin anlama becerilerini geliştirmek olduğunu söyler. Kişilerin bir durum ya da

olay karşısında iletişim sürecinin tam ve eksiksiz olması için dinleme ve okuma becerilerinin öncelikle geliştirilmesine vurgu yapar. Sonrasında kişinin kendini anlatabilmesi için konuşma ve yazma becerilerine önem verilmesinin gerekliliğini vurgular. Bu becerilerin eğitim süreci bir ömürdür. Beceriler her daim gelişmeye açıktırlar. Gelişen dünya koşullarında gelişimlerine duyulan ihtiyaç mecburidir.

Dil becerilerini anlama ve anlatım olarak ikiye ayıran Hezen (2009), Türkçeyi doğru ve etkili kullanabilmek için dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesinin ön koşul olduğunu belirtir. Kişi anlamlandırabildiği durumları ifade edebilir. Dolayısıyla anlama ve anlatım birbiriyle kuvvetli bağlarla bağlıdır. Aşağıda dil becerilerine dair bilgiler, gelişim sırasına göre verilecektir.

Dinleme/İzleme

Dinleme; Demirel'e (1999) göre konuşanın iletmek istediği mesajı kusursuz anlama kabiliyetidir; Özbay' a (2006) göre konuşma yapanın ya da okuma faaliyetini sesli yapanın verdiği iletiyi eksiksiz kavramaktır; Ergin ve Birol'a (2000) göre sesin ya da varsa konuşmaya dair görüntülerin fark edilmesiyle başlayan sürecin dikkat ögesiyle sonrasında duymaya dair ibarelerin tanınması ve hatırlanmasıyla devam etmesi ve zihinde anlam bulmasıyla sonlanmasıdır; TDK ise "işitmek için kulak vermek"(2011: 671) olarak tanımlandırma yapmıştır. Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak dinlemenin görüntüsüz ve görüntülü işitsel unsurları fark edilmesiyle başladığını söyleyebiliriz. Daha sonra ise kişide dikkat unsurunun devreye girdiği görülür. Kişideki zihinsel faaliyetler sonucunda ise anlamanın meydana geldiği söylenebilir. Dinleme becerisi farkındalık ile başlayan bir süreçtir. Bu farkındalık onun işitmeden ayrılmasını sağlar.

Mackay'ın (1997) da ifadelendirdiği gibi dinleme yeni anlayışlar açar. Dinleme öğrenmenin kilitlerindedir. Dinleme yoluyla başlayan anlama kişide yeni öğrenmeler meydana getirir. Yeni öğrenmeler için farklı bakış açıları oluşturmayı sağlar.

Dinleme becerisi, yapılan birçok çalışmaya göre (Bird, 1953; Burley Allen, 1995; Robertson, 2004) kişilerin en çok yararlandığı beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günlük hayatta da kişilerin iletişimin sorunsuz gerçekleşebilmesi için Ediger'e (2002) göre kişilerin dinleme becerisini etkin kullanması gerekmektedir. Cossit (1978) dil gelişimi ve öğrenme üzerinde büyük etkileri olan dinleme becerisinin ders programlarında düzenli yer alması gerektiğini vurgular.

Kişilerin ana dilini etkili kullanmalarında dinleme becerisi ne kadar etkiliyse yabancı dil öğretiminde de dinleme becerisinin etkisi o kadar fazladır. Kişi öğrendiği yeni dilin kelimelerini, sesletimlerini, vurgularını dinleme yoluyla edinir. Bu sebeple kişinin anlama kabiliyetinin gelişmesinin yanı sıra ifade kabiliyetinin gelişmesinde de dinleme becerisinin çok büyük payı vardır. Dinleme etkinlikleri sadece alt düzey anlama becerilerini değil üst düzeyde zihinsel faaliyetleri de geliştirmelidir. Çerçi (2018), ders programları kapsamında bu hususlara dikkat edilmesinin gerekliliğini vurgular. Bu sebeple ders materyallerindeki dinleme/izleme metinleri, kişinin anlama kabiliyetinin yanında üst düzey düşünme becerilerini, eleştirme becerilerini, değerlendirme becerileri, yeni ürünler ortaya koyma becerilerini geliştirici yönde tasarlanmalıdır.

Okuma

Okuma: yazılı materyalin anlamına dair yorum yapılmasıdır (Harris ve Sipay, 1990); basılmış ya da yazıya geçirilmiş kelimelerin algılanması, anlamlandırılması ve zihne alınmasının ardından üzerine yorum yapılmasıdır (Temizkan, 2009); bir yazılı materyali oluşturan harf ve simgelere bakılmasının ardından tahlil edilmesi ya da seslendirilmesidir (TDK, 2011); büyük perspektifte, evrende var olan her şeyi görsel yolla ya da farklı duyuyla teşhis etme, anlam kazandırma faaliyeti, dar perspektifte ise yazılı simgelerin analiz edilmesi gücü kazanma ya da kazandırma faaliyetidir (Calp, 2007); okur ile yazarın arasında, elverişli durumlarda gerçekleşen düşünce alıp verme etkinliğidir (Akyol, 2007) gibi birçok tanıma sahiptir. Bu tanımlardan yola çıkarak okuma yazılı materyal üzerindeki ortak kodlardan kişilerin zihinlerinde anlam oluşturma sürecidir, diyebiliriz. Bu anlam oluşturma süreci sonrasında okuyucuya yazardan ve metinden bilgi transferleri gerçekleşir.

Okuma, Yalçın'a (2018) göre insanlar tarafından ortak kabullerle belirlenen özel sembollerin duyuyla algılanması, beyinde yorumlanması ve değerlendirilmesi etkinliğidir. Kişi sadece sembollerden oluşan yapıyı zihinsel süreçlerinden geçirerek anlamının ötesinde yeni durumlarda kullanır. Yeni yapıtlar ortaya koyabilir.

Balcı'ya (2016) göre okuma; anlam bulma, anlamın üzerine düşünme, nedenleri araştırıp sonuçlar çıkartıp buradan değerlendirme yapma ve bu süreçlerin sonucunda inceleme, seçim yapma, karar verme gibi pek çok karmaşık zihinsel faaliyetler bütünüdür. Karatay (2014) ise okumanın sorgulama becerisini geliştirdiği ve metne yönelik farkındalıkla

karar verildiğini söyler. Dil becerileri sadece dilin öğretilmesine yardımcı olmazlar aynı zamanda düşüncenin de başka boyutlara ulaşmasını sağlarlar.

Son olarak okuduğunu anlama süreci ile dinlediğini anlama süreci arasında küçük farklılıklar vardır. Doğan (2016), okuma esnasında yaşanan kopuşlarda geri dönüşlerin, tekrar okumaların mümkün olduğunu ancak dinleme için tekrarın mümkün olmadığını vurguluyor. Bu da dinleme/izleme süreçlerinde kaygı seviyesinin yükselmesine neden olur. Bu sebeple dinleme/izleme etkinliklerinde eğiticilerin dikkat etmesi gereken hususlardandır.

Konuşma

Kişinin zihnindekileri dil yoluyla aktarmasıdır. Konuşma üzerine yapılan pek çok tanım vardır. Konuşma; “zihinsel birikimle oluşan iletinin karşıdakilere sunulması” (Adalı, 2003: 27); “duygu, düşünce ve dileklerin görsel, işitsel öğeler aracılığıyla karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışavurmak” (Taşer, 2000: 27) gibi pek çok tanıma sahiptir. Kişinin iletişim kurma ihtiyacının sonucu olarak ortaya çıkan beceridir diyebiliriz. Düşüncelerin, duyguların karşı tarafa aktarılmasıdır.

Yazma

Yazma becerisi anladığını ifade etme biçimidir. Anladığını ifade ederken de ortak dil kodu olan yazıdan faydalanılır. Güneş’e (2007) göre beyinde bir yere konumlanan bilginin yazma aşamasına geçmesi, Özbay’a (2002) göre sembollerle kurallı bir şekilde duygu, düşünce vb. anlatılması gibi tanımları vardır. Genç (2017) ise yazma becerisinde üst düzey zihinsel faaliyetlerinden yararlandığını ifade etmiştir. Yazma beceri diğer dil becerilerinden destek almak zorundadır. Kişi anladığını ifade edebilir. Üst düzey zihinsel faaliyetlerle anlaşılmanın yazı yoluyla ifade edilmesi için kusursuz anlamaların meydana gelmiş olması gerekmektedir. Bu sebeple dil becerilerinden yazma becerisinde eğitimin verimliliği oldukça önemlidir.

2.2. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

2.2.1. Doktora tezleri

Hülya Sönmez’in (2017) “Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Tasarlanan Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (Model Önerisi)” isimli araştırmasında nitel ile nicel yöntemler beraber kullanılmıştır. Sonuçta taksonomiye göre hazırlanan programın eğitim ihtiyaçlarına cevap verdiği tespit edilmiştir (Sönmez, 2017).

2.2.2. Yüksek lisans tezleri

Ömer Savaş'ın (2014) "Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Dinleme Etkinliklerinin Güncelleştirilmiş Bloom Sınıflaması'na Göre Üst Düzey Bilişsel Beceriler Açısından Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine başvurulmuştur. Çalışmada, Yenilenen Bloom Taksonomisi'ndeki bilişsel düzeyler kapsamında ortaokul Türkçe ders kitapları incelenmiştir. Ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Üst düzey bilişsel alana yönelik etkinliklerin daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Savaş, 2014).

Müzeyyen Rengin Oktay'ın (2015) "Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Bloom Taksonomisi'ndeki Bilişsel Düzeyler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmasında Yeni Hitit Türkçe Ders Kitaplarındaki metin altı sorular incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yönteminden faydalanılmıştır. Bloom'un bilişsel alan basamaklarından alt düzey ve üst düzeylere göre sınıflandırılmıştır. Metin altı soruların sıklıkla alt düzey bilişsel düzeylere yönelik olduğu görülmüştür. Üst düzey bilişsel basamaklara yönelik soruların yetersiz olduğu saptanmıştır (Oktay, 2015).

Esmâ Zeynep Güney'in (2019) "Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Bulunan Metin Altı Soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi" isimli çalışmasında "İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti" ile "Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Öğretim Seti" incelenmiştir. Araştırmada doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Okuma ile dinleme metin altı sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından tasnifi amaçlanmıştır. Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Öğretim Seti'nde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'ne göre daha üst düzey bilişsel becerilere ulaşıldığı tespit edilmiştir (Güney, 2019).

Salih Eroğlu'nun (2019) "6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Altı Okuma-Anlama Soru ve Etkinliklerinin Güncellenmiş Bloom Taksonomisi'ne Göre Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında nitel araştırma desenlerinden doküman analizine başvurulmuştur. 2015 ve 2018 yıllarında kullanılan iki Türkçe ders kitabı incelenmiştir. Kitaplardaki metin altı sorular Yenilenmiş Bloom Taksonomisi bakımından incelenmiştir. Her iki kitaba da bakıldığında üst düzey bilişsel becerilere ulaşılmakta yetersiz kaldığı tespit edilmiştir (Eroğlu, 2019).

Kübra Emre (2020) “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, Türkiye Maarif Vakfı tarafından geliştirilen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nı, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne yönelik incelemiştir. Sonrasında değerlendirilmiştir. Bu araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma betimsel araştırma niteliktedir. Kazanımların taksonomi açısından dil becerilerine ve dil düzeylerine göre çelişkisiz olduğu tespit edilmiştir. Kazanımların dağılımının dil becerilerinin uygun olduğu görülmüştür (Emre, 2020).

Selime Dilan Özkaya’nın (2020) “5, 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi” isimli bu çalışmasında nitel araştırma deseni kullanmıştır. Toplanan veriler doküman analizi yöntemine göre çözümlenmiştir. 2018 Türkçe Öğretim Programı’ndaki dil bilgisi kazanımları ile ortaokul Türkçe ders kitabında bulunan dil bilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada bireylerin üst düzey bilişsel seviyeye ulaşmasında kazanımların eksik olduğu tespit edilmiştir (Özkaya, 2020).

Cansu Vural’ın (2020) “Son 10 Yılda Yapılan Liselere Giriş Sınavlarında (SBS, TEOG ve LGS) Yer Alan Türkçe Dersi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Taksonominin bilgi boyutu ile bilişsel süreç boyutu açısından sınıflama yapılmıştır. Sorularda genellikle kavramsal bilgi boyutuna ve anımsama düzeyine yer verildiği tespit edilmiştir. Üst düzey bilişsel becerilere yönelik soruların yetersiz olduğu görülmüştür (Vural, 2020).

2.2.3. Makaleler

Muhammed Eyyüp Sallabaş ve Gamze Yılmaz’ın (2020) “Türkçe Ders Kitabı’nda Bulunan Metin Altı Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne Göre İncelenmesi” adlı çalışmasında 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan metin altı soruları Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından incelenmişlerdir. Soruların bilişsel düzeylerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Nitel araştırma modelini kullanmışlardır. Çalışmada içerik analiziyle veriler çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda soruların üst düzey bilişsel hedeflere ulaşmada yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel düzeylerde yetersiz bir dağılımın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sallabaş ve Yılmaz, 2020).

Gözde Avşar ve Filiz Mete'nin (2018) "Türkçe Öğretim Programlarında Kullanılan Fiillerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Sınıflandırılması" isimli çalışmasında 2006 ve 2015 Türkçe öğretim programları incelenmiştir. Kazanımların uygulama basamağında yığıldığı görülmüştür. Yazma beceri haricinde yaratma basamağına yer verildiği tespit edilmiştir. Üst düzey basamaklara yeterince yer verilmediği anlaşılmıştır (Avşar ve Mete, 2018).

Derya Çintaş Yıldız'ın (2015) "Türkçe Dersi Sınav Sorularının Yeniden Yapılandırılan Bloom Taksonomisine Göre Analizi" isimli araştırmasında Türkçe dersi sınav sorularını incelenmiştir. Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. 5, 6 ve 7. sınıfların sınav soruları incelendiğinde anlama basamağı ile kavramsal bilgi boyutuna daha çok yer verildiği görülmüştür (Çintaş Yıldız, 2015).

Ulutaş ve Kara'nın (2019) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi" isimli araştırmasında, Gazi Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitapları (B2 ve C1) incelenmiştir. Okuma metinlerine ilişkin yer verilen metin altı sorularının bilişsel düzeyleri, güncellenen taksonomi kapsamında incelenmiştir. Soruların temel düzeyde yoğunlaştığı görülmüştür. Sorularla üst düzeylere çıkılmakta yetersiz kalındığı anlaşılmıştır (Ulutaş ve Kara, 2019).

2.3. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

"Yabancı Dil Olarak İngilizce Derslerinde Eleştirel Okumayı Öğretmek İçin Bloom'un Taksonomisini Kullanmak" isimli çalışmada İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin eleştirel okuma becerisini geliştirmek için Bloom Taksonomisi'nin nasıl kullanılabileceği araştırılmıştır. Eleştirel okuma üzerinde taksonomisinin faydalı olduğu tespit edilmiştir (Surjosuseno ve Watts, 1999).

"Bloom'un Taksonomisini Kullanarak İran Lise ve Üniversite Öncesi İngilizce Ders Kitaplarındaki Öğrenme Hedeflerinin Değerlendirilmesi" isimli çalışmada İran'da lise ve üniversite öncesi öğrencilerinin kullandıkları İngilizce ders kitaplarındaki alıştırmalar incelenmiş. Bu alıştırmalarda alt düzey becerileri ölçmeye dayalı soruların üst düzey becerileri ölçmeye dayalı sorulardan daha çok kullanıldığı tespit edilmiştir (Riazi ve Mosalanejad, 2010).

“Master Sınıfı Ders Kitabının Sorularının Bilişsel Düzeylerini Değerlendirmek için Bloom'un Taksonomisini Kullanma” isimli bu çalışmada Master Class Ders Kitabında yer alan metine yönelik sorularının bilişsel düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Soruların %40'ının yeni müfredatın gerekliliğine uygun olduğu tespit edilmiştir. Ders kitaplarının müfredatın amaçlarına uygun seçilmesi önerilmiştir (Assaly ve Smadi, 2015).

“Ruanda Okullarında İlkokul Bitirme İngilizce Sınav Sorularının Bilişsel Düzeylerini Değerlendirmek İçin Bloom Taksonomisinin Kullanılması” isimli araştırmada 2013- 2019 yılları arasında Ruanda'da uygulanan İngilizce altıncı sınıf sınav sorularının bilişsel düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bunun için Yenilenmiş Bloom Taksonomisinden yararlanılmıştır. Soruların %98,79 'unun alt düzey düşünme becerileriyle %1.21'inin üst düzey düşünme beceriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Muhayimana, Kwizera ve Nyirahabimana, 2022).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın materyallerine, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ankara Üniversitesi TÖMER'in açılışından kısa bir süre sonra Ege TÖMER ve Gazi TÖMER de aynı isim hakkını kullanarak dil öğretim merkezlerini açmışlardır (Köse ve Özsoy, 2020). Öncü olmaları bakımından bu kurumların eğitim faaliyetleri alan için değerlidir, yol göstericidir. Diğer eğitim kurumlarına ait materyaller inceleme konusu olmuşken farklı bir ekolden gelen Gazi TÖMER'in eğitim materyallerinin incelenmemiş olması bu çalışmayı gerekli kılmıştır. Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1 Ders ve Çalışma Kitaplarında yer verilen dinleme ve okuma metinlerindeki metin altı soruların Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisine göre bilişsel süreç boyutunun ve bilgi boyutunun hangi basamağına, ne sıklıkta yer verildiğini belirlemeyi amaçlayan bu betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma desenlerinden tarama (betimsel araştırma) modeli kullanılmıştır. "Betimsel araştırma yaşayanların, hali hazırda var olanların, yaşananların ne olduğunun betimlenip açıklanarak ortaya koyulması olarak ele alınabilir" (Sönmez ve Alacapınar, 2019: 48). "Tarama modeli; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır." (Karasar, 1998: 77). Bu çalışmada var olan durum açıklanmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Materyalleri

Bu çalışmanın amacı: Gazi Üniversitesi TÖMER- Türkçe Öğrenim Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından okutulan Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma kitaplarında yer verilen dinleme ve okuma metinlerindeki metin altı soruların, Bloom Taksonomisi'ndeki bilişsel alanda hangi düzeyde ve ne sıklıkta yer aldığını tespit etmektir. Bu bağlamda incelenen temel materyaller Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. İncelenen Türkçe öğretim materyalleri

Kitabın Adı	Editör	Yayınevi	Basım yılı
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Temel Düzey Ders Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Salmat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2022
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Temel Düzey Çalışma	Mustafa Kurt ve Nezir	Salmat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2021

Kitabı	Temur		
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey Ders Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Salvat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2022
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey Çalışma Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Altan Özyurt Matbaacılık	2021
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Orta Düzey Ders Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Bizim Repro Ofset ve Matbaacılık Ltd. Şti.	2022
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Orta Düzey Çalışma Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Salvat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2021
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Orta Düzey Ders Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Bizim Repro Ofset ve Matbaacılık Ltd. Şti.	2022
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Orta Düzey Çalışma Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Altan Özyurt Matbaacılık	2021
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe İleri Düzey C1 Ders Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Salvat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2022
Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe İleri Düzey C1 Çalışma Kitabı	Mustafa Kurt ve Nezir Temur	Salvat Basım Yayıncılık Ltd. Şti.	2020

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Doküman incelemesi yapılmış olan çalışmada, temel materyaller olan ders kitapları öncelikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kurumlar tarafından okutulan Türkçe ders kitapları belirlenmiştir. Kitaplar, ilgili üniversiteden temin edilmiştir. Kitaplarda konu çerçevesinde hedeflenen dil düzeyi Türkçe A1, A2, B1, B2 ve C1'dir. Bu sebeple bu düzeye ait materyaller olan Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Setindeki Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma ve dinleme metinleri ve metin altı soruları incelenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında ilgili üniversiteden dil öğretimine ait kitaplar temin edilmiştir. Kitaplarda aranan nitelikler doküman incelemesi yöntemiyle tespit edilmiştir. Doküman incelenmesi araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, nitel verilerin analizinde yararlanılan temel analiz türlerinden olan betimsel analiz kullanılmıştır. Elde edilen veriler olduğu gibi sunulmuştur. Araştırmacının yorumuna yer verilmemiştir. “Betimsel analiz: Verilerin olduğu gibi gösterildiği, resmedildiği, anlatıldığı bir irdelemedir” (Sönmez ve Alacapınar, 2019: 278). Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti’nin incelendiği bu çalışmada gerekli kaynaklardaki veriler detaylı olarak incelenmiştir. İncelenen veriler daha sonra sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma sırasında araştırmacı kendi görüş ve düşüncelerine yer vermemiştir. Verilerin analizinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

Dinleme/izleme ve okuma metinlerine dair incelenen metin altı sorularından örnekler verilerek bilişsel süreç ve bilgi boyutuna ilişkin sınıflamanın nasıl yapıldığı aşağıda açıklanacaktır.

Bilişsel Süreçlere Dair Örnek Sorular

1. “Hatırlama” sürecine dair örnek soru:

“Kişisel nitelikler hangi öz geçmiş türünde daha çok yer verilir? Bu türün diğer özellikleri nedir?”

Bu sorunun hatırlama sürecine ait olmasının sebebi metinde doğrudan bu sorunun cevabı yer almaktadır. Okuyucu, okuma metininden anımsama yaparak öz geçmiş türünün ne olduğunu ve özelliklerini söyleyebilir. Metinde şu şekilde doğrudan yer almaktadır:

“İşlevsel Öz Geçmiş

İnsanların kişisel özelliklerinin vurgulandıkları öz geçmiş türüdür. Daha sık iş değiştirenler veya kendi alanlarından farklı bir sahada çalışmak isteyenler tarafından tercih edilir. Maddeler ve alt başlıklarla yazılır.” (B2 Ders Kitabı, 28)

2. “Hatırlama” sürecine dair örnek soru:

“Metne göre aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

1. *Ters lalenin yetiştiği şehir: ...*
2. *Çiçeğin boyu: ...*
3. *Çiçeğin diğer isimleri: ...*

4. *Çiçeğin kutsal sayılmasının sebebi: ...*” (B1 Çalışma Kitabı, 85)

Dinleme metninden alınan bu soruların cevapları doğrudan metin içerisinde yer almaktadır. Dinleyicinin dinlediği metni anımsamasını ya da tanımasını gerektirir. Kişinin sorulara verdiği cevapları metindeki şekli ile ifade etmesi, nerede olduğu hatırlaması, ne sorusuna cevap vermesi hatırlama sürecine yönelik yapılan zihinsel faaliyetleri kapsar.

3. “Anlama” sürecine dair örnek soru:

“Ömer: İki yıl önce Türkçe kursuna başladım. Kursta çok zorlandım.

Ömer’in durumu için hangisi doğrudur?

- A) *Türkçeyi kolayca öğrendi.*
- B) *Türkçeyi kısa zamanda öğrendi.*
- C) ***Türkçeyi öğrenmek onun için güçtü.***
- D) *Türkçeyi hiç öğrenemedi.”* (A1 Çalışma Kitabı, 92)

Okuma metninden alınan bilginin yorumlanmasına, açıklanmasına dayanan bu soruda bilginin başka formda ifadelendirilmesi söz konusudur. Bu da anlama sürecine yönelik zihinsel süreci kapsar.

4. “Anlama” sürecine dair örnek soru:

“Hikâyenin ana fikri nedir?” (B2 Ders Kitabı, 78)

İfadeleri yorumlama, metinde verilen bilgilerden hareketle verilmeyene dair çıkarımda bulunma sürecine yönelik zihinsel faaliyetler anlama sürecine yöneliktir.

5. “Anlama” sürecine dair örnek soru:

“Dinlediğiniz metinlerin konularını yazınız.

- 1. *Metin: ...*
- 2. *Metin: ...*
- 3. *Metin: ...*” (B2 Ders Kitabı, 99)

Dinleme metninden hareketle metinlerin konularını bulmak verilen bilginin farklı formda ifade edilmesi ve çıkarım yapma gibi zihinsel süreçlerle bağlantılıdır. Bu faaliyetlerde anlama sürecine yöneliktir.

6. “Uygulama” sürecine dair örnek soru:

“Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Keyiflidir/ çömlekçilik kursuna/ sabırsızlanıyorum/ eliyoruz/ çömlekçiliği

Necla ve Ersin hafta sonunda birlikte bir sergiye giderler. Aralarında şu konuşma geçer:

... Ersin: Aaaa! ... seviyorsun. Bunu şimdi öğrendim. Eminim, çömlekten bir şeyler yapmak çok (3) ... Yaptığın vazoyu görmek için ... Anlatsana nasıl yaptın?” (A2 Çalışma Kitabı, 32)

Diyalog örneğinden alınan bu bölümün yer aldığı etkinlikteki boşluklar uygun kelimelerle doldurulacaktır. Öğrenciler, kelimeleri okuma metninde gördü ve öğrendi. Öğrenilen kelimelerin farklı bağlamlarda farklı yapılar içinde kullanılmasında bilginin transferi söz konusudur. Bu zihinsel işlemler öğrenilen bilgiden yeni durumlarda yararlanmayı kapsayan uygulama sürecine yöneliktir.

7. “Uygulama” sürecine dair örnek soru:

“Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

umut veriyor/ön plana çıkarıyor/ farkına varıyor/ışık tutuyor/ sevk ediyor/ilgi çekiyor

Gençlerimiz geleceğimize...

Öğrenciler yeteneklerinin...

Merak duygusu insanı araştırma yapmaya...

Bilimsel projeler öğrencilerin yaratıcılığını...

Küçük mucitler geleceğe dair...

Bilim şenliği oldukça...” (B1 Çalışma Kitabı, 32)

Öğrenilen yeni kelime ya da kelime gruplarının farklı bağlamlarda kullanılması söz konusudur. Burada bilginin farklı bağlamlara transferi vardır. Bu zihinsel süreçler uygulama basamağıyla ilişkilidir.

8. “Uygulama” sürecine dair örnek soru:

“Dinlediğiniz metinde geçen kelimelerle cümleler kurunuz.

estetik

ilkel dönem

.....

sihirselsel

.....

tasarım

.....

kuytu

.....

ayin

..... ” (B2 Ders Kitabı, 53)

Bilgi transfer edilmiştir. Öğrenilen bilginin kullanılmasına yönelik yapılan bu işlem uygulama sürecine yöneliktir.

9. “Analiz” sürecine dair örnek soru:

“Geçmiş ve bugünü dans bağlamında karşılaştırırsanız neler söylersiniz?” Kısaca belirtiniz. (C1 Ders Kitabı, 22)

İki durumu ayrıştırma düzeyinde yapılan karşılaştırmalar, tahliller, farklılıkları belirleme işlemleri analiz düzeyiyle bağlantılıdır.

10. “Analiz” sürecine dair örnek soru:

“Sizce dünya nüfusunun artmasının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?” (C1 Ders Kitabı, 47)

Okuduklarından yola çıkarak kendi bilgilerini de kullanıp dbr durumunun fayda-zarar ilişkilerinin tespit etmek çözümlene düzeyinde ilişki kurma sürecidir. Bir bütünün iki alt ögesinin ayrıştırılması söz konusudur. Bu zihinsel etkinlikler analiz düzeyine yöneliktir.

11. “Analiz” sürecine dair örnek soru:

“Öz geçmişin son bölümünde yer alan referans kısmı kişilerin kariyerinde ne tür yararlar sağlar?”

Bir bütünün parçaları arasından bir bölümün sağladığı faydaları tahlil etmek ögeler arasında ilişki kurmayı gerektirir. Bütünün ögelerinden birisine dair teferruatlı yapılan fayda ilişkisi hesaplamaları analiz sürecine yöneliktir.

12. “Değerlendirme” sürecine dair örnek soru:

“Hacivat ve Karagöz’ün konuşmalarında en çok dikkatinizi çeken özellik nedir? Açıklayınız.” (B2 Ders Kitabı: 77)

Bilgileri inceleyip ve bu doğrultuda görüşlerini sebepler doğrultusunda bildirmesi değerlendirme sürecine yöneliktir.

13. “Değerlendirme” sürecine dair örnek soru:

“Osman mı yoksa öğretmen mi haklıdır? Tarafsız olarak değerlendiriniz.” (C1 Ders Kitabı, 93)

Konu kapsamında ölçüt doğrultusunda karar vermek değerlendirme süreciyle bağlantılıdır.

14. “Değerlendirme” sürecine dair örnek soru:

“Mimar Sinan’ın ustalık dönemi öncesi eseri hangisidir? Bu eserin en dikkat çekici özelliği sizce nedir?” (C1 Ders Kitabı, 4)

Elde edilen verilerin kriterler doğrultusunda karşılaştırması ve karara varılması söz konudur. Bu zihinsel süreçler değerlendirme basamağıyla ilişkilidir.

15. “Değerlendirme” sürecine dair örnek soru:

“Yazarın, hırsızlığa bakış açısının, insanların genel olarak hırsızlığa bakış açısından farkı nedir?” (C1 Ders Kitabı, 107)

İki bakış açısının karşılaştırıp ikisi arasındaki farkların belirlenmesi değerlendirme süreciyle ilişkilidir. Uyumsuzlukların belirlenmesi söz konudur.

16. “Yaratma” sürecine dair örnek soru:

“Kendinize ait akıllı bir ev tasarlasaydınız, bu evde nelere yer verirdiniz?” (C1 Ders Kitabı, 65)

Okuduğu metinden yola çıkarak okuyucunun tasarım yapması, plan yapması, yeni bir ürün ortaya çıkarmaya dair çabaları yaratma süreciyle ilişkilidir. Kişi kendi düşüncelerini, tasarımlarını ortaya koyar. Var olan değil nasıl bir ürün ortaya çıkarılabileceği düşünülür. Tüm bu zihinsel faaliyetler yaratma basamağının alt bileşenleriyle alakalıdır.

17. “Yaratma” sürecine dair örnek soru:

“Dinlediğiniz metindeki masalın sonunu kendi hayal gücünüze göre yazınız.” (B1 Çalışma Kitabı, 82)

Dinlediği metne yeni bir son yazmak kişinin tasarlamasını, kurgulama yapmasını metni yeni bir yapı olarak inşa etmesine dayanan bu faaliyet yaratma basamağıyla ilişkilidir.

Bilgi Boyutuna Dair Örnek Sorular

1. “Olgusal bilgi boyutuna” dair örnek soru

“Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1. Dünya şampiyonası nerede oldu? Bulgaristan*
- 2. Şampiyonada hangi ülke birinci oldu? Türkiye...”* (A2 Ders Kitabı, 4)

Metinlere dair özel detay bilgilerin cevapları olgusal bilgi boyutuyla ilgilidir.

2. “Kavramsal bilgi boyutuna” örnek soru

“Tarihlendirmede kullanılan bilimsel yöntemler nelerdir? Kısaca belirtiniz.” (B2 Ders Kitabı, 15)

Sınıflama, ilke bilgileri kavramsal bilgi boyutuyla ilişkilidir.

3. “İşlemsel bilgi boyutuna” örnek soru

“Dinleyiniz ve görselleri sıralayınız. Ahmet dil kursuna kayıt yaptırmak için sırayla hangi işlemleri yapacak?” (A1 Çalışma Kitabı, 66)

İşlem aşamaları, bir işin nasıl yapılacağıyla ilgili bilgiler işlemsel bilgi boyutuyla bağlantılıdır.

4. “Üst bilişsel bilgi boyutuna” örnek soru

“Değişen insani değerler size göre tekrar değişecek mi? Meydana gelecek olan bu değişim, iyi yönde mi olacak kötü yönde mi? Niçin?” (C1 Ders Kitabı, 103)

Kişilerin kendi öğrenmelerine, zihinsel işleyişine yönelik bilgiler üst bilişsel bilgi boyutuyla ilişkilidir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1, A2, B1, B2, C1 Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma ve dinleme/izleme metinlerinin metin altı soruları Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmiştir. Bulunan düzeyler tablolar ile gösterilmiş olup bu bölümde sunulmuştur.

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders ve Çalışma Kitabında 24 okuma metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders ve Çalışma Kitabında 20 okuma metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders ve Çalışma Kitabında 20 okuma metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders ve Çalışma Kitabında 20 okuma metni ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders ve Çalışma Kitabında 20 okuma metni yer almaktadır. Bu çalışmada Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan 104 okuma metni incelenmiştir.

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders ve Çalışma Kitabında 22 dinleme metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders ve Çalışma Kitabında 20 dinleme metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders ve Çalışma Kitabında 20 dinleme metni, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders ve Çalışma Kitabında 20 dinleme metni ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders ve Çalışma Kitabında 20 dinleme metni yer almaktadır. Bu çalışmada Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe (A1, A2, B1, B2, C1) Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan 102 dinleme metni incelenmiştir.

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında okuma ve dinleme metinleri ortak kullanılmıştır. Ders kitabında yer alan metinlere göre her iki kitapta da metin altı sorularına yer verilmiştir. Bu sebeple Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitaplarında metinler yer almasa da metin altı sorular ders kitaplarındaki metinlere paralel olarak oluşturulmuştur.

Bu bölümde Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel basamaklarına, bilgi boyutuna ve sıklıklarına göre elde edilen bulgular üç aşamada sınıflandırılmıştır. Oluşturulan tablolar önce dil seviyelerine göre sonra ünite ünite daha sonra ise etkinlik sıralamasına göre ayrılmıştır.

4.1. Yabancılar İçin Türkçe Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerine Dair Bulgular

4.1.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki bilişsel düzeylere dair bulgular

Tablo 4.1. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Merhaba						
1.1. Metin: Ben ve Arkadaşlarım	4 6 6	1	10			
1.2. Metin: Ben Kimim?	6 6 3		1			
1.3. Metin: O Nasıl Biri?	4 3 7 6	13 1		5		
1.4. Metin: Evim ve Çevrem	5 5 15		5			
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?						
2.1 Metin: Hayat Nasıl Gidiyor?	5 4 24		5 10			
2.2 Metin: Tadı Damağымda	5 4		5 6			
2.3 Metin: Öğrenciler Alışverişte	5 3		4 10			
2.4 Metin: Ben Çok Hastayım	5 3 35	13	5			
3. Bölüm: Dikkat!						
3.1 Metin:	5	5 4				

Otogarda

6

3.2 Metin: Hastanede	-	-	-	-	-	-
3.3 Metin: Cadde ve Sokaklar	5					
	1	1				
	6					
3.4 Metin: İçinde Ne Var?	4					
			4			
	6					
	3					
4. Bölüm: Teknik İşlemler						
1.1. Metin: Sevgili Günlük	4					
	2	1				
1.2. Metin: Kumbara Bankası	3					
	7					
	7					
4.1 Metin: Kahve Molası	4					
	3					
			4			
4.2 Metin: Yeni Tarife	6					
5. Bölüm: Nasıl Giderim?						
5.1 Metin: Şaka	5					
		4				
	2					
5.2 Metin: Anıtkabir Ziyareti	4					
	2	2				
	4	1				
5.3 Metin: Hakan'ın Yurttaki İlk Günü	2	1				
	3					
5.4 Metin: Kapadokya Yolu	5					
	2					
	4					
6. Bölüm: İletişim Kuruyorum						
6.1 Metin: Kutlama	1	2				

Mesajları							
6.2 Metin: Çok Yaşa!		3	1				
			8				
		4					
6.3 Metin: Mesajınız Var!			10				
6.4 Metin: Güzel Bir Günün Sonunda		4					
		2	1				
			5				
		8					
Toplam: 444		290	74	80	-	-	-

Tablo 4.1.'de A1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi kitap 6 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde 4 okuma metnine yer verilmiştir. Ders ve çalışma kitaplarında aynı okuma metinlerine yönelik farklı sorular oluşturulmuştur. Sadece Hastane isimli metne yönelik metin altı sorularına ders kitabında yer verilmemiştir. Diğer metinlere bağlı farklı etkinliklerdeki 444 soru kapsamında; hatırlama (290), anlama (74), uygulama (80), kez yer alırken analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmemiştir.

Tablo 4.2. Türkçe A1 çalışma kitaplarındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Merhaba						
1.1 Metin: Ben ve Arkadaşlarım			9			
			4			
			5			
		6				
		6				
1.2 Metin: Ben Kimim?	4		6			
	10	1				
1.3 Metin: O Nasıl Biri?		4				
		5				
		5				
1.4 Metin: Evim ve Çevrem		6				
		4				
			6			
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman,						

Nasıl?			
2.1 Metin:	9		
Hayat Nasıl Gidiyor?	5		
2.2 Metin: Tadı Damağında	7		
2.3 Metin: Öğrenciler Alışverişte	10		
		10	
2.4 Metin: Ben Çok Hastayım	4	3	
	3		
3. Bölüm: Dikkat!			
3.1 Metin: Otogarda	2	4	
	5		
3.2 Metin: Hastanede	8		
3.3 Metin: Cadde ve Sokaklar	4		
3.4 Metin: İçinde Ne Var?		8	
		1	
4. Bölüm: Teknik İşler			
4.1 Metin Sevgili Günlük	2		3
4.2 Metin: Kumbara Bankası		7	
	3	1	
			6
4.3 Metin: Kahve Molası		10	
4.4 Metin: Yeni Tarife			5
			7
5. Bölüm: Nasıl Giderim?			

5.1 Metin:		3				
Şaka		3		1		
5.2 Metin:	8					
Anıtkabir						
Ziyareti	4					
5.3 Metin:		5				
Hakan'ın						
Yurttaki						
İlk Günü						
5.4 Metin:			8			
Kapadokya		5				
Yolu	2	1		3		
6. Bölüm: İletişim						
Kuruyorum						
6.1 Metin:	2	2				
Kutlama						
Mesajları	2	2				
6.2 Metin: Çok		4				
Yaşa!	6					
6.3 Metin:			5			
Mesajımız						
Var!						
6.4 Metin:		5				
Güzel Bir						
Günün						
Sonunda						
Toplam: 285	122	101	58	4	-	-

Tablo 4.2.'de A1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Bu tabloda da görüldüğü gibi kitap 6 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 24 okuma metni vardır. Bu metinlere bağlı olarak etkinliklerde toplamda 285 soru bulunmaktadır. Bilişsel düzeylere göre ayırımına göre hatırlama (122), anlama (101), analiz (4) ve uygulama (58) kez yer alırken değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmemiştir.

Tablo 4.3. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Haberin Var Mı?						
1.1 Metin: Haberler	5					
	3	2				
	5					
1.2 Metin: İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı	4					
	2	1				
	4					
1.3 Metin: Hava Durumu	8					
	1	3				
	4					
1.4 Metin: Bir Köşe Yazısı	3	1				
	1	2				
	2	2				
	4					
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam						
2.1 Metin: Mektubunuz Var!	4	1				
	3					
	5					
2.2 Metin: Kargonuz Var!	2	1				
	5					
		1				
2.3 Metin: Çömlekçilik Kursu	4	1				
		6				
	5					
		2				
2.4 Metin: Sudaki Resimler	4	1				
	1	3				
	5					
3. Bölüm: Durma, Keşfet!						
3.1 Metin: Küçük Bilim İnsanları	3	2				
	2					
	4	1				
		8				
3.2 Metin: Ehliyetsiz Kimse Kalmasın	3	2				
	2					
	5					
	5					
3.3 Metin: Gezelim, Görelim!	5	2				
	1	1				
		6				

3.4 Metin: En İyi Arkadaşım Evleniyor	5	2				
	2					
	5					
		7				
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz						
4.1 Metin: Görüntülü Telefon Görüşmesi	3	1				
		2				
	7	1				
4.2 Metin: Film Başlıyor	4					
	5					
		6				
4.3 Metin: E-posta Hesabım	4		1			
	2					
4.4 Metin: Bu Nasıl Çalışır?	4					
	5					
		4				
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim						
5.1 Metin: Sabiha Gökçen	5					
		4				
	4					
5.2 Uzun Ömrün Sırları	5					
	4					
	6					
5.3 Üniversiteye İlk Adım	6					
	5					
	7					
	5					
5.4 Yedi Göller	4	1				
	5					
		5				
Toplam: 299	274	24	-	1	-	-

Tablo 4.3.'te A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Bu tablodan da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni vardır. Ders ve çalışma kitaplarında aynı okuma metinlerine yönelik farklı sorular oluşturulmuştur. Bu metinlere bağlı olarak etkinliklerde toplamda 299 soru bulunmaktadır. Bilişsel düzeylere göre ayırımına göre hatırlama (274), anlama (24), analiz (1) kez yer alırken uygulama, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.4. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Haberin Var Mı?						
1.1 Metin: Haberler	18	3	4			
		5				
		3				
1.2 Metin: İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı	3	3				
		2				
			5			
			10			
1.3 Metin: Hava Durumu	7	7				
	4					
		3				
		5				
1.4 Metin: Bir Köşe Yazısı	1	1				
	9	1				
		2				
		5				
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam						
2.1 Metin: Mektubunuz Var!	10	10				
	10					
		2				
2.2 Metin: Kargonuz Var!	4	2				
	2	1				
	7	3				
2.3 Metin: ÇöMLEKÇİLİK Kursu	1		4			
		2				
2.4 Metin: Sudaki Resimler	8					
		3				
	7					
3. Bölüm: Durma, Keşfet!						
3.1 Metin: Küçük Bilim İnsanları		6				
	1		4			
		5				
3.2 Metin: Ehliyetsiz Kimse Kalmasın		5				
		6				
		11				
3.3 Metin: Gezelim, Görelim!		5				
		5				
3.4 Metin: En İyi Arkadaşım		7				
		3				

Evleniyor	3	2				
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz						
4.1 Metin: Görüntülü Telefon Görüşmesi	1	3				
		5				
		5				
4.2 Metin: Film Başlıyor		6				
				5		
4.3 Metin: E-posta Hesabım		8				
				9		
4.4 Metin: Bu Nasıl Çalışır?				10		
	8					
	12	1				
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim						
5.1 Metin: Sabiha Gökçen		16				
		8				
5.2 Uzun Ömrün Sırları		7				
		5				
	2	4			3	
	2			6		
5.3 Üniversiteye İlk Adım	5	3				
				8		
		3				
		3				
5.4 Yedi Göller		8				
		19				
Toplam: 415	125	222	55	10	3	-

Tablo 4.4.'te A2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da yer verildiği gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni vardır. Kitapta bu metinler kapsamındaki etkinliklerde toplamda 415 soru bulunmaktadır. Bilişsel düzeylerin sırasına göre hatırlama (125), anlama (222), uygulama (55), analiz (10) ve değerlendirme (3) kez yer alırken etkinliklerde yaratma basamağına yönelik sorulara yer verilmediği tespit edilmiştir.

Temel seviye kitapları dikkate alındığında en çok hatırlama düzeyi sorulara yer verildiği gözlenmiştir. Bu sırayı anlama düzeyi sonrasında da uygulama düzeyi ve analiz

düzeyi sorular takip etmiştir ancak yaratma düzeyine yönelik sorulara yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.5. Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm:						
Göründüğü Gibi						
Değil						
1.1. Metin: Ünlü	2	2		1		
Olmak Çok		5				
Kolay (!)	1	4				
1.2. Metin: Sanal	4	1				
Älem	1	2				
	5					
1.3. Metin:	3	2				
Kitabın	1	4				
Hikâyesi	4	1				
1.4. 1.4 Metin:	3	2				
Batıl İnanç	3	1				
	5					
2. Bölüm: Hayatı						
Okuyoruz						
2.1. Metin:	4					
Stresle Baş	1	3				
Etmenin		4				
Yolları						
2.2. Metin:	3				1	
Yeteneklerini		3				
Keşfet!	9					
2.3. Metin: Bir	4	1				
Kilimi	3	2				
Okumak	5					
2.4. Metin:	5					
Ekonomi	5					
Gündemi	3	2				
3. Bölüm: Bir Bilene						
Danışalım						
3.1. Metin: Bir	6					
Başarı	3	2				
Öyküsü	5					
3.2. Metin:	4	1				
Kahve ve		2				
Kitap	5					
	2	3				
	2					
3.3. Metin:		6				
Korku Yolu		6				
	6					
	5					
3.4. Metin:	2					
Dünya	2	6				
Tehdit		5				
Altında		5				

4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe						
4.1. Metin:	3	2				
Yunus	2	1				
Emre'ye Mektup	5	2				
4.2. Metin:	3	1		1		
Şikâyetim Var!	2	1				
		3				
4.3. Metin:	3	1				
Eleman Aranıyor	2	3				
	4	1				
4.4. Metin:	4	1				
Hayatım Tiyatro	3	2				
	4	1				
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız						
5.1. Metin:	4	1				
Zümrüdünka Kuşu	2	1				
	2	3				
	4	1				
5.2. Metin: Tuz Masalı	3	2				
		5				
		4				
	6					
5.3. Metin:	1	1				
Narkissos ya da Nergis		8				
		1				
5.4. Metin: Bilim Kurgunun Kıyılarında: Fahrenheit 451	6	2				
		7				
	8	2				
		1				
Toplam: 323	187	133	-	1	2	-

Tablo 4.5.'te B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da yer verildiği gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitapta bu metinler kapsamındaki etkinliklerde toplamda 323 soru bulunmaktadır. Bu sorular bilişsel düzeylerin sırasına göre hatırlama (187), anlama (133), analiz (1) ve değerlendirme (2) kez yer alırken etkinliklerde uygulama ve yaratma basamaklarına yönelik sorulara yer verilmemiştir.

Tablo 4.6. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

		Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
		Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm:							
Göründüğü Gibi							
	Değil						
1.1. Metin: Ünlü			5				
Olmak Çok				7			
Kolay (!)	5						
			5				
1.2. Metin: Sanal			3				
Âlem				6			
	3		2				
			5				
	4						
1.3. Metin:				4			
Kitabın			4				
Hikâyesi			6				
	1			5			
1.4. 1.4 Metin:	1	3					
Batıl İnanç		6					
	5	1					
2. Bölüm: Hayatı							
Okuyoruz							
2.1 Metin: Stresle			5				
Baş Etmenin			5				
Yolları				5			
	4						
2.2 Metin:				6			
Yeteneklerini				4			
Keşfet							
2.3 Metin: Bir	1	4					
Kilimi		4					
Okumak	6						
2.4 Metin:	3	1		1			
Ekonomi	2	4					
Gündemi		5					
3. Bölüm: Bir Bilene							
Danışalım							
3.1 Metin: Bir	3			2			
Başarı Öyküsü		3					
	5						
3.2 Metin: Kahve				5			
ve Kitap	5						
		2					
3.3 Metin: Korku					4		
Yolu		3					
	6						
3.4 Metin: Dünya	2	3					
Tehdit Altında	2	2					
4. Bölüm: Geçmişten							
Geleceğe							
1.1 Metin: Yunus		4					
Emre'ye		8					
Mektup		5					

1.2 Metin: Şikâyetim Var!			5				
			9				
				5			
				4			
1.3 Metin: Eleman Aranyor			5				
			6				
			5				
1.4 Metin: Hayatım Tiyatro			5				
				7			
			8				
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız							
1.1 Metin: Zümrüdüanka Kuşu	1	3					
			5				
			5				
1.2 Metin: Tuz Masalı			4				
			12				
				5			
1.3 Metin: Narkissos ya da Nergis			4				
			7				
				5			
1.4 Metin: Bilim Kurgunun Kıyılarında: Fahrenheit 451			3				
			5				
			8				
Toplam: 331	59	197	71	4	-	-	

Tablo 4.6.'da B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Bu tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitapta bu metinler kapsamındaki etkinliklerde toplamda 331 soru bulunmaktadır. Bu sorular bilişsel düzey sırasına göre hatırlama (59), anlama (197), uygulama (71), analiz (4) kez yer alırken etkinliklerde değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik sorular yer almamaktadır.

Tablo 4.7. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Uzmanına Sor						
1.1. Metin: Güzel Sanatlar	3	2				
			5			
1.2. Metin: Faydalı ve Zararlı: GDO/ Faydasıyla Zararıyla GDO	2	3			1	
			4			
			2			

1.3. Metin:	4	1	1
Arkeoloji	1	5	
1.4. 1.4 Metin:	3	1	1
Üstün	5		
Zekâlıların			
Eğitimi	1	1	
2. Bölüm: Ne			
Yapmalı?			
2.1. Metin: Doğru	1	1	
Mesleği	3	4	
Seçmek	3	1	
2.2. Metin: Yeni	2		1
Bir Başlangıç	3	1	
2.3. Metin:	3	2	
İletişim	2		
Kurmak	3	1	
2.4. Metin:	3		
Derinlerin	5		
Hâkimi	5		
3. Bölüm: Kültür			
Sanat			
3.1. Metin:		3	3
Ankara'da	2		
Kültür Sanat		5	
3.2. Metin:	1	3	1
Söyleşi:	5	5	
Sanat Durağı		5	
		3	
3.3. Metin: Her	1	3	2
Yazar		5	
Kendini mi		4	
Yazar?			
3.4. Metin: Nuri	4	1	
Bilge Ceylan:		8	
Bir Doğa			
Fotoğrafçısı	12		
4. Bölüm: Bilimden			
Dünyamıza			
4.1. Metin: Bilime	4	1	
Adanmış Bir	2	3	
Ömür	3	2	
4.2. Metin: Eskici	5		
4.3. Metin:	3	1	1
Karagöz ve		2	
Hacivat			
4.4. Metin: Don	5		1
Kışot ve	1		
Yardımcısı		4	
5. Bölüm: Sanattan			
Bilime			
5.1. Depremle	3	1	4
Yaşamak	2	4	

	5					
5.2. Metin: Işıklı Yazı Yazan Sanatçı	2	2		1		
	3	4				
			9			
5.3. Metin: Simülasyon ve Tıp	3	1				
	2	1				
		2				
5.4. Metin: Elektronik Eşyalarımızın Ömrü Ne Kadar?	4	1				
	4					
		5				
Toplam: 267	128	108	18	6	7	-

Tablo 4.7.'de B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Metinler kapsamında kitaptaki etkinliklerde toplamda 267 soru yer almaktadır. Bu sorular bilişsel düzey sırasına göre hatırlama (128), anlama (108), uygulama (18), analiz (6) ve değerlendirme (7) kez yer alırken etkinliklerde yaratma basamağına yönelik sorulara yer verilmemiştir.

Tablo 4.8. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Uzmanına Sor						
1.1. Metin: Güzel Sanatlar	6					
	1	6				
1.2. Metin: Faydalı ve Zararlı: GDO/ Faydasıyla Zararıyla GDO	6					
		8				
1.3. Metin: Arkeoloji	5					
1.4. Metin: Üstün Zekâlıların Eğitimi				3		
2. Bölüm: Ne Yapmalı?						
2.1. Metin: Doğru Mesleği Seçmek	10	2				
	7	1				
		8				
2.2. Metin: Yeni Bir Başlangıç	5					
	6					

2.3. Metin: İletişim Kurmak				5		
	8					
2.4. Metin: Derinlerin Hâkimi		4				
		6				
3. Bölüm: Kültür Sanat						
3.1. Metin: Ankara'da Kültür Sanat	4	2				
	6	2				
3.2. Metin: Söyleşi: Sanat Durağı	10					
	5					
		6				
3.3. Metin: Her Yazar Kendini mi Yazar?		7				
	5	1				
		4				
3.4. Metin: Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı		10				
	6					
	5	3				
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza						
4.1. Metin: Bilime Adanmış Bir Ömür	6					
	5					
		1				
4.2. Metin: Eskici		5				
	5					
4.3. Metin: Karagöz ve Hacivat	5					
		1				
4.4. Metin: Don Kişot ve Yardımcısı	2					
	1					
5. Bölüm: Sanattan Bilime						
5.1. Depremle Yaşamak	4					
		5				
5.2. Metin: Işıkla Yazı Yazan Sanatçı	1	1				
		1				
					1	
5.3. Metin: Simülasyon ve Tıp	5					
	4					
		1				
5.4. Metin: Elektronik Eşyalarımızın Ömrü Ne Kadar?	5					
	4					
Toplam: 248	148	91	-	8	1	-

Tablo 4.8.'de B2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da yer aldığı gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20

okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler kapsamındaki etkinliklerde toplamda 248 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu sorularda bilişsel düzey sırasına göre hatırlama (148), anlama (91), analiz (8) ve değerlendirme (1) kez yer alırken etkinliklerde uygulama ve yaratma basamağına yönelik sorulara yer verilmemiştir.

Orta düzey kitaplar incelendiğinde daha çok hatırlama düzeyi sorulara yer verildiği gözlenmiştir. Bu sırayı anlama düzeyi, uygulama düzeyi sonrasında da analiz düzeyi sorular takip etmiştir ancak yaratma düzeyine yönelik sorulara yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu dağılımda metin altı sorularında bilgiyi yoklarken temel düzeydeki basamaklara daha çok yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Türkçe C1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Kültür ve Sanat						
1.1. Metin: Türk Mimarisinin Işığı	1	1			1	
	2	1				
	4	1				
1.2. Metin: Gel Zaman Git Zaman	1	1			1	
	2	3				
		3				
1.3. Metin: Birlikte Eğleniyoruz	5	1				
	3	4				
	2	1				
1.4. Metin: Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları		5				
	3	1		1		
	6	3				
	1	2				
					7	
2. Bölüm: Sağlıkım						
2.1. Metin: Genetik Şifre	3	3				
	1	2				
	5					
		3				
2.2. Metin: Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları		4				
	1	3				
	5					
2.3. Metin: Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	3			2		
	1	3				
	4	1				
2.4. Metin: Nüfus Patlaması	2			1		
	3	2				
	3	2				
3. Bölüm: Farkında Mısınız?						

3.1. Metin:		3				
Tükettikçe		3				
Tükenen	2	3				
İnsanlık						
3.2. Metin: Karşı		2		1		
Cinsi Anlama		3				
Kılavuzu	2	3				
3.3. Metin:	2				1	
Parmaklarımızın	1	2				
Ucunda Bir	2	3				
Dünya						
3.4. Metin: Bunları	1			2		
Duydunuz Mu?	3					
	2	3				
4. Bölüm: Edebiyat						
Dünyasından						
4.1. Metin: Şiir	1	2				
Ülkesinin	2	1				
Mısralarında	5					
Gezinti						
4.2. Metin: Beyaz	2	1				
Gemi		3				
	1	4				
4.3. Metin: Bir	1	2				
Arayışın						
Hikâyesi:	3					
Küçük Kara	4	1				
Balık						
4.4. Metin: Ah Şu	3	1		2		
Gençler!		3				
	3	2				
5. Bölüm: Kim Haklı?						
	2	1				
5.1. Rüya	2			1		
	3	2				
5.2. Metin:	3			1		
İnsanlığın			5			
Sınavı	3	2				
	2				1	
5.3. Metin: Hırsız	2	1				
	2	3				
5.4. Metin:	2	1				
Mecazlarla		3				
Örülen Dil:						
Türkçe	2	3				
Toplam: 262	124	111	5	9	12	1

Tablo 4.9.'da C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni bulunmaktadır. Ders ve çalışma kitaplarında aynı metinler bulunmaktadır. Bu

metinlere yönelik farklı etkinlikler ve sorular hazırlanmıştır. Kitapta metinler kapsamında yer alan etkinliklerde toplamda 262 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu sorularda bilişsel düzey sırasına göre hatırlama (124), anlama (111), uygulama (5), analiz(9), değerlendirme (12) ve yaratma (1) kez düzeylerine yönelik sorulara yer verilmiştir. C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında tüm bilişsel düzeylere uygun sorulara yer verildiğini söylemek gerekir.

Tablo 4.10. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Kültür ve Sanat						
1.1. Metin: Türk Mimarisinin Işığı	2					
		2				
	2	8				
1.2. Metin: Gel Zaman Git Zaman	1	3		1		
			5			
		6				
1.3. Metin: Birlikte Eğleniyoruz	3	2				
	6					
	4					
1.4. Metin: Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları	1	1				
		1			1	
	2					
2. Bölüm: Sağlıkım						
2.1. Metin: Genetik Şifre	1	4				
		7				
			5			
2.2. Metin: Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları	3	2		1		
	1	1				
		5				
2.3. Metin: Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	1	3				
		6				
		5				
2.4. Metin: Nüfus Patlaması		4				
	2	4				
		3				
3. Bölüm: Farkında Mısınız?						
3.1. Metin: Tükettikçe Tükenen İnsanlık		2		1		
		2		2		
		4				
3.2. Metin: Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu	2	1		1		
			2			
			6			
3.3. Metin:	1	3				

Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya			2			
		4				
3.4. Metin: Bunları Duydunuz Mu?	2	2				
	3			1		
		7				
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından						
4.1. Metin: Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti		2				
	5					
		1				
4.2. Metin: Beyaz Gemi		1				
	3					
		1				
4.3. Metin: Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık	2	1				
				1		
	4	2				
4.4. Metin: Ah Şu Gençler!		2				
	1	3				
5. Bölüm: Kim Haklı?						
5.1. Rüya	1	2				
		1		3		
5.2. Metin: İnsanlığın Sınavı	3	3				
		1			1	
		3		1		
5.3. Metin: Hırsız		1				
		1				
5.4. Metin: Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe		6				
	1	1		1		
Toplam: 216	57	124	20	13	2	-

Tablo 4.10.'da C1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine yer verilmiştir. Toplamda 20 okuma metni bulunmaktadır. Kitapta metinler kapsamında yer alan etkinliklerde toplamda 216 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu sorularda bilişsel düzey sırasına göre hatırlama (57), anlama (124) ve uygulama (20) ve değerlendirme (2) kez yer almaktadır ancak yaratma düzeyine yönelik sorulara yer verilmemiştir.

4.1.1.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metnindeki bilişsel düzeylerin sıklığına dair bulgular

Tablo 4.11. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilişsel düzeylerin dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları						f
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma	
A1 Ders Kitabı	290	74	80	-	-	-	444
A1 Çalışma Kitabı	122	101	58	4	-	-	285
A2 Ders Kitabı	274	24	-	1	-	-	299
A2 Çalışma Kitabı	125	222	55	10	3	-	415
B1 Ders Kitabı	187	133	-	1	2	-	323
B1 Çalışma Kitabı	59	197	71	4	-	-	331
B2 Ders Kitabı	128	108	18	6	7	-	267
B2 Çalışma Kitabı	148	91	-	8	1	-	248
C1 Ders Kitabı	124	111	5	9	12	1	262
C1 Çalışma Kitabı	57	124	20	13	2	-	216
Toplam	1514	1185	307	56	27	1	3090

Tablo 4.11.'de Yabancılar İçin Türkçe Kitapları serisinin okuma metnlerinde yer alan metin altı sorularının bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarı da yer alan tabloda da görüldüğü gibi toplamda 3090 metin altı sorusu bulunmaktadır. Hatırlama düzeyine ait 1514 soru, anlama düzeyine ait 1185 soru, uygulama düzeyine ait 307 soru, analiz düzeyine ait 56 soru, değerlendirme düzeyine ait 27 soru ve yaratma düzeyine ait 1 soru bulunmaktadır. Soruların dağılımında orantısızlık gözlenmektedir.

4.1.2. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metnindeki bilgi boyutlarına dair bulgular

Tablo 4.12. Türkçe A1 ders kitaplarındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Merhaba				
1.1. Metin: Ben ve Arkadaşlarım	4			
		6		
	7			10
1.2. Metin: Ben Kimim?	6			
	6			
	3	1		
1.3. Metin: O Nasıl Biri?	4			
	16			
	6	2		
		6		
		5		

1.4. Metin: Evim ve Çevrem	5		
	5		
	15		
5			
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?			
2.1 Metin: Hayat Nasıl Gidiyor?	5		
		5	
		10	
		4	
24			
2.2 Metin: Tadı Damağımda	5		
		4	
		5	
			6
2.3 Metin: Öğrenciler Alışverişte	3	2	
	1	2	
		4	
			10
2.4 Metin: Ben Çok Hastayım	4	1	
		3	
	35		
		13	
5			
3. Bölüm: Dikkat!			
3.1 Metin: Otogarda	5		
		5	
		4	
		6	
3.2 Metin: Hastanede	-	-	-
3.3 Metin: Cadde ve Sokaklar		5	
	1	1	
	6		
3.4 Metin: İçinde Ne Var?	4		
		4	
		6	
	2	1	
4. Bölüm: Teknik İşlemler			
4.1 Metin: Sevgili Günlük	3	1	
		3	
4.2 Metin: Kumbara Bankası	2	1	
	4	3	
	7		
4.3 Metin: Kahve Molası	4		
	1	2	
			4
4.4 Metin: Yeni	3	2	1

Tarife

5. Bölüm: Nasıl Giderim?				
5.1 Metin: Şaka	2	2	1	
		4		
	2			
5.2 Metin: Anıtkabir Ziyareti	4			
	1	3		
	2	3		
5.3 Metin: Hakan'ın Yurttaki İlk Günü	1	2		
	1	2		
5.4 Metin: Kapadokya Yolu	5			
		2		
	3	1		
6. Bölüm: İletişim Kuruyorum				
6.1 Metin: Kutlama Mesajları			3	
6.2 Metin: Çok Yaşa!	2	2		
			8	
			4	
6.3 Metin: Mesajımız Var!		10		
6.4 Metin: Güzel Bir Günün Sonunda	2	2		
		3		
		5		
	8			
Toplam: 444	229	170	45	-

Tablo 4.12.'de A1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere kitapta 6 bölüm bulunmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine toplamda ise 24 okuma metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler çerçevesinde yer alan etkinliklerde toplamda 444 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (229), kavramsal bilgi (170) ve işlemsel bilgi boyutuna (45) şeklindedir. Tabloda da görüldüğü üzere üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği gözlenmiştir.

Tablo 4.13. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Merhaba				
	9			
1.1. Metin: Ben ve Arkadaşlarım		4		
		5		
	6			
	6			
	10			
1.2. Metin: Ben Kimim?	8	3		
		4		
1.3. Metin: O Nasıl Biri?		5		
		5		
		6		
1.4. Metin: Evim ve Çevrem		6		
		4		
		6		
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?				
2.1. Metin: Hayat Nasıl Gidiyor?			9	
	5			
2.2. Metin: Tadı Damağımda		7		
2.3. Metin: Öğrenciler Alışverişte	10			
		10		
2.4. Metin: Ben Çok Hastayım	4	3		
	3			
3. Bölüm: Dikkat!				
3.1. Metin: Otogarda	2	4		
		5		
3.2. Metin: Hastanede	8			
3.3. Metin: Cadde ve Sokaklar	4			
3.4. Metin: İçinde Ne Var?		8		
			1	
4. Bölüm: Teknik İşler				
4.1. Metin Sevgili		5		

Günlük				
4.2. Metin: Kumbara Bankası			7	
			4	
			6	
4.3. Metin: Kahve Molası		10		
4.4. Metin: Yeni Tarife			5	
			7	
5. Bölüm: Nasıl Giderim?				
5.1. Metin: Şaka			3	
			4	
5.2. Metin: Anıtkabir Ziyareti	8			
			4	
5.3. Metin: Hakan'ın Yurttaki İlk Günü			4	1
5.4. Metin: Kapadokya Yolu			8	
	5			
			3	3
6. Bölüm: İletişim Kuruyorum				
6.1. Metin: Kutlama Mesajları			4	
				4
6.2. Metin: Çok Yaşa!	3		1	
			6	
6.3. Metin: Mesajımız Var!			5	
6.4. Metin: Güzel Bir Günün Sonunda	3		2	
Toplam: 285	94	144	47	-

Tablo 4.13.'te A1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere kitapta 6 bölüm bulunmaktadır. Her bölümde dört okuma metnine toplamda

ise 24 okuma metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler çerçevesinde yer alan etkinliklerde toplamda 285 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası olgusal bilgi (94), kavramsal bilgi (144) ve işlemsel bilgi boyutu (47) şeklinde olduğu gözlenmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği gözlenmiştir.

Tablo 4.14. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu				
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Haberin Var Mı?				
	4	1		
1.1. Metin: Haberler	2	3		
	5			
1.2. Metin: İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı	4			
		3		
		4		
1.3. Metin: Hava Durumu	8			
		4		
	4			
1.4. Metin: Bir Köşe Yazısı	2	2		
		3		
	3	1		
		4		
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam				
2.1. Metin: Mektubunuz Var!	2	3		
	2	1		
	3	2		
2.2. Metin: Kargonuz Var!	2	1		
	3	2		
	1			
2.3. Metin: Çömlekçilik Kursu	3	2		
		6		
	3	2		
	1	1		
2.4. Metin: Sudaki Resimler	2	2	1	
	2	1	1	
	1	3	1	
3. Bölüm: Durma, Keşfet!				
	2	3		
3.1. Metin: Küçük	1	1		
		4		

Bilim İnsanları	8			
3.2. Metin: Ehliyetsiz Kimse Kalmasın	4	1		
	1	1		
		5		
	5			
3.3. Metin: Gezelim, Görelim!	7			
		2		
	6			
3.4. Metin: En İyi Arkadaşım Evleniyor	2	5		
		2		
		5		
	7			
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz				
4.1. Metin: Görüntülü Telefon Görüşmesi	1	3		
		2		
	2	3	3	
4.2. Metin: Film Başlıyor	1	3		
			5	
		6		
4.3. Metin: E-posta Hesabım	1	3	1	1
		1	1	
4.4. Metin: Bu Nasıl Çalışır?	1	3		
	2	2	1	
	1	3		
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim				
5.1. Metin: Sabiha Gökçen	4	1		
	4			
			4	
5.2. Uzun Ömrün Sırları	1	3	1	
		4		
		6		
5.3. Üniversiteye İlk Adım	2	1	3	
		2	3	
			7	
		5		
5.4. Yedi Göller	2	3		
		5		
	5			
Toplam: 299	127	139	32	1

Tablo 4.14.'te A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yer verilen tablodan da görüldüğü gibi kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda 20 okuma

metni yer almaktadır. Kitapta metinler kapsamındaki yer alan etkinliklerde 299 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (127), kavramsal bilgi (139) ve işlemsel bilgi (32) ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik (1) sorunun yer aldığı tespit edilmiştir. Bilgi boyutlarının tamamına yer verilen ilk kitabın A2 Yabancılar İçin Türkçe Temel Düzey olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.15. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

		Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
		Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Haberin Var Mı?					
		21			
1.1. Metin: Haberler		4			
		5			
		3			
1.2. Metin: İhsan Oktay Anar'ın Son Kitabı Çıktı		5			
		1			
		2			
		5			
		10			
1.3. Metin: Hava Durumu		14			
		4			
		1			
		2			
		5			
1.4. Metin: Bir Köşe Yazısı		1			
		1			
		9			
		1			
		1			
		5			
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam					
2.1. Metin: Mektubunuz Var!		9			
		11			
		10			
		1			
		1			
2.2. Metin: Kargonuz Var!		1			
		5			
		3			
		10			
2.3. Metin: Çömlekçilik Kursu		5			
		1			
		1			
2.4. Metin: Sudaki Resimler		8			
		1			
		2			
		7			
3. Bölüm: Durma, Keşfet!					
3.1. Metin: Küçük Bilim İnsanları		6			
		1			
		4			
		5			
3.2. Metin: Ehliyetsiz		2			
		3			
		6			

Kimse Kalmasın	11		
3.3. Metin: Gezelim, Görelim!		5	
	1	4	
3.4. Metin: En İyi Arkadaşım Evleniyor	7		
	1	2	
		5	
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz			
4.1. Metin: Görüntülü Telefon Görüşmesi	2	2	
		5	
		5	
4.2. Metin: Film Başlıyor		6	
		5	
4.3. Metin: E-posta Hesabım		8	
		9	
4.4. Metin: Bu Nasıl Çalışır?		10	8
		13	
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim			
5.1. Metin: Sabiha Gökçen	16		
	2	6	
5.2. Uzun Ömrün Sırları		7	
	5		
	3	6	
		8	
5.3. Üniversiteye İlk Adım		4	4
		7	1
		3	
		3	
5.4. Yedi Göller		8	
	19		
Toplam: 415	148	254	13

Tablo 4.15.'te A2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler çerçevesinde yer alan etkinliklerde 415 metin altı sorusu vardır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (148), kavramsal bilgi (254) ve işlemsel bilgi (13) kez kullanılırken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorunun yer almadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.16 Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil				
1.1. Metin: Ünlü Olmak Çok Kolay (!)	1	3		1
	5	5		
		5		
1.2. Metin: Sanal Âlem	2	1		
		5		
1.3. Metin: Kitabın Hikâyesi	2	2	1	
	4	1		
	2	3		
1.4. 1.4 Metin: Batıl İnanç	2	2	1	
	2	2		
	1	4		
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz				
2.1. Metin: Stresle Baş Etmenin Yolları		2	2	
	3	1		
			4	
2.2. Metin: Yeteneklerini Keşfet	1	2		1
	2	1		
		9		
2.3. Metin: Bir Kilimi Okumak	3	2		
	3	2		
	5			
2.4. Metin: Ekonomi Gündemi	1	3	1	
		5		
	5			
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım				
3.1. Metin: Bir Başarı Öyküsü	1	4	1	
		5		
	5			
3.2. Metin: Kahve ve Kitap	2	2	1	
	2			
	5			
	2	2	1	
3.3. Metin: Korku Yolu		1	1	
	6			
	6			
	6			
3.4. Metin: Dünya Tehdit Altında		3	2	
		2		
	8			
	5			
	5			
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe				
4.1. Metin: Yunus Emre'ye Mektup	2	2		1
	1	2		
		2		
	2	3		

4.2. Metin:	3		1	1
Şikâyetim Var!	2		1	
		3		
4.3. Metin:	3		1	
Eleman Aranıyor	1	4		
		3	2	
4.4. Metin:	4	1		
Hayatım Tiyatro	2	3		
		4	1	
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız				
5.1. Metin:	2	3		
Zümrüdüanka Kuşu		3		
	5			
	2	3		
5.2. Metin: Tuz Masalı	3	2		
	5			
	3	1		
5.3. Metin:	2	1	3	
Narkissos ya da Nergis	1	1		
		8		
			1	
5.4. Metin: Bilim Kurgunun Kıyılarında: Fahrenheit 451	6	2		
	7			
	3	3	4	
	1			
Toplam: 323	157	133	29	4

Tablo 4.16.'da B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere orta düzey kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler bağlamındaki etkinliklerde 323 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (157), kavramsal bilgi (133), işlemsel bilgi (29) ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik (4) sorunun yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.17. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil				
1.1. Metin: Ünlü Olmak Çok Kolay (!)	4	1		
	7			
	5			
		5		
1.2. Metin: Sanal Âlem	2	1		
		6		
	5			

		5
	3	1
1.3. Metin:		4
Kitabın		4
Hikâyesi	6	
		6
1.4. 1.4 Metin:	3	1
Batıl İnanç	6	
	6	
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz		
2.1. Metin:	5	
Stresle Baş		5
Etmenin		5
Yolları	4	
2.2. Metin:		6
Yeteneklerini		4
Keşfet		
2.3. Metin: Bir	5	
Kilimi	4	
Okumak	6	
2.4. Metin:	3	2
Ekonomi	1	5
Gündemi	5	
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım		
3.1. Metin: Bir		5
Başarı	2	1
Öyküsü	5	
3.2. Metin:	1	4
Kahve ve	5	
Kitap	1	1
3.3. Metin:		4
Korku Yolu	3	
		6
3.4. Metin:		5
Dünya		
Tehdit	2	2
Altında		
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe		
4.1. Metin:	4	
Yunus	8	
Emre'ye	5	
Mektup	5	
4.2. Metin:	9	
Şikâyetim		5
Var!		4
4.3. Metin:	4	1
Eleman	6	
Aranyor	5	
4.4. Metin:	2	3
Hayatım		7
Tiyatro	8	

5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız				
5.1. Metin:	3	1		
Zümrüdüanka	5			
Kuşu	5			
5.2. Metin: Tuz	1	3		
Masah	12			
		5		
5.3. Metin:	1	3		
Narkissos ya	7			
da Nergis			5	
5.4. Metin: Bilim	1	2		
Kurgunun		5		
Kıyılarında:				
Fahrenheit	8			
451				
Toplam: 331	198	118	15	-

Tablo 4.17.'de B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler çerçevesindeki etkinliklerde 331 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (198), kavramsal bilgi (118) ve işlemsel bilgi boyutu (15) kez kullanılmıştır. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik metin altı sorusunun yer almadığı saptanmıştır.

Tablo 4.18. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Uzmanına Sor				
1.1. Metin: Güzel	1	2	2	
Sanatlar	1	4		
1.2. Metin:	3	1	1	1
Faydalı ve				
Zararlı:	4			
GDO/				
Faydasıyla		2		
Zararıyla				
GDO				
1.3. Metin:	1	2	2	1
Arkeoloji	2	4		
1.4. 1.4 Metin:	2	1	1	1
Üstün	4	1		
Zekâlıların		2		
Eğitimi				
2. Bölüm: Ne Yapmalı?				
2.1. Metin: Doğru	1	1		
Mesleği	3	4		

Seçmek		1	3
2.2. Metin: Yeni Bir Başlangıç	1	2	
	1	2	1
2.3. Metin: İletişim Kurmak	2	3	
		2	
		4	
2.4. Metin: Derinlerin Hâkimi	1	2	
	3	2	
	4	1	
3. Bölüm: Kültür Sanat			
3.1. Metin: Ankara'da Kültür Sanat	3		3
		1	1
	5		
3.2. Metin: Söyleşi: Sanat Durağı	2	1	1
	8	2	1
	5		
		3	
3.3. Metin: Her Yazar Kendini mi Yazar?	1	2	3
		5	
	4		
3.4. Metin: Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı	1	3	1
	8		
	12		
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza			
4.1. Metin: Bilime Adanmış Bir Ömür	1	4	
	3	2	
4.2. 4.2 Metin: Eskici	2	3	
	1	4	
4.3. Metin: Karagöz ve Hacivat	2		2
	2		1
4.4. Metin: Don Kişot ve Yardımcısı	2	4	
		1	
		4	
5. Bölüm: Sanattan Bilime			
		2	2
5.1. Depremle Yaşamak			4
		5	1
	5		
5.2. Metin: Işıkla Yazı Yazan Sanatçı	1	4	
	6	1	
			9
5.3. Metin: Simülasyon ve Tıp	2	1	1
	2	1	
	1	1	
5.4. Metin: Elektronik Eşyalarımızın	3	1	1
	4		

Ömrü Ne Kadar?	5			
Toplam: 267	125	98	32	12

Tablo 4.18.'de B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler çerçevesindeki etkinliklerde 267 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (125), kavramsal bilgi (98), işlemsel bilgi boyutu (32) ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik metin altı sorusuna (12) kez bu kitapta yer verilmiştir. B2 Yabancılar İçin Türkçe Orta Düzey Ders Kitabında tüm bilgi boyutlarına yönelik metin altı sorularının bulunduğu söyleyebiliriz.

Tablo 4.19. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Uzmanına Sor				
1.1. Metin: Güzel Sanatlar	6	6 7		
1.2. Metin: Faydalı ve Zararlı: GDO/ Faydasıyla Zararıyla GDO	8 6		6	
1.3. Metin: Arkeoloji	5			
1.4. 1.4 Metin: Üstün Zekâlıların Eğitimi	3			
2. Bölüm: Ne Yapmalı?				
2.1. Metin: Doğru Mesleği Seçmek	8 8	12		
2.2. Metin: Yeni Bir Başlangıç	5		6	
2.3. Metin: İletişim Kurmak	5 8			
2.4. Metin: Derinlerin Hâkimi	6	4		
3. Bölüm: Kültür Sanat				

3.1. Metin:	6			
Ankara'da				
Kültür Sanat	6	2		
3.2. Metin:	6	4		
Söyleşi:		5		
Sanat Durağı	6			
3.3. Metin: Her	7			
Yazar	2	4		
Kendini mi				
Yazar?	4			
3.4. Metin: Nuri	10			
Bilge Ceylan:				
Bir Doğa		6		
Fotografçısı	6	2		
4. Bölüm: Bilimden				
Dünyamıza				
4.1. Metin: Bilime	6			
Adanmış Bir	5			
Ömür		1		
4.2. 4.2 Metin:	5			
Eskici	5			
4.3. Metin:	2	3		
Karagöz ve				
Hacivat		1		
4.4. Metin: Don	1	1		
Kışot ve				
Yardımcısı	1			
5. Bölüm: Sanattan				
Bilime				
5.1. Depremle	2		2	
Yaşamak	5			
5.2. Metin: Işıkla		2		
Yazı Yazan	1			
Sanatçı			1	
5.3. Metin:			5	
Simülasyon	4			
ve Tıp	1			
5.4. Metin:		5		
Elektronik				
Eşyalarımızın				
Ömrü Ne	4			
Kadar?				
Toplam: 248	163	65	20	-

Tablo 4.19.'da B2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. Kitapta her bölümde dört okuma metni, toplamda ise 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler bağlamında tasarlanan etkinliklerde 248 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (163), kavramsal bilgi (65) ve işlemsel bilgi boyutu (20) kez kullanılırken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik bu kitaptaki metinlerle ilişkili sorulara yer verilmemiştir.

Tablo 4.20. Türkçe C1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu				
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Kültür ve Sanat				
1.1. Metin: Türk Mimarisinin Işığı	1	1	1	
		3		
	2	2	1	
1.2. Metin: Gel Zaman Git Zaman	1			2
	2	3		
		3		
1.3. Metin: Birlikte Eğleniyoruz	1	2	2	1
	5	1	1	
		3		
1.4. Metin: Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları	2	2	1	
	1		3	1
	4	5		
2. Bölüm: Sağlıkım				
	2	2	1	1
		2		
2.1. Metin: Genetik Şifre	1	2		
	2	2	1	
		2		1
2.2. Metin: Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları	2	2		
	2	2		
	3	2		
2.3. Metin: Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	2	2		1
	2	2		
	4		1	
2.4. Metin: Nüfus Patlaması	1	1	1	
	1	4		
	3	2		
3. Bölüm: Farkında Mısınız?				
3.1. Metin: Tükettikçe Tükenen İnsanlık	1	1	1	
	2	1		
	1	2	2	
3.2. Metin: Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu	1		1	1
		3		
	3	2		
3.3. Metin: Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya	1	1		1
	2	1		
		5		
3.4. Metin: Bunları Duydunuz Mu?	1	1		1
		3		
	3	2		
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından				
4.1. Metin: Şiir	3			

Ülkesinin Mısralarında Gezinti	4	3		
4.2. Metin: Beyaz Gemi	1	2		
	2	1		
	4	1		
4.3. Metin: Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık	1	2		
		3		
	4	1		
4.4. Metin: Ah Şu Gençler!	1	1	2	2
		3		
	1	4		
5. Bölüm: Kim Haklı?				
	2	1		
5.1. Rüya	1	2		
	4	1		
5.2. Metin: İnsanın Sınavı	1	1	1	1
			5	
	2	3		
	1	2		
5.3. Metin: Hırsız	1	2		
	3	1	1	
	3			
5.4. Metin: Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe	3			
	3			
	1	3	1	
Toplam: 262	110	112	27	13

Tablo 4.20.'de C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer verilen tablodan da anlaşıldığı gibi kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. C1 Yabancılar İçin Türkçe İleri Düzey Ders Kitabının her bölümde dört okuma metni, toplamda ise 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler kapsamında hazırlanan etkinliklerde 262 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (110), kavramsal bilgi (112) ve işlemsel bilgi boyutu (27) ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik 13 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu kitapta bilgi boyutlarının tamamına yer verildiği gözlenmiştir.

Tablo 4.21. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
6. Bölüm: Kültür ve Sanat				
6.1. Metin: Türk Mimarisinin Işığı	1		1	
	1	1		
	2			
	8			

6.2. Metin: Gel Zaman Git Zaman	2	2	1
	2	3	
	6		
6.3. Metin: Birlikte Eğleniyoruz	3	2	
	6		
		4	
6.4. Metin: Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları	2		
	1		
		1	
		2	
7. Bölüm: Sağlıkım			
7.1. Metin: Genetik Şifre	3	1	1
	7		
	5		
7.2. Metin: Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları	4	2	
	1	1	
		5	
7.3. Metin: Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	1	3	
	6		
	3	1	1
7.4. Metin: Nüfus Patlaması	1	3	
	5	1	
	1	2	
8. Bölüm: Farkında Mısınız?			
8.1. Metin: Tükettikçe Tükenen İnsanlık	2	1	
	1	3	
	4		
8.2. Metin: Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu	2	2	
			2
	2	4	
8.3. Metin: Parmaklarınızı n Ucunda Bir Dünya	1	2	1
			2
	4		
8.4. Metin: Bunları Duydunuz Mu?		4	
		4	
		7	
9. Bölüm: Edebiyat Dünyasından			
9.1. Metin: Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti		2	
	5		
		1	
9.2. Metin: Beyaz Gemi		1	
	3		
		1	
9.3. Metin: Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık	2	1	
		1	
	5	1	

9.4. Metin: Ah Şu Gençler!		2		
	1	3		
10. Bölüm: Kim Hakkı?				
10.1. Rüya		3		
	3	1		
10.2. Metin: İnsanlığın Sınava	4	2		
	1	1		
10.3. Metin: Hırsız		3	1	
		1		
		1		
10.4. Metin: Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe	5	1		
	1	2		
Toplam: 216	117	89	10	-

Tablo 4.21.'de C1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan metin altı soruların bilgi boyutlarına göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere kitapta 5 bölüm bulunmaktadır. C1 Yabancılar İçin Türkçe İleri Düzey Çalışma Kitabının her bölümde 4 okuma metni, toplamda ise 20 okuma metni yer almaktadır. Kitaptaki okuma metinleri bağlamında yer alan etkinliklerde 216 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (117), kavramsal bilgi (89) ve işlemsel bilgi boyutu (10) kez kullanılırken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik metin altı sorusuna yer verilmediği tespit edilmiştir.

4.1.2. 1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki bilgi boyutunun sıklığına dair bulgular

Tablo 4.22. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilgi boyutunun dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu				f
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi	
A1 Ders Kitabı	229	170	45	-	444
A1 Çalışma Kitabı	94	144	47	-	285
A2 Ders Kitabı	127	139	32	1	299
A2 Çalışma Kitabı	148	254	13	-	415
B1 Ders Kitabı	157	133	29	4	323
B1 Çalışma Kitabı	198	118	15	-	331
B2 Ders Kitabı	125	98	32	12	267
B2 Çalışma Kitabı	163	65	20	-	248
C1 Ders Kitabı	110	112	27	13	262
C1 Çalışma Kitabı	117	89	10	-	216
Toplam	1468	1322	270	30	3090

Tablo 4.22.'de Yabancılar İçin Türkçe Kitapları serisinde yer alan okuma metinlerine ait metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere toplamda 3090 metin altı sorusunun bulunduğu saptanmıştır. Olgusal bilgi boyuna ait 1468 soru, kavramsal bilgi boyutuna ait 1322 soru, işlemsel bilgi boyutuna ait 270 soru ve üst bilişsel bilgi boyutuna ait 30 sorunun yer aldığı görülmektedir. Soruların dağılımında orantısızlık gözlenmektedir.

4.2. Yabancılar İçin Türkçe Kitaplarında Yer Alan Dinleme/İzleme Metinlerine Dair Bulgular

4.2.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerindeki bilişsel düzeylere dair bulgular

Tablo 4.23. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Merhaba						
1.1. Metin Yeni Kelimeler Öğreniyorum	25					
1.2. Metin: Emre ve Ailesi	5					
1.3. Metin: Fiziksel Özellikler	5					
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?						
2.1. Metin: Yolu Tarif Et	5					
2.2. Metin: Alışveriş	5					
2.3. Metin: Saat Kaç	1					
2.4. Metin: Haydi Cevapla			5			
3. Bölüm: Dikkat!						
3.1. Anonslar	2	4				
3.2. -						
3.3. Metin: Nerede?		5				
3.4. Metin: Tiyatro Oyunu	10					
	7					
	4					
4. Bölüm: Teknik İşlemler						
4.1. Metin: Sınava Kayıt	2					
	4					
4.2. Metin: Kumbara Bankası	12					
4.3. Metin: Elbiselerim	11					

4.4. Metin: Cep Telefonu	4					
5. Bölüm: Nasıl Giderim?						
5.1. Metin: Nasıl Gidebilirim?	3					
	3	1				
5.2. Metin: Gençlik Parkı	3					
	4					
5.3. Metin: Sanat Sokağı	3					
	4					
5.4. Metin: İnternet	2					
	4	1				
6. İletişim Kuruyorum						
6.1. Metin: Otobüste	3					
	4	1				
6.2. Metin: Eczanede	6					
	4	1				
6.3. Metin: Anı	4					
	5					
6.4. Metin: Meslek Seçimi	4					
Toplam: 176	158	13	5	-	-	-

Tablo 4.23.'te A1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi kitap 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ve üçüncü bölümde 3 dinleme/izleme metnine, diğer bölümlerde ise her bölümde dört dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitapta toplam 22 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Ders ve çalışma kitaplarında aynı dinleme metinlerine yönelik farklı sorular oluşturulmuştur. Kitapta yer alan dinleme/izleme metinlerine bağlı farklı etkinliklerdeki 176 soru kapsamında; hatırlama (158), anlama (13), uygulama (5) kez yer alırken analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmemiştir.

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerinin isimlerine dair bilgi kitabın içindekiler bölümünde yer almamaktadır. Kitapta dinleme/izleme metinlerine dair yer alan etkinliklerde sadece dinleme başlığına yer verilmiştir metnin başlığına dair bilgi burada da yer almamaktadır. Dinleme/izleme metinlerinin başlığı sadece dinleme/izleme metinlerinin dijital kayıtlarında dinleme faaliyeti başlamadan önce söylenmektedir.

Tablo 4.24. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Merhaba						
1.1. Metin Yeni Kelimeler Öğreniyorum	6					
1.2. Metin: Emre ve Ailesi	5					
1.3. Metin: Fiziksel Özellikler	5					
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?						
2.1. Metin: Yolu Tarif Et	1	1				
2.2. Metin: Alışveriş	5					
2.3. Metin: Saat Kaç	8					
2.4. Metin: Haydi Cevapla			5			
3. Bölüm: Dikkat!						
3.1. Anonslar	6					
3.2. -						
3.3. Metin: Nerede?	5					
3.4. Metin: Tiyatro Oyunu	5					
4. Bölüm: Teknik İşlemler						
4.1. Metin: Sınava Kayıt	5					
4.2. Metin: Kumbara Bankası	6					
4.3. Metin: Elbiselerim	4					
4.4. Metin: Cep Telefonu	4					
5. Bölüm: Nasıl Giderim?						
5.1. Metin: Nasıl Gidebilirim?		8				
5.2. Metin: Gençlik Parkı	5					
5.3. Metin: Sanat Sokağı	5					
5.4. Metin: İnternet	6					
6. İletişim Kuruyorum						
6.1. Metin: Otobüste	3					
6.2. Metin: Eczanede	6					
6.3. Metin: Anı	5					
6.4. Metin: Melek Seçimi	9					
Toplam: 118	104	9	5	-	-	-

Tablo 4.24.'te A1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kitap 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ve üçüncü bölümde 3 dinleme/izleme metnine, diğer bölümlerde ise her bölümde dört dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Dinleme/izleme metinleri de okuma metinleri gibi tasarlanmıştır yani ders kitabında ve çalışma kitabında aynı metinler kullanılmıştır ancak farklı etkinlikler bu metinlere yönelik olarak tasarlanmıştır. Çalışma kitabında da toplam 22 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta yer alan dinleme/izleme metinleri çerçevesindeki farklı toplam 118 metin altı sorusu tespit edilmiştir. Bu sorular kapsamında hatırlama (104), anlama (9), uygulama (5) kez yer alırken analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği saptanmıştır.

Tablo 4.25. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Haberin Var Mı?						
1.1. Metin: Pizza Siparişi	5	2				
1.2. Metin: Döviz Bürosunda	4	3				
1.3. Metin: Hava Nasıl Olacak?	2					
1.4. Metin: Hangisini Seçeyim?	5					
	3	2				
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam						
2.1. Metin: Yanlış Adres	1	1				
2.2. Metin: Reklamlar	3					
2.3. Metin: Kampta	4	1				
2.4. Metin: Dalış Kulübü	2					
3. Bölüm: Durma, Keşfet!						
3.1. Dedikodu	3					
	5					
3.2. Haydi Uçurtma Atölyesine!	3					
	5					
3.3. Metin: Sevgili Günlük	4					
	3	2				
3.4. Metin: Tiyatrodaki Sürpriz	13					
	3	1				
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz						
4.1. Metin: İki	10					

Kardeş	5					
4.2. Metin: Seyahat Acentesi	3					
4.3. Metin: Mustafa'nın Yaz Tatili	16					
4.4. Metin: Sınıf Arkadaşları	3					
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim						
5.1. Metin: Kulağımız Bizde Olsun	2	1				
5.2. Metin: Yaylada Röportaj Keyfi	4	1				
5.3. Metin: Öğrenci Haberleri	5					
5.4. Metin: Şifalı Sular	5					
Toplam: 153	139	14	-	-	-	-

Tablo 4.25.'te A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden meydana gelmektedir. Kitabın her bölümünde dört dinleme/izleme metni yer almaktadır. Kitapta toplam 20 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine bağlı farklı etkinliklerdeki toplam 153 soru kapsamında; hatırlama (139) ve anlama (14) kez yer alırken uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği gözlenmiştir.

Tablo 4.26. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Haberin Var mı?						
1.1. Metin: Pizza Siparişi	6					
1.2. Metin: Döviz Bürosunda	5					
1.3. Metin: Hava Nasıl Olacak?	1					
1.4. Metin: Hangisini Seçeyim?	6					
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam						
2.1. Metin: Yanlış Adres	4	1				
2.2. Metin: Reklamlar	5					
2.3. Metin: Kampta	1					

2.4. Metin: Dalış Kulübü	4	1				
3. Bölüm: Durma, Keşfet!						
3.1. Dedikodu	4					
3.2. Haydi Uçurtma Atölyesine!	12					
3.3. Metin: Sevgili Günlük	6					
3.4. Metin: Tiyatrodaki Sürpriz	4					
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz						
4.1. Metin: İki Kardeş	5					
4.2. Metin: Seyahat Acentesi	5					
4.3. Metin: Mustafa'nın Yaz Tatili	6					
4.4. Metin: Sınıf Arkadaşları	6					
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim						
5.1. Metin: Kulağınız Bizde Olsun	4					
5.2. Metin: Yayılda Röportaj Keyfi	4					
5.3. Metin: Öğrenci Haberleri	2					
5.4. Metin: Şifalı Sular	4					
Toplam: 102	100	2	-	-	-	-

Tablo 4.26.'da A2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Çalışma kitabı kapsamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Kitapta toplam 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. A2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine bağlı farklı etkinliklerde toplam 102 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu sorular bağlamında; hatırlama (100) ve anlama (2) kez yer alırken uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.27 Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil						
1.1. Metin: Sertab'la	5					

Söyleşi							
1.2. Metin: Sosyal Medya	1	1					
	4	1					
1.3. Metin: Yardım Projesi	3						
1.4. Metin: Fal Keyfi	4						
	1	2					
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz							
2.1. Metin: Psikolojide Renklerin Etkisi	5						
2.2. Metin: Adam Olacak Çocuklar	6						
2.3. Metin: Dünyanın Yedi Harikası	10						
2.4. Metin: Ev Ekonomisi	4	1					
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım							
3.1. Metin: İmza Günü	2	1					
	3						
3.2. Metin: Başucu Kitabı	3						
	25						
3.3. Metin: Tatil İlanları	3						
	5						
3.4. Metin: Küresel Isınma	2						
	5						
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe							
4.1. Metin: Memleket İsterim	12						
4.2. Metin: İki Komşu	24						
	4	1					
4.3. Metin: Bu İşte Bir Yanlışlık Var	3						
	4	1					
	1						
4.4. Metin: Bilgisayar Alırken	3						
	3						
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız							
5.1. Metin: Avcı İle Küçük Kuş	5	2					
	3	2					
5.2. Metin: Bana Bir Masal Anlat	7						
5.3. Metin: Ters Lale	3						
	5						
5.4. Metin: Altın Portakal	5						
Toplam: 185	173	12	-	-	-	-	-

Tablo 4.27.'de B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden meydana gelmiştir. Ders kitabı kapsamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Bu kitapta toplam 20 dinleme/izleme metni yer almaktadır. B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinleri kapsamındaki farklı etkinliklerde toplam 185 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu sorular çerçevesinde; hatırlama (173) ve anlama (12) kez yer alırken uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği saptanmıştır.

Tablo 4.28. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil						
1.1. Metin: Sertab'la Söyleşi	5					
1.2. Metin: Sosyal Medya	5					
1.3. Metin: Yardım Projesi		2				
1.4. Metin: Fal Keyfi	4					
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz						
2.1. Metin: Psikolojide Renklerin Etkisi	6					
2.2. Metin: Adam Olacak Çocuklar	11					
2.3. Metin: Dünyanın Yedi Harikası	2	2				
2.4. Metin: Ev Ekonomisi	3	1				
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım						
3.1. Metin: İmza Günü	4	1				
3.2. Metin: Başucu Kitabı	5					
3.3. Metin: Tatil İlanları	5					
3.4. Metin: Küresel Isınma	4					
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe						

4.1. Metin: Memleket İsterim	1	1				
4.2. Metin: İki Komşu	1	1				
4.3. Metin: Bu İşte Bir Yanlışlık Var	6					
4.4. Metin: Bilgisayar Alırken	5					
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız						
5.1. Metin: Avcı İle Küçük Kuş	4	1				
	3	5				
		2				
5.2. Metin: Bana Bir Masal Anlat	4	1	18			1
5.3. Metin: Ters Lale	6					
	4					
5.4. Metin: Altın Portakal	5					
	1	1				
Toplam: 178	140	19	18	-	-	1

Tablo 4.28.'de B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Çalışma kitabı bağlamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Kitapta toplam 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine bağlı farklı etkinliklerde toplamda 178 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu sorular bağlamında; hatırlama (140), anlama (19), uygulama (18) ve yaratma (1) kez yer alırken analiz ve değerlendirme basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.29. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Uzmanına Sor						
1.1. Metin: Atatürk'ün Sanat Sevgisi	5	1				
1.2. Metin: GDO	6					
		1				
1.3. Metin: Mimar Sinan	5					
1.4. Metin: Sirk Hayvanları	4	1				

2. Bölüm: Ne Yapmalı?						
2.1. Metin: Gelecek Gençlerin	4	1				
2.2. Metin: Can Güvenliği	3					
2.3. Metin: Çoklu Zekâ Kuramı	5					
2.4. Metin: Gelinciğin Hikâyesi	1	1				
3. Bölüm: Kültür Sanat						
3.1. Metin: Uzaya Seyahat	3					
	3	2				
3.2. Metin: Mağara Resimleri	3	1		1		
		2				
			6			
3.3. Metin: Müzik Ruhun Gıdasıdır	3					
	5					
3.4. Metin: Bir Film	2	3				
		4				
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza						
4.1. Metin: Matematik Nedir?	3	1				
	5					
4.2. Metin: Yaşlı Adam ve Oğulları						1
4.3. Metin: Göl Olmak		1				
		28				
4.4. Metin: Kitap Okumak	8					
	4					
	1					
5. Bölüm: Sanattan Bilime						
5.1. Metin: Sanat Tarihine Giriş	4					
5.2. Metin: Minyatür ve Nakış	5					
	5					
5.3. Metin: Bunları Biliyor Musunuz?		3				
	4	1				
5.4. Metin: Spor Haberleri	5					
	3					
	4					
Toplam: 168	108	52	6	1	-	1

Tablo 4.29.'da B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer verilen tabloda da anlaşılacağı üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Ders kitabı

çerçevesinde her bölümünde 4 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitapta toplam 20 dinleme/izleme metni yer almaktadır. B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinleri kapsamındaki farklı etkinliklerde toplamda 168 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu sorular bağlamında; hatırlama (108), anlama (52), uygulama (6), analiz (1), yaratma (1) kez yer alırken değerlendirme basamağına yönelik etkinliklere yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Tablo 4.30. Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Uzmanına Sor						
1.1. Metin: Atatürk'ün Sanat Sevgisi	2	2				
1.2. Metin: GDO	6					
1.3. Metin: Mimar Sinan	1	2				
1.4. Metin: Sirk Hayvanları	5		3			
2. Bölüm: Ne Yapmalı?						
2.1. Metin: Gelecek Gençlerin	6	2				
2.2. Metin: Can Güvenliği	5	3				
2.3. Metin: Çoklu Zekâ Kuramı	8					
2.4. Metin: Gelinciğin Hikâyesi	10					
3. Bölüm: Kültür Sanat						
3.1. Metin: Uzaya Seyahat	9	1				
3.2. Metin: Mağara Resimleri	8	2				
3.3. Metin: Müzik Ruhun Gıdasıdır	5	3				
3.4. Metin: Bir Film	4	2				
	2					
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza						
4.1. Metin: Matematik Nedir?	12					
4.2. Metin: Yaşlı Adam ve Oğulları	6					
4.3. Metin: Göl Olmak		4				
4.4. Metin: Kitap Okumak	5					

5. Bölüm: Sanattan Bilime						
5.1. Metin: Sanat Tarihine Giriş	4					
5.2. Metin: Minyatür ve Nakış	4					
5.3. Metin: Bunları Biliyor Musunuz?	5					
5.4. Metin: Spor Haberleri	12					
Toplam: 151	127	21	3	-	-	-

Tablo 4.30.'da B2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Çalışma kitabı bağlamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Bu kitapta toplam 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. B2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında bulunan dinleme/izleme metinleri bağlamındaki farklı etkinliklerde toplam 151 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu sorular kapsamında; hatırlama (127), anlama (21), uygulama (3) kez yer alırken analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.31. Türkçe C1ders kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Kültür ve Sanat						
1.1. Metin: Kız Kulesi	4	1				
1.2. Metin: Zamanında	19	1				
1.3. Metin: Makyaj Sanatı	3	2				
	3			1		
1.4. Metin: Şamanların Dansı	2	2				
	5					
2. Bölüm: Sağlıkım						
2.1. Metin: Kök Hücre Nakli	1					
	5					
2.2. Metin: Sağlıklı Günler	1	1				
	8					
2.3. Metin: Bilim Fuarı	5					
	5					
2.4. Metin: Nüfus Sayımı	2					
	4					
3. Bölüm: Farkında						

Mısınz?						
3.1. Metin: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	16					
3.2. Metin: Kullanma Kılavuzu				4		
		1				
		1				
				1		
3.3. Metin: Enerji Kaynakları	3	1				
	4	1				
3.4. Metin: İlginç Bir Haber	2	1				
	4	2				
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından						
4.1. Metin: Arkadaşım Badem Ağacı	21					
	3	2				
4.2. Metin: Beyaz Gemi	3					
	5					
	5					
4.3. Metin: Martı		1				
4.4. Metin: Kahve Falı Radyo Tiyatrosu (Aslı Güngör)		1				
	1				1	
5. Bölüm: Kim Haklı?						
5.1. Metin: Yusuf İle Züleyha	19					
				1		
5.2. Metin: İlk Bilgisayar	4	1				
5.3. Metin: Bir İlk Bahar Hikâyesi		1				
		1				
5.4. Metin: Kitaplarda Ölmek	21					
		1				
		1				
Toplam: 209	178	23	-	3	5	-

Tablo 4.31.'de C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Ders kitabı kapsamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Bu kitapta toplam 20 dinleme/izleme metnine yer verildiği tespit edilmiştir. C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bulunan dinleme/izleme metinleri bağlamındaki farklı etkinliklerde toplam 209 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu sorular çerçevesinde; hatırlama (178), anlama (23), analiz (3) ve değerlendirme (5) kez yer alırken uygulama ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Tablo 4.32. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilişsel basamaklara göre dağılımı

		Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları					
		Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma
1. Bölüm: Kültür ve Sanat							
1.1. Metin: Kız Kulesi	5						
1.2. Metin: Zamanında	4		1				
1.3. Metin: Makyaj Sanatı	6						
1.4. Metin: Şamanların Dansı	3						
2. Bölüm: Sağlıkım							
2.1. Metin: Kök Hücre Nakli	3						
2.2. Metin: Sağlıklı Günler	5						
2.3. Metin: Bilim Fuarı	5						
2.4. Metin: Nüfus Sayımı	6						
3. Bölüm: Farkında Mısınız?							
3.1. Metin: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	11		1				
3.2. Metin: Kullanma Kılavuzu	3						
3.3. Metin: Enerji Kaynakları	3						
3.4. Metin: İlginç Bir Haber	3						
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından							
4.1. Metin: Arkadaşım Badem Ağacı			1				
4.2. Metin: Beyaz Gemi	2						
4.3. Metin: Martı	22						
4.4. Metin: Kahve Falı Radyo Tiyatrosu (Aşlı Güngör)				1			
5. Bölüm: Kim Hakkı?							
5.1. Metin: Yusuf İle Züleyha	6						
5.2. Metin: İlk Bilgisayar	2						
5.3. Metin: Bir İlk Bahar Hikâyesi	1		1				
5.4. Metin: Kitaplarda Ölmek	1		1				

Tablo 4.32.'de C1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer verilen tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. Çalışma kitabı kapsamında her bölümünde 4 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Bu kitapta toplam 20 dinleme/izleme metni yer almaktadır. C1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinleri kapsamındaki farklı etkinliklerde toplam 97 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Bu sorular çerçevesinde; hatırlama (91), anlama (5), uygulama (1) kez yer alırken analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik etkinliklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

4.2.1.1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerindeki bilişsel düzeylerin sıklığına dair bulgular

Tablo 4.33. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilişsel düzeylerin dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilişsel Basamakları						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Yaratma	f
A1 Ders Kitabı	158	13	5	-	-	-	176
A1 Çalışma Kitabı	104	9	5	-	-	-	118
A2 Ders Kitabı	139	14	-	-	-	-	153
A2 Çalışma Kitabı	100	2	-	-	-	-	102
B1 Ders Kitabı	173	12	-	-	-	-	185
B1 Çalışma Kitabı	140	19	18	-	-	1	178
B2 Ders Kitabı	108	52	6	1	-	1	168
B2 Çalışma Kitabı	127	21	3	-	-	-	151
C1 Ders Kitabı	178	23	3	5	-	-	209
C1 Çalışma Kitabı	91	5	1	-	-	-	97
Toplam	1318	170	41	6	-	2	1537

Tablo 4.33.'te Yabancılar İçin Türkçe Kitapları serisinin dinleme/izleme metinlerinde yer alan metin altı sorularının bilişsel düzeylere göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarı da yer alan tabloda da görüldüğü gibi toplamda 1537 metin altı sorusuna yer verilmektedir. Hatırlama düzeyine ait 1318 soru, anlama düzeyine ait 170 soru, uygulama düzeyine ait 41 soru, analiz düzeyine ait 6 soru ve yaratma düzeyine ait 2 soru bulunmaktadır. Değerlendirme düzeyine ait metin altı sorusu bulunmamaktadır Soruların dağılımında orantısızlık vardır.

4.2.2. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerindeki bilgi boyutuna dair bulgular

Tablo 4.34. Türkçe A1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişse Bilgi
1. Bölüm: Merhaba				
1.1. Metin Yeni Kelimeler Öğreniyorum	25			
1.2. Metin: Emre ve Ailesi	5			
1.3. Metin: Fiziksel Özellikler	5			
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?				
2.1. Metin: Yolu Tarif Et	5			
2.2. Metin: Alışveriş	5			
2.3. Metin: Saat Kaç	1			
2.4. Metin: Haydi Cevapla			5	
3. Bölüm: Dikkat!				
3.1. Anonslar		6		
3.2. -				
3.3. Metin: Nerede?	5			
	10			
3.4. Metin: Tiyatro Oyunu	3	4		
	4			
4. Bölüm: Teknik İşlemler				
4.1. Metin: Sınava Kayıt	2			
	3	1		
4.2. Metin: Kumbara Bankası	12			
4.3. Metin: Elbiselerim	11			
4.4. Metin: Cep Telefonu			4	
5. Bölüm: Nasıl Giderim?				
5.1. Metin: Nasıl Gidebilirim?	3			
	4			
5.2. Metin: Gençlik Parkı	3			
	4			
5.3. Metin: Sanat Sokağı	3			
	3	1		
5.4. Metin: İnternet	2			
	3	2		
6. İletişim Kuruyorum				
6.1. Metin: Otobüste	3			
	5			

6.2. Metin:	6			
Eczanede	2	3		
6.3. Metin: Anı	2	2		
	5			
6.4. Metin: Melek Seçimi	2	2		
Toplam: 176	146	21	9	-

Tablo 4.34.'te A1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tablodan da anlaşılacağı üzere kitap 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ve üçüncü bölümde 3 dinleme/izleme metni, diğer bölümlerde ise her bölümde dört dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta toplamda ise 22 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler çerçevesinde yer alan etkinliklerde toplamda 176 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (146), kavramsal bilgi (21) ve işlemsel bilgi boyutu (9) şeklindedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği gözlenmiştir.

Tablo 4.35. Türkçe A1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu				
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Merhaba				
1.1. Metin Yeni Kelimeler Öğreniyorum	6			
1.2. Metin: Emre ve Ailesi		5		
1.3. Metin: Fiziksel Özellikler	5			
2. Bölüm: Nerede, Ne Zaman, Nasıl?				
2.1. Metin: Yolu Tarif Et			1	
			1	
2.2. Metin: Alışveriş	5			
2.3. Metin: Saat Kaç	8			
2.4. Metin: Haydi Cevapla			5	
3. Bölüm: Dikkat!				
3.1. Anonslar	6			
3.2. -				
3.3. Metin: Nerede?	5			
3.4. Metin: Tiyatro Oyunu		5		
4. Bölüm: Teknik İşlemler				
4.1. Metin: Sınava Kayıt			5	

4.2. Metin: Kumbara Bankası			6	
4.3. Metin: Elbiselerim	4			
4.4. Metin: Cep Telefonu			4	
5. Bölüm: Nasıl Giderim?				
5.1. Metin: Nasıl Gidebilirim?	8			
5.2. Metin: Gençlik Parkı	5			
5.3. Metin: Sanat Sokağı	4	1		
5.4. Metin: İnternet	5	1		
6. İletişim Kuruyorum				
6.1. Metin: Otobüste			3	
6.2. Metin: Eczanede			6	
6.3. Metin: Anı	5			
6.4. Metin: Melek Seçimi	9			
Toplam: 118	75	12	31	-

Tablo 4.35.'te A1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kitap 6 bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde ve üçüncü bölümde 3 dinleme/izleme metni yer alırken diğer bölümlerin her birinde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta ise toplamda 22 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Kitaptaki metinler kapsamında yer alan etkinliklerde toplamda 118 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (75), kavramsal bilgi (12) ve işlemsel bilgi boyutu (31) kez yer alırken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik metin altı sorularına yer verilmemiştir.

Tablo 4.36. Türkçe A2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Haberin Var Mı?				
1.1. Metin: Pizza Siparişi	6	1		
1.2. Metin: Döviz Bürosunda	5	2		
1.3. Metin: Hava Nasıl Olacak?	1	1		
1.4. Metin:	5			

Hangisini Seçtim?	1	4		
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam				
2.1. Metin: Yanlış Adres		2		
2.2. Metin: Reklamlar	3			
2.3. Metin: Kampta	3	2		
2.4. Metin: Dalış Kulübü	2			
3. Bölüm: Durma, Keşfet!				
3.1. Dedikodu	3			
	5			
3.2. Haydi Uçurtma Atölyesine	3			
	5			
3.3. Metin: Sevgili Günlük	4			
	4	1		
3.4. Metin: Tiyatrodaki Sürpriz	13			
	3	1		
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz				
4.1. Metin: İki Kardeş	10			
	4	1		
4.2. Metin: Seyahat Acentesi	3			
	2	2		
4.3. Metin: Mustafa'nın Yaz Tatili	16			
	3			
	4	1		
4.4. Metin: Sınıf Arkadaşları	2			
	5	1		
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim				
5.1. Metin: Kulağımız Bizde Olsun	2			
		1		
5.2. Metin: Yaylada Röportaj Keyfi	4			
		1		
5.3. Metin: Öğrenci Haberleri	5			
5.4. Metin: Şifalı Sular	3			
		2		
Toplam: 153	129	24	-	-

Tablo 4.36.'da A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tablodan da anlaşıldığı gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta ise toplamda 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler bağlamında yer alan etkinliklerde toplamda 153 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına

göre sırası ise olgusal bilgi (129) ve kavramsal bilgi (24) şeklindedir. Tabloda da görüldüğü gibi işlemsel bilgi boyutuna ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.37. Türkçe A2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Haberin Var mı?				
1.1. Metin: Pizza Siparişi		2	6	
1.2. Metin: Döviz Bürosunda	5			
1.3. Metin: Hava Nasıl Olacak?	1			
1.4. Metin: Hangisini Seçeyim?		6		
2. Bölüm: Bu Benim Dünyam				
2.1. Metin: Yanlış Adres	3	2		
2.2. Metin: Reklamlar	5			
2.3. Metin: Kampta		1		
2.4. Metin: Dahş Kulübü	3	2		
3. Bölüm: Durma, Keşfet!				
3.1. Dedikodu	4			
3.2. Haydi Uçurtma Atölyesine!	12			
3.3. Metin: Sevgili Günlük			6	
3.4. Metin: Tiyatrodaki Sürpriz	3	1		
4. Bölüm: Hayatı Öğreniyoruz				
4.1. Metin: İki Kardeş	3	2		
4.2. Metin: Seyahat Acentesi	5			
4.3. Metin: Mustafa'nın Yaz Tatili	6			
4.4. Metin: Sınıf Arkadaşları	6			
5. Bölüm: Okuyalım ve Öğrenelim				
5.1. Metin: Kulağımız Bizde Olsun	4			
5.2. Metin: Yaylada Röportaj Keyfi	4	4		

5.3. Metin: Öğrenci Haberleri	2			
5.4. Metin: Şifalı Sular	3	1		
Toplam: 102	69	21	12	-

Tablo 4.37.'de A2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere kitap 5 bölümden meydana gelmektedir. A2 Yabancılar İçin Türkçe çalışma Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta toplamda 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler kapsamında yer alan etkinliklerde toplamda 102 metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutuna göre sırası ise olgusal bilgi boyutu(69), kavramsal bilgi boyutu (21) ve işlemsel bilgi boyutu (12) kez kullanılırken tablola da görüldüğü gibi üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği saptanmıştır.

Tablo 4.38. Türkçe B1 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil				
1.1. Metin: Sertab'la Söyleşi	5			
1.2. Metin: Sosyal Medya	1	1		
1.3. Metin: Yardım Projesi	4	1		
1.4. Metin: Fal Keyfi	2	1		
1.4. Metin: Fal Keyfi	4			
1.4. Metin: Fal Keyfi	3			
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz				
2.1. Metin: Psikolojide Renklerin Etkisi	4	1		
2.2. Metin: Adam Olacak Çocuklar	5	1		
2.3. Metin: Dünyanın Yedi Harikası	9	1		
2.4. Metin: Ev Ekonomisi	4	1		
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım				
3.1. Metin: İmza Günü	1	2		
3.1. Metin: İmza Günü	3			

3.2. Metin: Başucu Kitabı	2	1		
	25			
3.3. Metin: Tatil İlanları	1	2		
	3	2		
3.4. Metin: Küresel Isınma	1	1		
	5			
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe				
4.1. Metin: Memleket İsterim	12			
4.2. Metin: İki Komşu	24			
	3	2		
4.3. Metin: Bu İşte Bir Yanlılık Var	3			
	5			
			1	
4.4. Metin: Bilgisayar Alırken	2	1		
		3		
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız				
5.1. Metin: Avcı İle Küçük Kuş	7			
	2	2		1
5.2. Metin: Bana Bir Masal Anlat	7			
5.3. Metin: Ters Lale	2	1		
	5			
5.4. Metin: Altın Portakal	4	1		
Toplam: 185	158	25	1	1

Tablo 4.38.'de B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metnine dair metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden meydana gelmiştir. B1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Bu kitapta ise toplamda 20 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler çerçevesinde yer alan etkinliklerde toplamda 185 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (158), kavramsal bilgi (25), işlemsel bilgi (1), üst bilişsel bilgi (1) kez kullanılmıştır. Tabloda da görüldüğü üzere bilgi boyutlarının tamamına eşit oranda olmasa da yer verildiği saptanmıştır.

Tablo 4.39. Türkçe B1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Görüldüğü Gibi Değil				
1.1. Metin: Sertab'la	5			
	1	1		

Söyleşi		
1.2. Metin: Sosyal Medya	5	
	2	
1.3. Metin: Yardım Projesi	1	1
	4	
1.4. Metin: Fal Keyfi	4	
	1	
	4	
2. Bölüm: Hayatı Okuyoruz		
2.1. Metin: Psikolojide Renklerin Etkisi	5	1
2.2. Metin: Adam Olacak Çocuklar	11	
2.3. Metin: Dünyanın Yedi Harikası	3	1
2.4. Metin: Ev Ekonomisi	4	
	10	
3. Bölüm: Bir Bilene Danışalım		
3.1. Metin: İmza Günü	5	
	4	
3.2. Metin: Başucu Kitabı	3	2
3.3. Metin: Tatil İlanları	5	5
3.4. Metin: Küresel Isınma		4
	1	
4. Bölüm: Geçmişten Geleceğe		
4.1. Metin: Memleket İsterim	1	1
	5	
4.2. Metin: İki Komşu	2	3
4.3. Metin: Bu İşte Bir Yanlışlık Var	6	1
4.4. Metin: Bilgisayar Alırken	5	
	4	1
5. Bölüm: Hikâyeler ve Hayatımız		
5.1. Metin: Avcı İle Küçük Kuş	5	
	8	
	1	1
5.2. Metin: Bana Bir Masal Anlat	5	18
		1
5.3. Metin: Ters Lale	6	
	4	
5.4. Metin: Altın	5	

Portakal	1	1		
Toplam: 178	136	19	22	1

Tablo 4.39.'da B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair yer alan metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü gibi kitap 5 bölümden oluşmaktadır. B1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Bu kitapta ise toplamda 20 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Kitaptaki metinler bağlamındaki etkinliklerde toplam 178 dinleme/izleme metin altı sorusu yer almaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilgi (136), kavramsal bilgi (19), işlemsel bilgi (22) ve üst bilişsel bilgi (1) kez kullanılmaktadır. Tablodan da anlaşıldığı üzere bilgi boyutlarının tamamına yer verildiği tespit edilmiştir. Bilgi boyutlarının dağılımı esnasında orantının olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 4.40. Türkçe B2 ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Uzmanına Sor				
1.1. Metin: Atatürk'ün Sanat Sevgisi	6			
1.2. Metin: GDO	6			
		1		
1.3. Metin: Mimar Sinan	3	1	1	
1.4. Metin: Sirk Hayvanları	2	2	1	
2. Bölüm: Ne Yapmalı?				
2.1. Metin: Gelecek Gençlerin	4	1		
2.2. Metin: Can Güvenliği	2	1		
2.3. Metin: Çoklu Zekâ Kuramı	1	4		
		5		
2.4. Metin: Gelinciğin Hikâyesi	1	1		
		1		
3. Bölüm: Kültür Sanat				
3.1. Metin: Uzaya Seyahat	3			
	4		1	
3.2. Metin: Mağara Resimleri	2	1	1	1
		2		
			6	
3.3. Metin: Müzik Ruhun Gıdasıdır	3			
	5			

3.4. Metin: Bir Film	3		1	1
		4		
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza				
4.1. Metin: Matematik Nedir?	3			1
	4	1		
4.2. Metin: Yaşlı Adam ve Oğulları			1	
4.3. Metin: Göl Olmak			1	28
4.4. Metin: Kitap Okumak	7	1		
	4			
	1			
5. Bölüm: Sanattan Bilime				
5.1. Metin: Sanat Tarihine Giriş	2	2		
5.2. Metin: Minyatür ve Nakış	1	3	1	
	4	1		
5.3. Metin: Bunları Biliyor Musunuz?		3		
	4		1	
5.4. Metin: Spor Haberleri	4	1		
	1	1	1	
	4			
Toplam: 168	84	37	16	31

Tablo 4.40.'ta B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine ait metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere kitap 5 bölümden meydana gelmiştir. B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta toplamda 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler kapsamındaki etkinliklerde toplam 168 dinleme/izleme metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilginin (84), kavramsal bilginin (37), işlemsel bilginin (16) ve üst bilişsel bilginin(31) kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.41 Türkçe B2 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Uzmanına Sor				
1.1. Metin: Atatürk'ün Sanat Sevgisi	2	2		
	8			
1.2. Metin: GDO	6			
1.3. Metin: Mimar Sinan	1	1	1	

1.4. Metin: Sirk Hayvanları			3	
2. Bölüm: Ne Yapmalı?				
2.1. Metin: Gelecek Gençlerin	5	3		
2.2. Metin: Can Güvenliği	6	2		
2.3. Metin: Çoklu Zekâ Kuramı	8			
2.4. Metin: Gelinciğin Hikâyesi			10	
3. Bölüm: Kültür Sanat				
3.1. Metin: Uzaya Seyahat	10			
3.2. Metin: Mağara Resimleri	5	3	2	
3.3. Metin: Müzik Ruhun Gıdasıdır	6	2		
3.4. Metin: Bir Film	5	1	2	
4. Bölüm: Bilimden Dünyamıza				
4.1. Metin: Matematik Nedir?		12		
4.2. Metin: Yaşlı Adam ve Oğulları	5	1		
4.3. Metin: Göl Olmak		4		
4.4. Metin: Kitap Okumak		5		
5. Bölüm: Sanattan Bilime				
5.1. Metin: Sanat Tarihine Giriş	4			
5.2. Metin: Minyatür ve Nakış	4			
5.3. Metin: Bunları Biliyor Musunuz?		5		
5.4. Metin: Spor Haberleri	12			
Toplam: 151	92	43	16	-

Tablo 4.41.'de B2 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da anlaşıldığı gibi kitap 5 bölümden meydana gelmektedir. B2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Bu kitapta toplamda 20 dinleme/izleme metnine yer verildiği gözlemlenmiştir. Kitaptaki metinler

çerçevesinde yer alan etkinliklerde toplam 151 dinleme/izleme metin altı sorusunun bulunduğu tespit edilmiştir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre sırası ise olgusal bilginin (92), kavramsal bilginin (43) ve işlemsel bilginin (16) kez kullanıldığı tespit edilirken üst bilişsel bilginin yoklandığı metin altı sorusu tespit edilememiştir.

Tablo 4.42. Türkçe C1ders kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu				
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Kültür ve Sanat				
1.1. Metin: Kız Kulesi	4	1		
1.2. Metin: Zamanında	19		1	
1.3. Metin: Makyaj Sanatı	2	3		
		3	1	
1.4. Metin: Şamanların Dansı	1	3		
	5			
2. Bölüm: Sağlıkım				
2.1. Metin: Kök Hücre Nakli	1			
	5			
2.2. Metin: Sağlıklı Günler	1	1		
	8			
2.3. Metin: Bilim Fuarı	4	1		
	4	1		
2.4. Metin: Nüfus Sayımı	2			
	4			
3. Bölüm: Farkında Mısınız?				
3.1. Metin: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	16			
3.2. Metin: Kullanma Kılavuzu			4	
				1
				1
				1
3.3. Metin: Enerji Kaynakları	2	1	1	
	5			
3.4. Metin: İlginç Bir Haber	3			
	3	3		
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından				
4.1. Metin: Arkadaşım Badem Ağacı	21			
	3	2		
4.2. Metin: Beyaz Gemi	3			
	5			
4.3. Metin: Martı	2	3		
		1		
4.4. Metin: Kahve		1		

Falı Radyo Tiyatrosu (Aslı Güngör)	1			1
5. Bölüm: Kim Haklı?				
5.1. Metin: Yusuf İle Züleyha	19			1
5.2. Metin: İlk Bilgisayar	4	1		
5.3. Metin: Bir İlk Bahar Hikâyesi	1		1	
5.4. Metin: Kitaplarda Ölmek	21			1
Toplam: 209	169	27	7	6

Tablo 4.42.'de C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine ait metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kitap 5 bölümden oluşmaktadır. C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Bu kitapta toplamda 20 dinleme/izleme metnine yer verilmiştir. Kitaptaki metinler kapsamında yer alan etkinliklerde toplam 209 dinleme/izleme metin altı sorusunun bulunduğu saptanmıştır. Bu soruların bilgi boyutlarına göre olgusal bilgi (169), kavramsal bilgi (27), işlemsel bilgi (7) ve üst bilişsel bilgi (6) kez kullanılmıştır. Tüm bilgi boyutlarına yer verilen bu kitapta, soruların dağılımında oransal bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.43. Türkçe C1 çalışma kitabındaki metin altı soruların bilgi boyutuna göre dağılımı

	Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu			
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi
1. Bölüm: Kültür ve Sanat				
1.1. Metin: Kız Kulesi	4	1		
1.2. Metin: Zamanında	2	3		
1.3. Metin: Makyaj Sanatı	4	2		
1.4. Metin: Şamanların Dansı	1	2		
2. Bölüm: Sağlıkım				
2.1. Metin: Kök Hücre Nakli	1	2		
2.2. Metin: Sağlıklı Günler	5			
2.3. Metin: Bilim Fuarı	5			
2.4. Metin: Nüfus Sayımı	3	3		

3. Bölüm: Farkında Mısınız?				
3.1. Metin: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	11		1	
3.2. Metin: Kullanma Kılavuzu	3			
3.3. Metin: Enerji Kaynakları	1		2	
3.4. Metin: İlginç Bir Haber			3	
4. Bölüm: Edebiyat Dünyasından				
4.1. Metin: Arkadaşım Badem Ağacı			1	
4.2. Metin: Beyaz Gemi	2			
4.3. Metin: Martı	22			
4.4. Metin: Kahve Falı Radyo Tiyatrosu (Aslı Güngör)				1
5. Bölüm: Kim Haklı?				
5.1. Metin: Yusuf İle Züleyha	6			
5.2. Metin: İlk Bilgisayar	1		1	
5.3. Metin: Bir İlk Bahar Hikâyesi	1		1	
5.4. Metin: Kitaplarda Ölmek			2	
Toplam: 97	72		24	1
				-

Tablo 4.43.'te C1 Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dinleme/izleme metinlerine dair metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da anlaşıldığı gibi kitap 5 bölümden meydana gelmektedir. C1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının her bölümünde 4 dinleme/izleme metni bulunmaktadır. Bu kitapta toplamda 20 dinleme/izleme metni yer almaktadır. Kitaptaki metinler bağlamında yer alan etkinliklerde toplam 97 dinleme/izleme metin altı sorusunun bulunduğu tespit edilmiştir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre dağılımı olgusal bilgi (72), kavramsal bilgi (24), işlemsel bilgi (1) kez şeklindeyken üst bilişsel bilgi boyutuna dair metin altı sorusuna yer verilmediği tespit edilmiştir.

4.2.2. 1. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan dinleme/izleme metnindeki bilgi boyutunun sıklığına dair bulgular

Tablo 4.44. Yabancılar için Türkçe kitaplarında yer alan bilgi boyutunun dağılımı

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi Boyutu					
	Olgusal Bilgi	Kavramsal Bilgi	İşlemsel Bilgi	Üst Bilişsel Bilgi	f
A1 Ders Kitabı	146	21	9	-	176
A1 Çalışma Kitabı	75	12	31	-	118
A2 Ders Kitabı	129	24	-	-	153
A2 Çalışma Kitabı	69	21	12	-	102
B1 Ders Kitabı	158	25	1	1	185
B1 Çalışma Kitabı	136	19	22	1	178
B2 Ders Kitabı	84	37	16	31	168
B2 Çalışma Kitabı	92	43	16	-	151
C1 Ders Kitabı	169	27	7	6	209
C1 Çalışma Kitabı	72	24	1	-	97
Toplam	1130	253	115	39	1537

Tablo 4.44.'te Yabancılar İçin Türkçe Kitapları serisinde yer alan dinleme metinlerine ait metin altı sorularının bilgi boyutuna göre dağılımına yer verilmiştir. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü gibi toplamda 1537 metin altı sorusunun bulunduğu saptanmıştır. Olgusal bilgi boyutuna ait 1130 soru, kavramsal bilgi boyutuna ait 253 soru, işlemsel bilgi boyutuna ait 115 soru ve üst bilişsel bilgi boyutuna ait 39 sorunun bulunduğu tespit edilmiştir. Soruların dağılımında orantısızlık gözlenmektedir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir

5.1. Tartışma

Araştırmada, betimsel araştırma yöntemi ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretim kaynaklarından Gazi TÖMER'e ait olan Yabancılar İçin Türkçe Seti'nde yer alan metin altı soruları Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel öğrenme alanına yönelik olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler bilişsel öğrenme alanının bilgi boyutuna ve bilişsel süreç boyutuna göre ele alınmıştır. Verilere göre okuma ve dinleme/izleme metin altı soruları bilişsel süreç boyutunda ve bilgi boyutunda üst düzeyleri yoklamada yetersiz kalmıştır.

Ulutaş ve Kara (2019) çalışmasında, Gazi TÖMER'in B2 ve C1 düzeyindeki ders kitaplarında yer alan okuma metinlerine ait metin altı soruları incelemişlerdir. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasındaki B2 düzeyi metinlerin ve ünitelerin sırası incelendiğinde ve bu çalışma ile karşılaştırıldığında, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti'nin güncellendiği anlaşılmaktadır. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasında "Uzmanına Sor" 2. bölümken bu çalışmada ise 1. bölüm olduğu görülmektedir. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasında B2 düzeyi ders kitabında 186 soru tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise aynı düzey için 267 soru tespit edilmiştir. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasında hatırlama düzeyiyle ilgili 55 soru, anlama düzeyiyle ilgili 102 soru, uygulama düzeyiyle ilgili 6 soru, çözümleme düzeyiyle ilgili 6 soru, değerlendirme düzeyiyle ilgili 16 soru ve yaratma düzeyiyle ilgili 1 soru tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise hatırlama düzeyiyle ilgili 128 soru, anlama düzeyiyle ilgili 108 soru, uygulama düzeyiyle ilgili 18 soru, analiz düzeyiyle ilgili 6 soru ve değerlendirme düzeyiyle ilgili 7 sorunun yer aldığı görülürken yaratma düzeyiyle ilgili sorunun bulunmadığı saptanmıştır.

İki çalışmada da C1 düzeyiyle ilgili ünite sıralaması aynıdır ancak "Hırsız" isimli metnin sırası iki çalışmada aynı değildir. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasında C1 düzeyi ders kitabında 158 metin altı sorusu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise 262 metin altı sorusu tespit edilmiştir. Ulutaş ve Kara'nın (2019) çalışmasında 34 soru hatırlama düzeyi, 109 soru anlama düzeyi, 3 soru uygulama düzeyi, 2 soru çözümleme düzeyi ve 10 soru değerlendirme

düzeyindeyken yaratma düzeyine ilişkin soru tespit edilememiştir. Bu çalışmadaki soruların dağılımı şu şekildedir: hatırlama düzeyi 124, anlama düzeyi 111, uygulama düzeyi 5, analiz düzeyi 9, değerlendirme düzeyi 12 ve yaratma düzeyi 1 soru. İki çalışmada da üst düzey bilişsel becerileri sorgulayan soruların daha az olduğu görülmektedir.

Oktay (2015), Ankara TÖMER'in kaynaklarındaki metin altı soruları incelemiştir. Bilgi düzeyine ait 1047, kavrama düzeyine ait 201, uygulama düzeyine ait 93, analiz düzeyine ait 62, değerlendirme düzeyine ait 49, yaratıcılık düzeyine ait 17 soru tespit etmiştir. Gazi TÖMER'in kaynak kitabında okuma metinlerine dair 3090 sorunun varlığından söz edilir. Bu soruların 1518'i hatırlama, 1204'ü anlama, 310'u uygulama, 38'i analiz 9'u değerlendirme ve 1'inin yaratma düzeyiyle ilişkili olduğu görülmüştür. Yeni Hitit Seti üst düzey bilişsel basamaklara yönelik sorulara daha çok yer vermiştir. İki çalışmada elde edilen bulgular ve sonuçlar açısından değerlendirme yapıldığında, alt düzey bilişsel alan basamaklarına yönelik sorulara daha çok yer verildiği tespit edilmiştir. Tüm bu veriler farklı bir kaynağı inceleyen Oktay'ın (2015) çalışması ile bu çalışma arasında paralellik olduğunu göstermektedir.

Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Öğretim Seti'ni ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'ni inceleyen Güney (2019), Yunus Emre Enstitüsünün kaynaklarını üst düzey bilişsel becerileri yoklamada daha başarılı bulmuştur. Çalışmada her iki kitapta da dil düzeylerine uygun soru hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Kitaplar yetersiz bulunmuştur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde incelenen tüm çalışmalara baktığımızda bilişsel öğrenme alanına göre tasnif edilen tüm çalışmalarda kitapların üst düzey bilişsel alanları yoklamada yetersiz olduğu görülmektedir. Aynı zamanda soru dağılımında denge ilkesinin gözetilmediği söylenilebilir. Diğer çalışmaların da bu çalışmayla benzer veriler sunduğu görülmektedir.

5.2. Sonuç

Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları; A1, A2, B1, B2 ve C1 şeklinde 10 kitaptan oluşan bir settir. Bu set Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, Yabancılar İçin Türkçe A1 Çalışma Kitabı, Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı ve Yabancılar İçin Türkçe A2 Çalışma Kitabı temel düzey olarak adlandırılmıştır. Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı, Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı ve Yabancılar İçin Türkçe B2 Çalışma Kitabı ise orta düzey olarak ifade edilmiştir. Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabı, Yabancılar İçin Türkçe C1 Çalışma

Kitabı ileri düzey olarak ayrılmıştır. Bu sete ait kitaplarda öncelikle bir okuma metni yer almaktadır. Sonrasındaki anlama bölümünde okuma metnine dair sorular sorulmaktadır. Daha sonra ise konuşma, yazma ve dinleme bölümlerinin bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu seti diğer kitaplardan ayıran en önemli hususlardan birisi bu ayrımın söz konusu olmasıdır.

Kitapların incelenmesi sonucunda ders ve çalışma kitaplarında aynı okuma metnine yönelik farklı sorulara yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplardan elde edilen okuma metinlerine ait bulgulara baktığımızda; A1 seviyesindeki ders kitabına baktığımızda 444 metin altı sorusunun 290'ı hatırlama düzeyine, 74'ü anlama düzeyine ve 80'i uygulama düzeyine hitap etmektedir. A1 seviyesindeki çalışma kitabına baktığımızda ise 285 metin altı sorusunun 122'si hatırlama, 101'i anlama ve 58'i uygulama ve 4'ü analiz düzeyine göre tasarlanmıştır. Oransal olarak baktığımızda çalışma kitabının daha homojen bir dağılım sergilediğini söyleyebiliriz lakin aynı metne yönelik iki kitapta da hazırlanan sorulara bakıldığında bilişsel olarak üst düzeylere çıkılmakta yetersiz kaldığı, alt düzey bilişsel basamaklara yönelik daha çok soruya yer verildiği görülmektedir.

A2 seviyesindeki kitaplara bakıldığında, ders kitabındaki metin altı soru sayısının 299, çalışma kitabındaki soru sayısının ise 415 olduğu görülmektedir. A1 dil seviyesine ait kitapların tam tersine bu seviyede çalışma kitabındaki soru sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Dağılımlarına bakıldığında ise ders kitabındaki 299 metin altı sorusunun 274'ü hatırlama, 24'ü anlama ve 1'i ise analiz düzeyindedir. Çalışma kitabında ise 415 sorunun 125'i hatırlama, 222'si anlama, 55'i uygulama, 10'u analiz ve 3'ü değerlendirme düzeyine hitap etmektedir. A2 çalışma kitabında anlama düzeyine ait soru sayısının hatırlama düzeyine ait soru sayısından fazla olduğunu ve üst düzeylere az da olsa hitap etmeye çalışıldığı söylenilebilir.

B1 seviyesi ders kitabında 323 çalışma kitabında ise 331 metin altı sorusu yer almaktadır. Ders kitabındaki 187 soru hatırlama düzeyine, 133 soru anlama düzeyine 1 soru analiz düzeyine ve 2 soru da değerlendirme düzeyine yönelik hazırlanmıştır. Çalışma kitabında ise 59 soru hatırlama düzeyine, 197 soru anlama düzeyine 71 soru uygulama düzeyine ve 4 soru ise analiz düzeyine göre tasarlanmıştır. İki kitabın soru sayısının birbirine yakın olmasına karşı soru dağılımında farklılıklar vardır. Ders kitabında en çok hatırlama düzeyine hitap eden sorulara yer verilirken çalışma kitabında anlama düzeyine hitap eden sorulara yer verilmiştir. Çalışma kitabında uygulama düzeyine yönelik sorulara yer verilirken

ders kitabında uygulama düzeyine yönelik sorulara yer verilmemiştir. Üst basamakları yoklaması açısından iki kitabın benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

B2 seviyesine ait ders kitabında 267, çalışma kitabında ise 248 soru yer almaktadır. Ders kitabındaki 128 metin altı sorusu hatırlama düzeyine, 108 metin altı sorusu anlama düzeyine, 18 metin altı sorusu uygulama düzeyine, 6 metin altı sorusu analiz düzeyine, 7 soru ise değerlendirme düzeyine yönelik hazırlanmıştır. Çalışma kitabında ise 148 soru hatırlama düzeyine, 91 soru anlama düzeyine, 8 soru analiz düzeyine, 1 soru ise değerlendirme düzeyine yönelik hazırlanmıştır. Çalışma kitabındaki soruların alt düzey basamaklardan hatırlama ve anlama üzerine şekillendiği söylenilebilir.

C1 seviyesinde ise ders kitabında 262 metin altı sorusuna, çalışma kitabında 216 metin altı sorusuna yer verilmiştir. Ders kitabında yer alan 124 soru hatırlama düzeyine, 111 soru anlama düzeyine, 5 soru uygulama düzeyine, 9 soru analiz düzeyine, 12 değerlendirme düzeyine ve 1 soru ise yaratma düzeyine göre tasarlanmıştır. Çalışma kitabındaki metin altı sorularının 57'si hatırlama, 124'ü anlama, 20'si uygulama, 13'ü uygulama ve 2'si değerlendirme basamağına yönelik hazırlanmış sorulardır. Dil seviyeleri ilerledikçe metin altı sorularının hitap ettiği bilişsel basamakların üst basamaklara doğru ilerlemesi gerekmektedir. Üst basamaklara hitap eden soru sayısı seviye ilerledikçe artış göstermiştir fakat bu artış soru sayılarının dağılımına bakıldığında yeterli miktarda değildir.

Okuma metinlerindeki metin altı sorularının bilişsel düzeylerine dair bir değerlendirme yapıldığında, hatırlama düzeyine uygun en çok soru yer aldığı kitap Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabıdır. Anlama düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe A2 Çalışma Kitabıdır. Uygulama düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabıdır. Analiz düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe C1 Çalışma Kitabıdır. Değerlendirme düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabıdır. Yaratma düzeyine uygun sorunun yer aldığı tek kitap, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabıdır. Soru dağılımlarına baktığımızda bilişsel süreçler arasında uyumsuzluk ve orantısızlık olduğu gözlenmiştir.

Okuma metinlerindeki soruların bilgi boyutuna göre dağılımına bakıldığında; A1 düzeyindeki ders kitabındaki 444 sorunun 229'u olgusal bilgi, 170'i kavramsal bilgi ve 45'i işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmışken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer

verilmemiştir. A1 düzeyindeki çalışma kitabında 285 soruya yer verilmiştir. Soruların dağılıma bakıldığında 94 sorunun olgusal bilgi boyutuna, 144 sorunun kavramsal bilgi boyutuna ve 47 sorunun işlemsel bilgi boyutuna yönelik olduğu tespit edilirken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği gözlenmiştir. Ders kitabında en çok olgusal bilgi boyutuna yer verilirken çalışma kitabında en çok kavramsal bilgi boyutuna yer verildiği görülmüştür. Üst bilişsel bilgi boyutuna iki kitapta da yer verilmemiştir. Kişinin kendi zihinsel süreçlerinin farkındalığına dair bilgilerin yer aldığı bu boyuta yer verilmemesi büyük bir eksikliklerdir.

Bilgi boyutuna yönelik dağılım A2 ders kitabı üzerindeki 299 soruda şu şekildedir: 127 soru olgusal bilgi boyutunda, 139 soru kavramsal bilgi boyutunda, 32 soru işlevsel bilgi boyutunda ve 1 soru üst bilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. En çok kavramsal bilgiye dair soruların yer aldığı bu kitapta tüm bilgi boyutlarına dair sorulara yer verildiği görülürken soruların bilgi boyutlarına göre dağılımında tutarsızlık söz konudur. A2 çalışma kitabındaki 415 sorunun dağılımına bakıldığında; soruların 148'i olgusal bilgi, 254'ü kavramsal bilgi ve 13'ü işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği görülmüştür. Bilgi boyutlarına göre soru dağılımına bakıldığında, oransal bir tutarlılığın görülmediği söylenebilir.

B1 düzeyindeki ders kitabında yer alan 323 sorunun dağılımına bakıldığında, 157 sorunun olgusal bilgi, 133 sorunun kavramsal bilgi, 29 sorunun işlemsel bilgi ve 4 sorunun üst bilişsel bilgi boyutunda yer aldığı görülmektedir. Soruların dağılımında bilgi boyutlarına göre oransal bir dağılım söz konusu olmasa da üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorularda artışın olması bireylerin zihinsel strateji becerilerini geliştirmek için olumlu bir tutumdur. B1 düzeyindeki çalışma kitabını incelendiğinde, 331 sorunun yer aldığı görülmektedir. Bu soruların bilgi boyutlarına göre dağılımında; 198 soru olgusal bilgi, 118 soru kavramsal bilgi, 15 soru işlemsel bilgi boyutuna hitap etmektedir. Üst bilişsel bilgi boyutuna çalışma kitabında yer verilmemesi ve soru dağılımının olgusal bilgi olan terimler, özel detay öğeler üzerinde yoğunlaşması kişinin zihinsel sürece işlemsel olarak dâhil olmasını ve kendi zihinsel süreçlerini etkili yönetmesini kısıtlamaktadır.

Bilgi boyutuna yönelik B2 düzeyine dair yapılan incelemenin sonucunda ders kitabındaki 267 sorunun dağılımında; 125 sorunun olgusal bilgi boyutunda, 98 sorunun kavramsal bilgi boyutunda, 32 sorunun işlemsel bilgi boyutunda, 12 sorunun ise üst bilişsel bilgi boyutunda yer aldığı görülmektedir. B2 düzeyi için hazırlanan çalışma kitabındaki 248

sorunun dağılımına bakıldığında; 163 sorunun olgusal bilgi, 65 sorunun kavramsal bilgi, 20 sorunun işlemsel bilgi boyutuna ait olduğu tespit edilirken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği gözlemlenmiştir.

İleri düzey olan C1 kitaplarına bakıldığı zaman; ders kitabında 262 sorunun, çalışma kitabında ise 216 sorunun yer aldığı görülmektedir. Ders kitabındaki sorulardan; 110 soru olgusal bilgi boyutuna, 112 soru kavramsal bilgi boyutuna, 27 soru işlemsel bilgi boyutuna, 13 sorunun ise üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik hazırlandığı görülmektedir. Çalışma kitabında ise 117 soru olgusal bilgi boyutuna, 89 soru kavramsal bilgi boyutuna, 10 soru ise işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği görülmektedir.

Bilgi boyutlarına dair ders ve çalışma kitaplarına bakıldığında olgusal bilgi ve kavramsal bilgi boyutuna dair sorulara sıklıkla yer verildiği görülmektedir. İşlemsel bilgi boyutuna her düzeyde ve kitapta yer verilse de yer verilme sıklığı kavramsal bilgi ve olgusal bilgi boyutuna göre daha azdır. Üst bilişsel bilgi boyutuna dair sorulara, Yabancılar İçin Türkçe A1 Temel Düzey Ders ve Çalışma Kitabında yer verilmediği anlaşılmıştır. Yabancılar İçin Türkçe A2, Yabancılar İçin Türkçe B1, Yabancılar İçin Türkçe B2, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitaplarında üst bilişsel bilgi boyutuna dair sorulara oransal olarak biraz da olsa yer vermeye çalışılırken çalışma kitaplarında üst bilişsel bilgi boyutuna dair soru örneklerinin yer almadığı görülmektedir.

Okuma metinlerinin altında metne dair hazırlanan metin altı sorularının sayısına bakıldığında 3090 sorunun varlığından söz edilebilir. Dinleme metinlerinin altında yer alan metin altı sorularının sayısına bakıldığında ise 1537 sorunun var olduğu söylenilebilir. Tüm bu verilerden hareketle okuma metinlerine dair hazırlanan metin altı soru sayısının dinleme metinlerine dair hazırlanan metin altı soru sayısının iki katından fazla olduğu görülmektedir. Bu da soru dağılımının, anlama becerileri arasında eşit düzeyde olmadığını göstermektedir.

Yabancılar İçin Türkçe Setinde yer alan ders ve çalışma kitaplarını incelendiğinde aynı dinleme/izleme metnine yönelik farklı sorulara yer verildiği tespit edilmiştir. Gazi Yabancılar İçin Türkçe Seti incelendiğinde aynı dinleme metinleri için de ders ve çalışma kitaplarında farklı sorular oluşturulmuştur. Bunun dinleme becerisi için bir dezavantaj oluşturduğunu söylemek mümkündür. Okuma metnini takip etmek, anlaşılmayan yerde tekrar bakmak ve anlamadığımız bir şeyi bütün içinde yorumlamak kolaydır. Dinleme becerisine

gelince zihinsel faaliyetler biraz daha karmaşıklaşır çünkü elde bir metin yoktur. Tüm bu etkenler göz önünde bulunduğu dinleme metinlerinin takip edilmesi daha zordur. Dinleme metinlerine dair yer alan soruları iki kitaptan aynı anda takip etmek oldukça zordur. Bu durum öğrencinin dinleme metnine karşı olumsuz bir tutum sergilemesine sebep olabilir. Dinleme metnini çok defa tekrarlı şekilde dinlemek de anlamayı değil hatırlamayı ya da anımsamayı gerektirecektir. Bu sebeple bu beceriye dair soruların cevaplanmasında bu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Kitaplardan elde edilen dinleme/izleme metinlerine dair veriler incelendiğinde A1 seviyesindeki ders kitabında, 176 metin altı sorusunun yer aldığı görülmektedir. Bu soruların 158'i hatırlama düzeyine, 13'ü anlama düzeyine ve 5'i uygulama düzeyine hitap etmektedir. Aynı düzeyin çalışma kitabına bakıldığında ise 118 metin altı sorusu yer aldığı görülmektedir. Soruların 104'ü hatırlama, 9'u anlama ve 5'i uygulama düzeyine göre tasarlanmıştır. Her iki kitapta da analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik sorulara yer verilmemiştir. Ders kitabında yer alan soru sayısı çalışma kitabında yer alan soru sayısından fazladır. Soruların oransal olarak dağılıma baktığımızda, her iki kitapta da hatırlama basamağında yoğunlaştığı söylenilebilir. İki kitapta da hazırlanan sorulara bakıldığında bilişsel olarak üst düzeylere çıkmak için hazırlanan soruların yetersiz olduğu görülmektedir. Alt düzey bilişsel basamaklara yönelik sorulara daha çok yer verildiği söylenilebilir.

A2 seviyesindeki kitaplara bakıldığında; ders kitabındaki dinleme/izleme metin altı soru sayısının 153, çalışma kitabındaki soru sayısının ise 102 olduğu görülmektedir. A1 dil seviyesine ait kitaplardaki gibi ders kitabındaki soru sayısının çalışma kitabından daha fazla olduğu görülmektedir. Dağılımlarına bakıldığında ise ders kitabındaki 153 metin altı sorusunun 139'u hatırlama, 14'ü anlama düzeyine göre hazırlanmıştır. Çalışma kitabındaki 102 sorunun; 100'ü hatırlama, 2'si anlama düzeyine hitap etmektedir. Ders kitabındaki soru sayısı çalışma kitabındaki soru sayısından daha fazladır. A2 ders ve çalışma kitaplarındaki dinleme/izleme sorularında sadece hatırlama ve anlama düzeyine hitap eden sorulara yer verildiği tespit edilmiştir. Dağılıma bakıldığında hatırlama düzeyine hitap eden soru sayısının daha çok olduğu görülmektedir. Her iki kitapta da uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına dair soru örnekleri görülmemektedir. Dil düzeyleri arttıkça üst düzey bilişsel seviyelere yönelik sorularda artış olması beklenir. A2 seviyesindeki kitaplarla A1 seviyesindeki kitapları karşılaştığımızda bu tarz bir yaklaşım görülmemektedir.

B1 seviyesinde hazırlanan kitaplardan ders kitabına bakıldığında dinleme/izleme metinlerine ait 185 sorunun varlığından söz edilir. Bu soruların 173'ü hatırlama düzeyine aitken 12'si anlama düzeyine aittir. Uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma düzeylerine ilişkin soru örneklerine rastlanılmamıştır. Çalışma kitaplarına bakıldığında ise 178 sorunun bulunduğu görülmektedir. Soru dağılımına bakıldığında ise hatırlama düzeyine ilişkin 140 soru, anlama düzeyine ilişkin 19 soru, uygulama düzeyine ilişkin 18 soru ve yaratma düzeyine ilişkin 1 sorunun var olduğu görülmektedir. Analiz ve değerlendirme basamaklarına yönelik sorulara yer verilmemiştir. Üst düzey bilişsel basamaklara yönelik sorulara az da olsa çalışma kitabında yer vermeye çalışıldığı söylenilebilir. Ders kitabındaki soru sayısı ile çalışma kitabındaki soru sayısına bakıldığında ders kitabındaki soru sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

B2 seviyesindeki kitaplara bakıldığında ders kitabında 168 sorunun, çalışma kitabında 151 sorunun var olduğu görülmektedir. Ders kitabındaki 168 sorunun; 108'i hatırlama, 52'si anlama, 6'sı uygulama, 1'i analiz ve 1'i yaratma basamağına uygundur. Değerlendirme basamağına uygun sorunun yer almadığı görülmektedir. Çalışma kitabındaki 151 sorunun; 127'si hatırlama, 21'i anlama ve 3'ü uygulama basamağına hitap etmektedir. Analiz, değerlendirme ve yaratma süreçlerine ilişkin soru örneklerine yer verilmediği tespit edilmiştir. Her iki kitaptaki soruların bilişsel düzeylere göre dağılımına bakıldığında oransal bir dağılımın söz konusu olmadığı görülmüştür. Üst düzey bilişsel basamaklara yönelik sorulara yer vermeye çalışılsa da yeterli bir artışın olmadığı söylenilebilir.

İleri düzey ders kitabına bakıldığında; 209 sorunun bulunduğunu görmekteyiz. Soruların dağılımına bakıldığında ise 178 sorunun hatırlama basamağına, 23 sorunun anlama basamağına, 3 sorunun uygulama basamağına ve 5 sorunun analiz basamağına yönelik hazırlandığı tespit edilmiştir. Üst düzey bilişsel basamaklara ait değerlendirme ile yaratma basamaklarına dair soru örneklerine yer verilmemiştir. Çalışma kitabına bakıldığında ise 97 sorunun bulunduğunu görmekteyiz. Bu soruların 91'i hatırlama, 5'i anlama ve 1'i uygulama basamağına uygun olarak hazırlanmıştır. Analiz, değerlendirme ve yaratma süreçlerine yönelik soruların yer almadığı tespit edilmiştir. İki kitaptaki metin altı soruları da üst düzey bilişsel becerileri yoklamamaktadır. Her iki kitaptaki soru sayısına da bakıldığında çalışma kitabındaki soru sayısının ders kitabındaki soru sayısının yarısından bile az olduğu görülmektedir.

Dinleme/izleme metinlerindeki metin altı sorularının bilişsel basamaklarına ilişkin değerlendirme yapıldığında; hatırlama düzeyine uygun en çok sorun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabıdır. Anlama düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabıdır. Uygulama düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabıdır. Analiz düzeyine uygun en çok sorunun yer aldığı kitap, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders Kitabıdır. Gazi Yabancılar İçin Türkçe Setindeki dinleme/izleme metin altı sorularında değerlendirme basamağına uygun sorulara yer verilmediğı görülmektedir. Yaratma düzeyine uygun sorunun yer aldığı iki kitap ise Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı ve Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabıdır. Soru dağılımlarına bakıldığında, bilişsel süreçler arasında orantısızlık ve uyumsuzluk olduğu görülmektedir. Dil düzeyleri arttıkça buna paralel olarak üst düzey bilişsel süreçlere dair sorulara yer verilmesi gerekmektedir. Kitaplar incelendiğinde bu ilkenin göz ardı edildiğı görülmektedir.

Dinleme/izleme metinlerindeki soruların bilgi boyutuna göre dağılımına bakıldığında; Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabındaki 176 sorunun 146'sı olgusal bilgi, 21'i kavramsal bilgi ve 9'u işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediğı gözlenmiştir. Çalışma kitabında 118 soruya yer verildiğı tespit edilmiştir. Soruların dağılımında ise 75 sorunun olgusal bilgi boyutuna, 12 sorunun kavramsal bilgi boyutuna ve 31 sorunun işlemsel bilgi boyutuna yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara çalışma kitabında da yer verilmemiştir. Her iki kitapta da en çok olgusal bilgi boyutuna yer verildiğı görülmüştür. Üst bilişsel bilgi boyutuna iki kitapta da yer verilmemiştir. Kişinin kendi zihinsel süreçlerinin farkındalığına ve bu süreçleri etkili kullanabilmesini sağlayan bu basamağına yer verilmemesi bir eksikliklerdir.

A2 düzeyindeki kitaplara bakıldığında; ders kitabındaki 153 sorunun 129'u olgusal bilgi boyutuna ve 24'ü kavramsal bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. İşlemsel bilgi boyutuna ve üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediğı görülmüştür. Çalışma kitaplarına bakıldığında ise 102 metin altı sorununun varlığından söz edilir. Bu soruların; 69'u olgusal bilgi, 21'i kavramsal bilgi ve 12'si işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanırken üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediğı görülmüştür. Ders kitabından farklı olarak işlemsel bilgi boyutuna da yer verilmiştir. Her iki kitap da üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediğı görülmüştür. Soruların dağılımında bir denge söz konusu değildir.

Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabında, 185 soruya yer verilmiştir. Bu soruların; 158'i olgusal bilgi, 25'i kavramsal bilgi, 1'i işlemsel bilgi ve 1'i üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. Bu sette tüm düzeylere yer veren ilk kitaptır. B1 çalışma kitabına bakıldığında ise 178 sorunun varlığından söz edilir. Bu soruların 136'sı olgusal bilgi boyutuna, 19'u kavramsal bilgi boyutuna, 22'si işlemsel bilgi boyutuna ve 1'i üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik hazırlanmıştır. B1 düzeyine ait kitaplara bakıldığında tüm bilgi boyutlarına dair metin altı sorularına yer verildiği görülür. Tüm bilgi boyutlarına yer verilen bu kitapların soru dağılımında ise orantısızlık vardır. Kiraplarda üst bilişsel bilgi boyutuna dair sadece birer soruya yer verilmiştir.

B2 dil düzeyine ait ders kitabında 168 soru, çalışma kitabında 151 soru bulunmaktadır. Ders kitabındaki metin altı sorularının dağılımında; 84 olgusal bilgi boyutuna, 37 kavramsal bilgi boyutuna, 16 işlemsel bilgi boyutuna ve 31 üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik soru bulunmaktadır. Tüm düzeylere yer verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Dil düzeylerine ait kitaplara bakıldığında B2 ders kitabındaki soruların, bilgi boyutlarına dair dağılımında incelenen diğer kitaplara göre daha iyi olduğu söylenilebilir. Çalışma kitabındaki soruların ise 92'si olgusal bilgi boyutuna, 43'ü kavramsal bilgi boyutuna ve 16'sı işlemsel bilgi boyutuna yönelik hazırlandığı görülmektedir. Üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmediği tespit edilmiştir.

İleri düzeye ait ders kitaplarında, 209 sorunun varlığından söz edilir. Bu soruların dağılımı şu şekildedir: 169'u olgusal bilgi, 27'si kavramsal bilgi, 7'si işlemsel bilgi ve 6'sı üst bilişsel bilgi boyutuna yöneliktir. Çalışma kitabında, 97 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların 72'si olgusal bilgi boyutuyla, 24'ü kavramsal bilgi boyutuyla ve 1'i işlemsel bilgi boyutuyla ilişkili olacak şekilde hazırlanmıştır. Çalışma kitabında üst bilişsel bilgi boyutuna dair sorulara yer verilmemiştir.

Dinleme/izleme metin altı sorularına yönelik ders ve çalışma kitaplarına bakıldığında bilgi boyutlarına ilişkin şu değerlendirmeler yapılabilir: En çok olgusal bilgi boyutuna ve kavramsal bilgi boyutuna dair sorulara yer verildiği tespit edilmiştir. İşlemsel bilgi boyutuna, Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı hariç tüm kitaplarda yer verilse de kavramsal bilgi boyutu ve olgusal bilgi boyutuna göre yer verilme sıklığı daha azdır. Üst bilişsel bilgi boyutuna dair sorulara Yabancılar İçin Türkçe A1 Temel Düzey Ders ve Çalışma Kitabında, Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey Ders ve Çalışma Kitabında yer verilmemiştir. Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders ve Çalışma Kitabında, Yabancılar İçin Türkçe C1 Ders

Kitabında üst bilişsel bilgi boyutuna dair sorulara oransal olarak az da olsa yer verildiği görülmektedir. Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabında ise üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik 31 soruya yer verildiği görülmüştür. En çok bu kitapta üst bilişsel bilgi boyutuna yönelik sorulara yer verilmiştir.

Dinleme/izleme metinlerine yönelik yapılan incelemeler esasıyla metinlerde bu becerinin izleme kısmının ihmal edildiği düşünülmektedir. Sadece bir dinleme/izleme metninde, izleme imkânı söz konusudur. Dinleme ve izlemenin bir arada yer aldığı tek metin, tiyatro oyununa dairdir.

Gazi Yabancılar İçin Türkçe Seti incelenirken tespit edilen önemli bir husus şudur: Kitaplarda yer verilen okuma ve dinleme/izleme metin altı sorularından bazıları görünüş itibarıyla üst düzey bilişsel düzeyleri yoklamaya yönelik gibi gözükmektedir. Metinle soru arasında bağlantı kurulduğunda ise alt düzey bilişsel boyutlara yönelik hazırlandığı tespit edilmiştir. Söz edilen duruma birkaç örnek:

Hem sıklık zarflarını hem de bu zarfların ait olduğu eylem birlikte verilmiştir. Metin içinde de eylemin yapılmasına dair sıklığın yazılması istenilmiştir. Görünce hatırlamayı gerektiren bu zihinsel faaliyet hatırlama basamağıyla ilişkilidir. Soru uygulama basamağına yönelik hazırlanabilme potansiyelindedir. Bahsi geçen soru örneği EK-1’de sunulmuştur.

Bir metinde öğrendiği kelimeleri başka bağlamlarda kullanması uygulama düzeyiyle ilişkilidir. Bilgi transferi söz konusudur ancak bir metinde geçen kelimeler başka bir metinde aynı sözcük gruplarıyla beraber kullanılırsa ya da aynı yapılar içinde kullanılırsa soru uygulama düzeyine erişme imkânına sahipken hatırlama düzeyiyle sınırlandırılmış olur. Bahsi geçen soru örneği EK-2’de sunulmuştur.

Cümleleri sıralayarak anlamlı bir metin oluşturma süreci uygulama düzeyiyle bağlantılıdır. Metinde yer alan cümlelerin sıralanması anımsamayla bağlantılıdır. Anımsama hatırlama sürecinin alt işlemlerindedir. Uygulama düzeyiyle bağlantılı olma niteliği olan soru hatırlama düzeyine indirgenmiştir. Bahsi geçen soru örneği EK-3’te sunulmuştur.

Anlatım bozukluklarına yönelik sorular ilişkilendirme düzeyindedir. Metin- parça ilişkisini barındırır. Bu sebeple analiz düzeyi sorularıdır. Burada hazırlanan sorular metinden aynı şekilde alınıp soru hâline getirildiği için hatırlama düzeyiyle sınırlandırılmıştır. Bahsi geçen soru örneği EK-4’te sunulmuştur.

5.3. Öneriler

Metne dair yer alan anlama bölümü sadece okuma metinlerini kapsamaktadır. Dinleme için ayrı bir bölüm başlığı eklendiği görülmüştür. Okuma ve dinleme alıcı dil becerilerinin birer parçalarıdır, diğer bir ifadeyle anlama alanın dil açısından iki ayrılmaz parçasıdır. Bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda okuma ve dinleme becerilerinin anlama kategorisi altında bir arada yer alması ya da iki beceriye dair hazırlanan etkinliklerin okuma ve dinleme gibi ayrılmasıyla mantıksal bir bütünlük sağlayacağı düşünülmektedir.

Dil becerileri bir bütünün anlamlı parçalarıdır. Dil becerilerini birbirinden keskin hatlarla ayırmak mümkün değildir bu beceriler iç içe geçmiş bir şekilde dalga etsiyle diğerlerini etkiler. Birbirleriyle etkileşim içindedir. Tüm bu sebepler göz önünde bulunduğunda aslında dil becerilerini farklı kategorize etmemek gerektiği söylenilebilir. Okuma ve dinleme/izleme becerilerine dair yer alan metinlerden sonra bu metinlere yönelik yazma ya da konuşma çalışmaları yaptırılabilir. Becerileri farklı şekilde kategorilendirmek dil eğitiminde tercih edilmemelidir.

Her iki kitapta da aynı metne yönelik sorular yoklanacaksa sonra uygulanacak olan etkinliklerdeki soruların üst düzey bilişsel basamaklara hitap etmesi daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu ilke Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin zihinsel aktivasyonunda ve dil öğrenme isteğinde olumlu etkilere sahip olabilir. Bu sebepler göz önüne alındığında soruların hazırlanmasında bu ilkeye önem gösterilmesi metinlerin ve metinlere dair hazırlanan etkinliklerin işlevselliğini artırabilir.

Üst düzey zihinsel faaliyetlerin yürütülmesi derslerin temel materyalleri olan ders kitaplarıyla doğrudan ilişkilidir. Ders kitabı hazırlayıcıları metinlere yönelik hazırladığı sorularda basit düzey anlama etkinliklerinden yararlandıkları kadar üst düzey zihinsel etkinliklerden de yararlanmalıdırlar.

Okuma ve dinleme/izleme becerilerine dair hazırlanan metin altı sorularının sayısı dinleme becerisinin ihmal edilmiş olduğunu işaret etmektedir. Anlama becerisini geliştirmek iki beceriye dair hazırlanan sorularda, eşitlik ilkesi gözetilmese bile soru sayılarının dağılımı arasındaki sayısal farkı daha aza indirmenin yararlı olacağı düşünülmektedir. Dinleme/izleme ve okuma metinlerine dair hazırlanan soruların dağılımındaki yakınlığın, dil öğretiminde daha iyi sonuçların elde edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Dil eğitiminde, konuşma

becerinin gelişmesinde ve anlatma kabiliyetinin daha iyi düzeylere gelmesinde dinleme faaliyetlerinin önemi yadsınmamalıdır bu konuya önem verilmelidir.

Sorularda yoklanan bilgi boyutlarından üst bilişsel bilgi boyutuna çok yer verilmiştir. Üst bilişsel bilgi boyutu, kişisel bilişsel öğrenmelerle ilişkilidir. Kişi öğrenmelerine yönelik akıl yürütmesinde bu bilgiden yararlanır. Kişinin öğrenme sorumluluğu alması ve bunu bilinçli olarak yapması bu boyutla ilişkilidir. Bu bilgi boyutunun yer aldığı sorulara daha çok yer verilmesi gerekmektedir.

Dinleme/izleme becerine dair yer alan metinlerde dinlemenin yanında izlemeden de yararlanılması daha kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağlayacaktır. Bir etkinlik ya da metin birden çok duyu organına hitap ettiği zaman daha kalıcı öğrenmeler oluşmakta ve birey için öğrenme ortamı daha eğlenceli hâle gelmektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin, seslerin yanında görüntülere de ulaşması öğrenilenlerin zihinde canlandırılmasını kolaylaştıracaktır. Anlamlandırma sürecine katkı sağlayacaktır. Tüm bu etkenler göz önünde bulundurulduğunda dinleme ve izlemenin bir arada olduğu metinlere daha çok yer verilmesi öğrenme kalitesini arttıracaktır.

Üst düzey bilişsel süreçleri yönelik hazırlanma potansiyeli olan soruların metinden aynı şekilde alınmamasıyla daha nitelikli sorular oluşturulabilir. Böylece kişilerin soru üzerinde birden çok zihinsel faaliyetten yararlanması söz konusu olacaktır. Ders materyali hazırlayıcılarının bu hususa daha çok önem vermeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2011). *Türkçe öğretimi üzerine yabancı yazarların hazırladığı ders kitaplarında söz dağarcığı ve kültürel unsurlar: "A Pratical Grammar of the Turkish Language", "Turkish Literary Reader" ve Gramatika Turetskogo Yazıka" örneklemelerinde*. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 597-609. Muğla: Türkiye.
- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatma*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Aksan, D. (2015). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, H. (2001). İlköğretim okulları 5. Sınıf türkçe kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili soruların analizi. *Eğitim Yönetimi*, 7 (2), 169-178.
- Akyol, H. (2007). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk eğitim tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2003). Bugut Yazıtı ve anıt mezar külliyesi üzerine. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 11-21.
- Alyılmaz, C. (2005). *Orhun Yazıtlarının bugünkü durumu*. Ankara: Kurmay Basımevi.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Journal of Turkish Studies*, 5(3), 728-749. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1629>
- Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R.E., Pintrich, P. R., Raths, J. ve Wittrock, M.C. (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assesing: a revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives*. New York: Longman. ISBN: 080131903X, 9780801319037.
- Assaly, İ. R. ve Smadi, O. M. (2015). Master sınıfı ders kitabının sorularının bilişsel düzeylerini değerlendirmek için Bloom'un Taksonomisini kullanma. *English Language Teaching*, 8(5), 100-110. DOI: <http://dx.doi.org/10.5539/elt.v8n5p100>
- Avşar G. ve Mete F. (2018). Türkçe Öğretim Programlarında kullanılan fiillerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre sınıflandırılması. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 6, 75-87.
- Balcı, A. (2016). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Balcı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı üzerine. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 173-198.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Bird, D. E. (1953). Teaching listening comprehension. *Journal of Communication*, 3(2), 127-130.

- Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., ve Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York and Toronto: Longmans, Green.
- Burley Allen, M. (1995). *Listening the forgotten skill 2*. New Jersey: John Willey and Sons, Inc.
- Calp, M. (2007). *Özel öğretim alanı olarak türkçe öğretimi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Cossitt, M. (1978). *Curriculum guide for elementary language arts*. Canada: Alberta Education.
- Çağatay, S. (1978). *Türk lehçeleri üzerine denemeler*. Ankara: DTCF Yayınları.
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. sınıf) Yenilenen Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.
- Çintaş Yıldız, D. (2015). Türkçe dersi sınav sorularının Yeniden Yapılandırılan Bloom Taksonomisine göre analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14 (2), 479-497.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirel, Ö. (2011). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dilâçar, A. (1989). 1612'de Avrupa'da yayımlanan ilk Türkçe gramerin özellikleri. *TDAY Belleten*. Ankara: TDK Yayınları, 197-210.
- Doğan, A. (2015). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Doğan, Y. (2016). *Dinleme eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ediger, M. (2002). *Listening and the language arts*. ERIC.
- Emre, K. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Ercilasun, A. B. (2021). *Başlangıçtan yirmi birinci yüzyıla kadar Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eroğlu, S. (2019). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin altı okuma-anlama soru ve etkinliklerinin Güncellenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre değerlendirilmesi*, Balıkesir Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

- Fidan, N.ve Erden, M. (1992). *Eğitime giriş*. Ankara: Feryal Yayıncılık.
- Furst, E. (1994). "Bloom's Taxonomy: Philosophical and Educational Issues." In Anderson, L. and Sosniak, L. (Ed.) *Bloom's Taxonomy: a forty-year retrospective*, 28-40. Chicago: The National Society for the Study of Education.
- Genç, H.N. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. *Dil Dergisi*, 168(2), 31-42.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi - yaklaşımlar ve modeller*. Ankara. Pegem A. Yayınları. DOI: <https://doi.org/10.14527/9786053644927>
- Güney, E. Z. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Harris, E. J., Sipay, E. R. (1990). *How to Increase Reading Ability, A Guide to Developmental and Remedial Methods*. New York: Longman.
- Hezen, E. (2009). *İlköğretim 1-5. sınıflar Türkçe dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nun öğelerinin öğretim programında yer alan temel becerileri geliştirmeye uygunluğu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İlaydın, H. (1972). Divanla ilgili bazı gözlemler ve düşünceler. *Türk Dili Dergisi*, 27(253), 96-103.
- Karakaya, İ. (Ed.). (2022). *Üst düzey zihinsel beceriler ve ölçülmesi. açık uçlu soruların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi*. (s.2-25). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Köse, D. ve Özsoy, E. (2020). Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretiminin otuz yılı: 1990-2020. *TURKOPHONE Türkçe Konuşurlarının Akademik Dergisi*, 7 (2), 27-54.
- Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: an overview. *Theory Into Praticce*, 41(4), 212-218. DOI: 10.1207/s15430421tip4104_2
- Mackay, I. (1997). *Dinleme becerisi*. (çev. Bora, A. ve Cankoçak, O.). Ankara: İlkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.

- Muhayimana, T. ; Kwizera, L. ve Nyirahabimana M. R. (2022). Ruanda okullarında ilkököl bitirme İngilizce sınav sorularının bilişsel düzeylerini değerlendirmek için Bloom Taksonomisinin kullanılması. *Curriculum Perspectives*, 42, 51-63.
- Oktay, M. N. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının Bloom Taksonomisi'ndeki bilişsel düzeyler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Onan, B. (2003). Divanü Lûgat-it Türk'ün dil öğretimi yöntemleri ve dünya filolojisine katkıları bakımından bir değerlendirmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi-Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, (13), 425-447.
- Ögel, B. (2002). *Sino-Turcica Çingiz Han'ın Türk müşavirleri*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2002). *Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi*. Ankara: Sadık Tural Armağanı.
- Özbay, M. ve Bahar, M. A. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzmanlık sorunu. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 1-29.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Kelime öğretiminde örneklemin önemi ve Divanü Lugât-it Türk. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 49-58.
- Özçelik, D. A. (2018). *Öğrenme, öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları. (Çev.) Kay.: Anderson, L. W. ve Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assesing*. USA: Pearson Education.
- Özkaya, S. D. (2020). 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi kazanımlarının ve sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin, Çankırı.
- Polat, N. H. (2003). Ahmet Cevdet Paşa ve Türkçenin öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13 (Bahar), 447-454.
- Riazi, A. M. ve Mosalanejad, N. (2010). Bloom'un Taksonomisini kullanarak İran lise ve üniversite öncesi İngilizce ders kitaplarındaki öğrenme hedeflerinin değerlendirilmesi. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 13 (4), 1-16.
- Robertson, A. K. (2004). *Etkili dinleme*. (çev: Yarmalı, E. S.). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sallabaş, M. E. ve Yılmaz, G. (2020). Türkçe ders kitabı'nda bulunan metin altı sorularının yenilenmiş bloom taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8 (2), 586-596 . DOI: 10.16916/aded.679933
- Savaş, Ö. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin güncelleştirilmiş Bloom Sınıflaması'na göre üst düzey bilişsel beceriler açısından değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

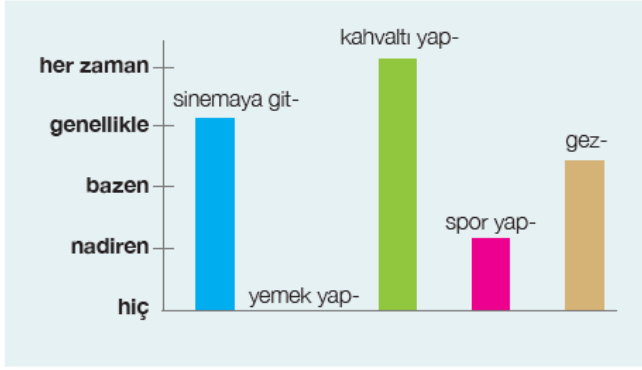
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V.(2004). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar F. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, H. (2017). *Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre tasarlanan ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (model önerisi)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Surjosuseno, T. T. ve Watts, V. (1999). Yabancı dil olarak İngilizce derslerinde eleştirel okumayı öğretmek için Bloom'un Taksonomisini kullanmak. *Queensland Journal of Educational Research*, 15 (2), 227-244.
- Şahin, Y. (2011). *Okuma eğitimi*. Konya: Eğitim Akademi Yayınları. ISBN: 978-605-4392-51-3
- Tan, Ş. (Ed.), (2016). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Taşer, S. (2000). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- TDK. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, T. (1993). *Hunların dili*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Temizkan, M. (2009). *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ulutaş, M. ve Kara, M. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2198-2214.
- Vural, C. (2020). *Son 10 yılda yapılan liselere giriş sınavlarında (SBS, TEOG ve LGS) yer alan Türkçe dersi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi açısından değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Yalçın, A. (2018). *Son bilimsel gelişmeler ışığında Türkçenin öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK-1

B) Metni okuyunuz. Boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

bazen / hiç / her sabah / nadiren / genellikle

Merhaba, ben Mert. Doktorum. Her sabah hastane kantininde kahvaltımı yapıyorum. Yemeğimi daima dışarıda yiyorum. Çünkü ben evde yemek yapmıyorum. Hafta sonlarında sinemaya gidiyorum. arkadaşlarımla geziyorum. spor yapıyorum.

Okuma metnine dair metin altı sorusu

Okuma metni

ANLAMA

A) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Merhaba Elif,

Bu mektubu sana yazıyorum. İki ay önce sınava girdim ve sınavı Sonra buraya geldim. Şu an Almanya'nın Berlin'de yaşıyorum.

Önceleri biraz ama zamanla buraya alıştım. Hafta içi tüm gün Almanca kursuna gidiyorum. Burada farklı pek çok arkadaşım var. Hepimiz yavaş yavaş Almanca ve çok iyi anlaşılıyor. Dersler bazen çok keyifli bazen biraz Burada benim iki Türk arkadaşım daha var.

Kursa beş dakika uzaklıkta bir kalıyorum. İki kişilik bir odada kalıyorum. Odam biraz küçük. Burada tek yemekler. Her zaman hazır yiyorum. Bu yüzden biraz kilo aldım.

Okuma metnine dair metin altı sorusu

Simülasyon ve Tıp

ANLAMA

A) Aşağıdaki cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak şekilde sıralayınız.

- Bu oyunlar daha sonra askeri stratejilerin gelişimini sağlamak amacıyla da kullanılmıştır. ()
- 1800'li yıllardan itibaren ordu planlarının yeniden düzenlenmesi simülasyon yardımı ile olmuştur. ()
- Simülasyon (benzetim), bir sistemin işlemlerini anlamak ve test etmek için uygun bir modelin tasarlanması ve bu maddeler ile deneylerin yürütülmesi süreci olarak tanımlanabilir. ()
- WEICH olarak bilinen ilk simülasyonlar Çin savaş oyunlarından gelmektedir. ()
- Simülasyonun tarihi 5000 yıl öncesine kadar uzamaktadır. ()

Okuma metnine dair metin altı sorusu

4. Metin

BUNLARI DUYDUNUZ MU?

Medeniyetin gelişmesi bakımından pek çok getirdiği olan teknoloji, bazı durumlarda insanlar için çok zararlı hâle gelebiliyor. Geçmişe şöyle bir baktığımızda teknolojinin yanlış ya da eksik kullanımının başımıza ne işler açtığını görmek mümkün: Binlerce ölüm, yaralanma, zehirlenme...

Teknolojik hatalardan kaynaklanan büyük can ve mal kayıplarının yaşandığı felaketlerden biri, Ukrayna'nın başkenti Kiev'in 140 km kuzeyinde bulunan Çernobil Nükleer Santralinde gerçekleşen faciadır. Bu facia, santralde tatbikat nitelikli bir deney yapan mühendislerin tasarım hataları ve operatörlerin yanlış uygulamaları sonucunda gerçekleşmiştir.

Faciaya sebep olan deneyin amacı; reaktörün çalışması aniden durdurulduğunda, buhar türbinlerinin daha ne kadar süreyle çalışmayı sürdüreceğini ve böylece ne kadar süre acil güvenlik sistemine güç sağlayabileceğini öğrenmekti. Bu amaçla uzmanlar, uygulamadan bir gün sonra 00.23'te çalışmaları tamamlamak üzere ek su pompalarını çalıştırdılar. Bunun sonucunda gücünün % 7'siyle çalışmakta olan reaktörde buhar basıncı ani düşüş gösterdi. Yakıt kanallarında hızlı bir ısı yükselmesi görüldü ve yapısal özellikleri nedeniyle reaktör, tümüyle denetimden çıktı. Tehlikeyi fark eden

teknisyenler, reaktörü durdurmak amacıyla bütün denetim çubuklarını sisteme dahil ettiler. Ancak aşırı derecede ısınan reaktörlerde 01.26'da iki patlama meydana geldi. 26 Nisan 1986'da gerçekleşen bu patlamalarda aşırı miktarda radyasyon havaya karıştı. Tahminen üç ülkede 146 bin kilometrekarelik bir alan radyoaktif kirlenmeye maruz kaldı. 52 bin kilometrekarelik tarımsal alan da kullanılmaz hâle geldi.

Çernobil gibi zamana ve mekâna yayılan benzer felaketlerden biri de, 10 Nisan 1912'de 2340 yolcusu ile İngiltere'nin Southampton şehriden Newyork'a doğru yola çıkan Titanik adlı geminin Atlas Okyanusu açıklarında buz dağına çarparak sulara gömüldüğü kazadır. Geminin okyanusta ilerlediği sırada buz dağını gören civardaki gemiciler tehlikeyi önceden fark ederek telsizle Titanik'teki görevlilere haber verip onları uyardılar. Tüm bu uyanlara rağmen gemi, 14 Nisan'ı 15 Nisan'a bağlayan gece 22 deniz mili hızla ilerlediği sırada 15 km boyunda ve 60 m genişliğinde bir buz dağına çarptı. Böylece "Tanrı'nın bile batıramayacağı" söylenen Titanik'in batması, yüzyılın en büyük deniz kazası olarak hafızalara kazandı.

Okuma metni

B) Aşağıdaki cümlelerde anlatımı bozan kelimeleri işaretleyiniz.

a. Yakıt kanallarında hızlı bir ısı yükselmesi görüldü ve yapısal özellikleri nedeniyle reaktör, tümüyle deneyimden çıktı.

I

II

III

IV

b. Ünlü bir firmanın böcek ilacı üretmek amacıyla kapattığı fabrikadan 40 ton zehirli gazın yanlışlıkla dışarı atılması, telafisi olmayan sonuçlar doğurmuştur.

I

II

III

IV

c. Çevre gönüllülerinin bölgede yaptığı ölçümlerde, zehirli atıklar yüzünden, toprakta normalin 6 milyon esiti zehirli madde bulunmuştur.

I

II

III

IV

ç. Kaza, mühendislerin yakıt karşımını hazırladıkları sırada uranyum dozunu ayarlayamamaları sonucu gerçekleşti.

I

II

Bu sebeple üç mühendis olay esnasında hayatını kazandı, yaklaşık 35 işçi de orta düzeyde radyasyona maruz kaldı.

III

IV

Okuma metnine dair metin altı sorusu